

MÅL FOR ELEVERS LÆRING

VED SKOLERS BRUG AF UNDERVISNINGSTILBUD PÅ
KULTURINSTITUTIONER OG EKSTERNE LÆRINGSMILJØER

En kortlægning af nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer

Øvrige kortlægninger fra *Nationalt netværk af skoletjenester*:

Find *Nationalt netværk af skoletjenesters* øvrige kortlægninger på skoletjenestenetvaerk.dk/kortlaegninger.

Denne kortlægning er udarbejdet med bidrag fra de ansatte i *Nationalt netværk af skoletjenester*. Projektgruppen består af projektmedarbejdere Marie Festersen Andersen og Maria Havgry samt projektledere Marie Damsgaard Andersen og Maria Kangas Christensen. Find kontaktoplysninger på www.skoletjenestenetvaerk.dk/kontakt. Kortlægningen er udarbejdet for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og Kulturministeriet.

Nationalt netværk af skoletjenester

Gyldenløvesgade 15 - 3. sal

1600 København V

kontakt@skoletjenestenetvaerk.dk

www.skoletjenestenetvaerk.dk

Forsidefoto: Ida Tietgen

FORORD

Med denne landsdækkende kortlægning "Mål for elevers læring ved skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer" samler *Nationalt netværk af skoletjenester* erfaringer fra både skoleverdenen, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Vi giver et øjebliksbillede af de tre aktørers arbejde med mål for elevers læring i den åbne skole.

Nationalt netværk af skoletjenester sætter fokus på netop dette for at skabe både indsigt i feltet og inspiration til arbejdet med at gøre det enklere for skolerne at pakke den åbne skole ud. Vi har gennem arbejdet i *Nationalt netværk af skoletjenester* erfaret, at der er ønsker om og behov for samlende overblik over, både hvordan kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer arbejder med mål for elevers læring i deres forberedelse af besøg af skoleelever, og hvordan skolerne tilsvarende forbereder sig og følger op. Denne kortlægning er en opsamling af erfaringer med og refleksioner over disse forhold, som de ser ud foråret 2016. Det er et felt i stor og konstant bevægelse, så vi har haft ambition om at give et øjebliksbillede af, hvordan arbejdet foregår til inspiration til det videre arbejde for skoleverdenen, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Kortlægningen er den fjerde i rækken af kortlægningsrapporter fra *Nationalt netværk af skoletjenester*, der alle har til alle formål at afdække og formidle praksiseksempler og nationale erfaringer med relevans for samarbejdet mellem skoleverdenen og kulturinstitutioner samt andre eksterne læringsmiljøer. Med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer menes museer, arkiver, forsyninger, historiske værksteder, virksomheder, foreninger og lignende. De første tre kortlægninger har omhandlet kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning, skolers transport af elever i den åbne skole og skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer. Denne kortlægning giver en status på arbejdet med mål for elevers læring ved skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer.

Se en pixi-udgave af kortlægningen med hovedkonklusionerne på skoletjenestenetvaerk.dk.

FAKTABOKS

I foråret 2013 besluttede kulturministeren i samarbejde med børne- og undervisningsministeren at understøtte samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner. Formålet var at styrke anvendelsen af kulturinstitutionernes læringsressourcer i skolernes undervisning. Der blev i denne forbindelse etableret det 3 ½-årige, koordinerende *Nationalt netværk af skoletjenester*. *Nationalt netværk af skoletjenester* afdækker og formidler bl.a. praksiseksempler og erfaringer fra hele landet med relevans for samarbejdet mellem skoleverdenen og kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer. Der er publiceret 4 kortlægninger fra *Nationalt netværk af skoletjenester*. I 2016 kommer yderligere en kortlægning om samarbejder og partnerskaber mellem skoler og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

INDHOLD

RESUME	5
INDLEDNING	6
Formål.....	6
Metode	9
Læsevejledning	11
KAPITEL 1: KULTURINSTITUTIONERS/EKSTERNE LÆRINGSMILJØERS ARBEJDE MED MÅL FOR ELEVERS LÆRING	12
Hensigten med opstilling af mål for elevers læring.....	15
Kompetencer til opstilling af mål for elevers læring og kommuners understøttelse	22
Kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers evaluering af undervisningstilbud	26
KAPITEL 2: LÆRERES FAGLIGE OG PÆDAGOGISKE ARBEJDE VED BRUGEN AF UNDERVISNINGSTILBUD.....	31
Vilkår for læreres faglige/pædagogiske forberedelse og opfølgning	31
Formål med læreres faglige/pædagogiske forberedelse og opfølgning	35
Mål for elevers læring i læreres faglige/pædagogiske forberedelse og opfølgning	37
KAPITEL 3: KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER	42
APPENDIKS.....	47
BILAG	52
Bilag 1: Tabeller	52
Bilag 2: Metodebeskrivelse	71

RESUMÉ AF KORTLÆGNINGENS KONKLUSIONER

- Mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer har opstillet mål for elevernes læring for deres undervisningstilbud, men der bliver arbejdet meget forskelligt med disse mål for elevernes læring både på de enkelte institutioner og på tværs af dem. Også lærere arbejder forskelligt med mål for elevernes læring i forbindelse med brug af undervisningstilbud, og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer kan være usikre på, hvad skolerne og lærerne helst vil have på dette område.
- Mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer oplever, at de har de nødvendige kompetencer til at opstille mål for elevernes læring og gode muligheder for at finde information om opstilling af disse mål. Kortlægningen viser, at det generelt ikke er manglende kompetencer, der er kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers udfordring, men snarere prioriteringen af tid til arbejdet med opstilling af mål. Kortlægningen viser, at kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers oplevelse af, om de har kompetencer til at opstille mål for elevers læring eller ej, har betydning for, om de opstiller målene.
- Lærerne forbereder eleverne fagligt til undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer for at skabe interesse for emnet og sætte det ind i en faglig kontekst, men lærerne har forskellige vilkår for og holdninger til at forberede brugen af undervisningstilbud. De vilkår sætter kortlægningen fokus på. Lærerne har også forskellige formål med at forberede eleverne, blandt andet at de kan øge det faglige udbytte af undervisningstilbuddet, og at undervisningen gøres mere relevant for eleverne.
- Lærerne evaluerer på forskellig vis de undervisningstilbud, de har benyttet, når de kommer hjem. De oplever, at det giver kvalitet både til undervisningen på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø og til undervisningen hjemme på skolen. Kortlægningen har vist, at lærerne evaluerer for deres egen, faglige skyld, eller når de bliver bedt om det af andre fx kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Lærerne har mindre fokus på at videregive deres viden og erfaringer systematisk.
- Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer evaluerer, men gør det ofte usystematisk og bruger ofte en ustruktureret mundtlig form med fokus på oplevelse frem for elevernes konkrete læring. Ofte spørger de til selve oplevelsen for eleverne, om det fx har været sjovt, godt eller spændende og ikke til indholdet og undervisningstilbuddets læringsudbytte for eleverne.

INDLEDNING

Formål

Lærerne i folkeskolen er forpligtet på at forholde sig til Fælles Mål, når de tilrettelægger deres undervisning, og det har derfor også betydning for, hvilke mål der opstilles, når lærerne bruger undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er ikke underlagt samme krav som lærerne, og derfor er der ingen definitioner på, hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer kan arbejde med mål for elevernes læring. De statsanerkendte/statslige museer er dog underlagt museumslovens pligt til formidling. Den ramme, lærerne og eleverne kommer med, betyder, at mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er optaget af og vælger at arbejde med mål på forskellig vis i deres planlægning af undervisningstilbud, fordi de er påvirket af rammerne for skolen.

Der er forskel på, hvilket afsæt lærere og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer har, når de arbejder med mål for elevens læring i den åbne skole. Lærernes udgangspunkt er folkeskolens formål og Fælles Mål for det pågældende fag, de arbejder med, og de skal herudfra vælge et undervisningstilbud, der kan understøtte dette. Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers afsæt er omvendt deres fag, der udmønter sig gennem deres genstandsfelt, fysiske rum, aktiviteter, materialer o.lign., og det er ud fra disse rammer, at de eventuelt opstiller mål for undervisningstilbuddet. Tilgangen og forudsætningerne for at opstille mål for elevernes læring er dermed forskellige for henholdsvis kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og lærere, og det er vigtigt at være opmærksom på, når denne kortlægning læses.

Nationalt netværk af skoletjenester vil med denne kortlægning give en status og et øjebliksbillede: Vi vil undersøge og beskrive, hvordan der bliver arbejdet med mål for elevernes læring lige nu i forbindelse med den åbne skole i grundskolen. Vi sætter fokus på netop arbejdet med mål for elevernes læring for at skabe både indsigt i feltet og inspiration til arbejdet med at gøre det enklere for skoler og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer at udmønte den åbne skole. Alt sammen for at understøtte at eleverne får det højest mulige læringsudbytte, når de benytter undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Om mål for elevers læring

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling beskriver Fælles Mål og læringsmål på denne måde (der findes flere beskrivelser af Fælles Mål og begrebet læringsmål på fx EMU.dk).:

”Fælles Mål er obligatoriske, nationale mål for, hvad eleverne skal lære inden for et eller flere år. Læreren omsætter Fælles Mål til læringsmål for det konkrete undervisningsforløb. Læringsmålene for et forløb bliver dermed skridt på vejen til at nå Fælles Mål. Læringsmålene er et redskab, du som lærer kan bruge til at skabe fokus på, hvad klassens elever skal lære i det forløb, der planlægges” (Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, 2016)

Vi har i *Nationalt netværk af skoletjenester* fokus på at skabe et billede af, hvordan der arbejdes med mål, og hvordan den måde er påvirket af den virkelighed, man er i. Gennem vores arbejde i *Nationalt netværk af skoletjenester*, ser vi, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøers undervisningstilbud er alsidige, og at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer har forskellige måder at arbejde med mål for deres undervisningstilbud: Nogle forholder sig direkte til Fælles Mål, andre til et mere overordnet formål for folkeskolen og elevernes alsidige udvikling, mens andre griber det an på helt andre måder.

Definition: I denne kortlægning har vi valgt at undersøge arbejdet med mål generelt, altså ikke kun brugen af Fælles Mål, da de kun er et krav for lærernes arbejde med deres fag. Vi gør det på denne måde, da mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer har lang erfaring med at arbejde med mål for deres undervisningstilbud på andre måder end fx Fælles Mål. Det begreb kalder vi i denne kortlægning for *mål for elevernes læring*: Med mål for elevernes læring forstår vi formulerede mål for, hvad eleverne skal lære på det enkelte undervisningstilbud. Vi ser begrebet som en paraply, der favner alle de mål, kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer opstiller for deres undervisningstilbud; uanset om de forholder sig til fx Fælles Mål, eller om de frit opstiller mål og succeskriterier. Vi vil understrege, at vi ikke oplever, at de interviewede og adspurgte bruger begrebet mål konsekvent og ensartet, og det er også af den grund vigtigt for os at definere begrebet mål bredt, for derved favner vi bedst muligt aktørernes arbejde på dette felt. Enkelte steder har vi i spørgeskemaundersøgelserne gjort undtagelser til denne sprogbrug, og i disse tilfælde er det beskrevet i forbindelse med fremstilling af dataene.

Fagligt og pædagogisk fokus

Fokus for denne kortlægning er på de *faglige* og *pædagogiske* aspekter ved elevers besøg på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, herunder mål for elevernes læring, evaluering og den faglige/pædagogiske forberedelse og opfølgning. De *praktiske* aspekter af brugen af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er behandlet i *Nationalt netværk af skoletjenesters* kortlægning ”Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer” (2016). Se kortlægningerne på skoletjenestenetvaerk.dk.

Nationalt netværk af skoletjenester belyser med denne kortlægning bl.a.:

- Hvordan og hvorfor arbejder kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer med mål for elevernes læring?
- Hvordan bruger kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer Fælles Mål, når de opstiller mål for elevernes læring?
- Hvordan understøtter kommunerne kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud?
- Hvordan evalueres undervisningstilbud hos kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?
- Hvilket fagligt og pædagogisk arbejde er for lærerne forbundet med brugen af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?
- Hvilken betydning har mål for elevernes læring, når lærere skal vælge undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?
- Hvordan understøtter PLC lærernes faglige arbejde i forbindelse med brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?

Nationalt netværk af skoletjenester arbejder med at gøre implementeringen af den åbne skole nemmere for både kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, kommuner og skoleverdenen, og vi har derfor på forskellig vis ladet alle disse tre aktører komme til orde i vores kortlægninger gennem vores dataindsamling. Data i denne kortlægning baserer sig på fire spørgeskemaer sendt til alle landets skolechefer, skoleledere på alle landets folkeskoler, en stikprøve på 745 af landets pædagogiske læringscentre (PLC) samt statsanerkendte/statslige museer og øvrige eksterne læringsmiljøer. Desuden baserer kortlægningen sig på dybdegående kvalitative interviews med 20 grundskolelærere.

Kortlægningen kan med fordel bruges til inspiration for alle skoletyper og andre, der beskæftiger sig med mødet med eleverne i den åbne skole. Den kan også bruges af interesserede på dagtilbuds- og ungdomsuddannelsesområdet.

Metode

Vi gennemgår her metoden og overvejelserne bag dataindsamlingen til denne kortlægning; mere uddybende metodegennemgang findes i bilag 2.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSER

Følgende grupper er blevet tilsendt spørgeskemaer:

- Alle landets skolechefer
- Alle skoleledere på landets folkeskoler
- 745 af landets PLCer
- Alle de statsanerkendte/statslige museer samt øvrige eksterne læringsmiljøer.

Skolecheferne er blevet spurgt, fordi de er en afgrænset, definerbar gruppe med viden om implementeringen af den åbne skole på kommunalt niveau. Det er ikke alle kommuner, der har en leder med titlen skolechef; vi har her for hver kommune fundet den person, der har det overordnede ansvar for kommunens skoleområde. Hos disse personer kunne vi hente viden om målsætninger, økonomi og hensigter på området. I denne kortlægning kalder vi dem samlet skolechefer, omend deres titler varierer en del. Skolecheferne har besvaret spørgeskemaet på vegne af deres kommune, så når vi i denne kortlægning beskriver spørgeskemaundersøgelsens resultater, vil skolechefernes besvarelser nogle steder blive brugt som en kilde til at beskrive, hvad deres kommune gør og oplever, og vi refererer i disse tilfælde til dem som "kommunerne". Spørgeskemaet er sendt til 98 skolechefer i februar-marts 2016. 60 har svaret, og det giver en svarprocent på 61 pct.

Skolelederne er blevet spurgt, da de kunne give os viden om hverdagen i de danske folkeskoler. Hvad kan lade sig gøre, og hvor er de største udfordringer for den konkrete implementering af den åbne skole ude på skolerne? Hvad er de store linjer på de enkelte skoler? Skolelederne har besvaret spørgeskemaet på vegne af deres skole, så når vi i denne kortlægning beskriver spørgeskemaundersøgelsens resultater, vil skoleledernes besvarelser blive brugt som en kilde til at beskrive, hvad deres skole gør og oplever, og vi refererer i disse tilfælde til dem som "skolerne". Spørgeskemaet er sendt til 1.226 skoleledere på danske folkeskoler i september-oktober 2015. 441 har svaret, og det giver en svarprocent på 36 pct., med repræsentative fordelinger på både region og skolestørrelse.

PLCerne, de pædagogiske læringscentre, er de gamle skolebiblioteker. I bekendtgørelsen fra 2014 om PLC står der, at de skal medvirke til at fremme en varieret skoledag og formidle kulturtilbud. Vi kunne altså gennem kontakt med PLCerne få indblik i de PLC-ansattes og andre læreres/pædagogisk personales erfaringer med. Vi har fået indblik i de enkelte skolers viden og arbejde i praksis med den åbne skoles implementering, og undersøgelsen bliver indirekte en måde at få kvantitative data om lærernes arbejde og erfaringer med det, da mange af de PLC-ansatte også fungerer som lærere på deres skoler. Vi har gennem kontakt til en stikprøve på 745 PLCer (ud af en totalpopulation på 1.219) fået 443 svar, hvilket betyder en svarprocent på 59 pct.

Statsanerkendte/statslige museer og øvrige eksterne læringsmiljøer har fået spørgsmål om indhold og omfang af deres undervisningstilbud og arbejdet med dem. Spørgeskemaet er henholdsvis udsendt direkte til samtlige 105 statsanerkendte/statslige museer samt lagt som et åbent online spørgeskema, som de

Øvrige eksterne læringsmiljøer har kunnet bruge til at bidrage til vores kortlægninger. Vi har spredt spørgeskemaet via nyhedsbreve, interessenter på mailinglister, Facebook og gennem direkte mails til enkeltstående aktører. Der er blevet givet 86 besvarelser fra forskellige eksterne læringsmiljøer, hvilket giver et indblik i deres undervisningstilbuds indhold og omfang, men som ikke kan siges at være repræsentative, da der er flere typer eksterne læringsmiljøer, vi ikke har modtaget besvarelser fra. Se bilag 2 for en detaljeret beskrivelse af, hvilke typer eksterne læringsmiljøer besvarelserne baserer sig på. Der blev givet 99 besvarelser fra de statsanerkendte/statslige museer, hvilket giver en svarprocent på 94 pct.

INTERVIEWUNDERSØGELSER

Nationalt netværk af skoletjenester har i forbindelse med denne samt tidligere og fremtidige kortlægninger gennemført to interviewundersøgelser. Den ene interviewundersøgelse blev gennemført i ugerne 44 til 46 2015 og består af 5 telefoninterviews med grundskolelærere med særligt fokus på transportsituationen i forbindelse med brug af undervisningstilbud. Den anden undersøgelse består af 15 telefoninterviews med folkeskolelærere med fokus på deres brug af undervisningstilbud både før, under og efter et besøg. De er gennemført i ugerne 1 til 5 2016.

Vurdering af data

Nationalt netværk af skoletjenester har foretaget analyser af fordelingerne af de indkomne besvarelser i forbindelse med alle spørgeskemaundersøgelser med undtagelse af undersøgelsen blandt de eksterne læringsmiljøer, hvor vi ikke kender totalpopulationen. De indkomne besvarelser er sammenlignet med fordelingerne i totalpopulationerne på relevante baggrundsvariable, og analyserne viser, at analyseudvalgene i de fire spørgeskemaundersøgelser ikke afviger signifikant fra fordelingerne i totalpopulationerne. På baggrund af disse bortfaldsanalyser vurderer *Nationalt netværk af skoletjenester*, at svarprocenterne er tilfredsstillende.

I kortlægningen præsenteres spørgeskemadata fra de statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer samlet under betegnelsen "Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer". Ved behov for at kende fordelingerne for de to grupper separat, henviser vi til bilag 1, hvor samtlige data, der indgår i kortlægningen, er præsenteret opdelt på de to grupper.

De figurer og tabeller, der indgår i denne kortlægning, og som viser et forhold mellem to variable, er alle signifikantstestet og viser en signifikant sammenhæng mellem de to præsenterede variable. En nærmere redegørelse for, hvordan vi har gennemført disse signifikantstests, findes i metodebilaget i bilag 2, hvor den anvendte metode er beskrevet nærmere.

Interviewundersøgelserne gav i alt 20 dybdegående telefoninterviews med lærere, der fordeler sig med en rimelig geografisk spredning. Datagrundlaget fra telefoninterviewene bygger på få læreres oplevelser og udtalelser, og vi har ikke forsøgt at skabe et udtømmende billede af læreres erfaringer med den åbne skole. Formålet med interviewene har derimod været at indsamle forskellige erfaringer fra lærernes hverdag, der kan perspektivere det overordnede billede, som spørgeskemaundersøgelserne tegner.

Læsevejledning

Kortlægningen indeholder ud over indledningen følgende kapitler:

Kapitel 1: Kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers arbejde med mål for eleveres læring

I første kapitel har vi fokus på, hvordan kulturinstitutioner og øvrige eksterne læringsmiljøer arbejder med mål for elevernes læring: Vi belyser brugen af Fælles Mål, og hvordan kommunerne understøtter arbejdet med mål for undervisningstilbuddene. Vi har også fokus på, hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer evaluerer deres undervisningstilbud.

Kapitel 2: Lærernes faglige og pædagogiske arbejde ved brugen af undervisningstilbud

I andet kapitel har vi fokus på lærernes faglige og pædagogiske arbejde i forbindelse med brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. I kapitlet belyser vi først, hvilke *vilkår* lærerne har for at lave den faglige og pædagogiske forberedelse og opfølgning på undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og herefter hvad lærernes *formål* er med deres forberedelse og opfølgning. Til sidst beskriver vi, hvilken rolle mål for elevernes læring spiller i lærernes faglige forberedelse og opfølgning.

Kapitel 3: Konklusioner og anbefalinger

I tredje kapitel samler vi kortlægningen: Vi konkluderer på de emner, vi har belyst.

Appendiks

Denne kortlægning indeholder et appendiks, der er en sammenligning af Kulturarvsstyrelsens (nu Slots- og Kulturstyrelsen) undersøgelse "Museernes læringspotentialer – kortlægning af museernes undervisningsaktiviteter til grundskoler og ungdomsuddannelser" fra 2008 og *Nationalt netværk af skoletjenesters* datamateriale, indsamlet i forbindelse med en række nationale kortlægninger. Begge undersøgelser er foretaget blandt samtlige statsanerkendte/statslige museer i Danmark med en svarprocent på henholdsvis 100 pct. i 2008 og 94 pct. i 2016, og det giver med disse høje svarprocenter på spørgsmål, der tilnærmelsesvis ligner hinanden, en god anledning til at sammenligne og se udviklingen over tid.

Bilag: Bilagsmaterialet til kortlægningen omfatter følgende:

- **Bilag 1:** Indeholder frekvenstabeller for de spørgsmål i spørgeskemaundersøgelserne blandt skoleledere, skolechefer, PLC-ansatte og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der relaterer sig til denne kortlægning.
- **Bilag 2:** Indeholder detaljerede metodiske beskrivelser af de 4 gennemførte spørgeskemaundersøgelser og 2 interviewundersøgelser.

I denne kortlægning skelner vi mellem lærere og eksterne undervisere:

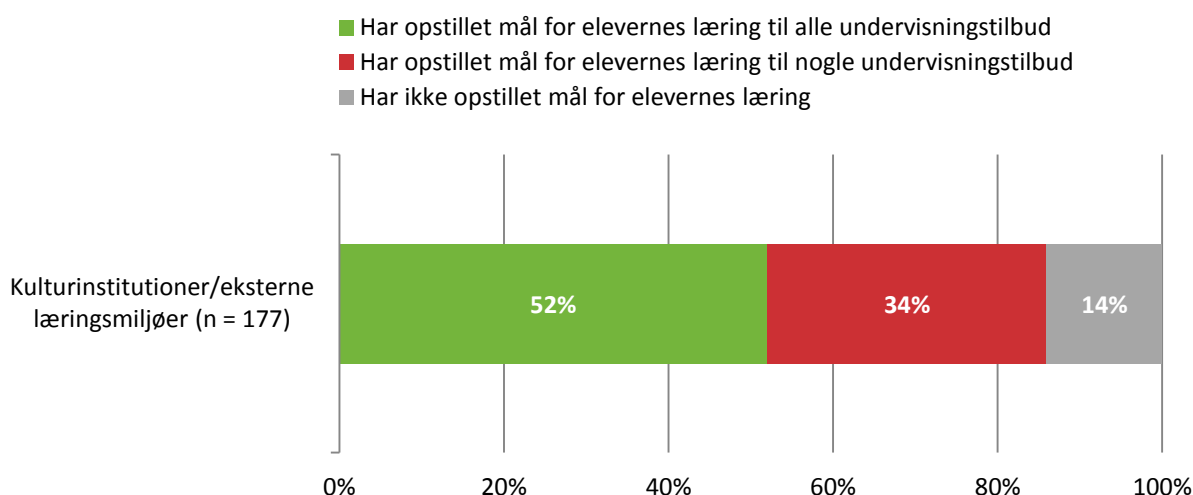
Lærere er de personer, der i det daglige er tilknyttet skoleklassen hjemme på skolen, og *eksterne undervisere* er de personer, der er tilknyttet en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø.

KAPITEL 1: KULTURINSTITUTIONERS/EKSTERNE LÆRINGSMILJØERS ARBEJDE MED MÅL FOR ELEVERES LÆRING

I dette kapitel beskriver vi, hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer arbejder med mål for elevernes læring. Vi belyser brugen af Fælles Mål, og hvordan kommunerne understøtter kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål for deres undervisningstilbud. Vi har også fokus på, hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer evaluerer deres undervisningstilbud.

Figur 1 herunder viser, hvor mange af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, der har opstillet mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud:

Figur 1
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers opstilling af mål for elevernes læring i forbindelse med undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 9, bilag 1.

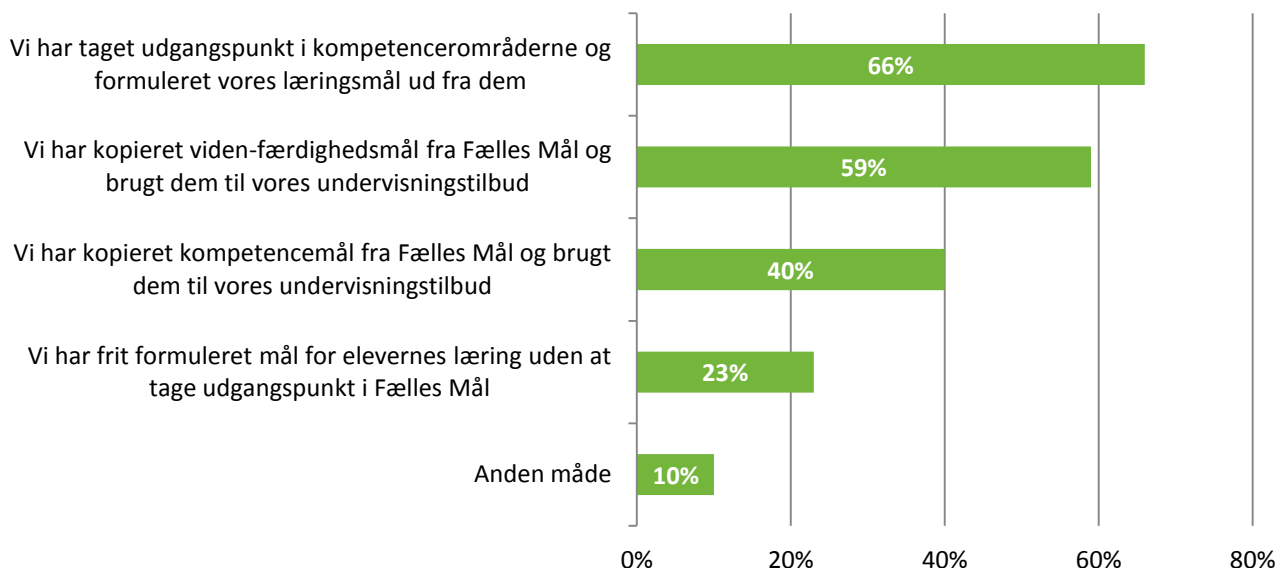
Ovenstående figur viser, at cirka halvdelen af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har opstillet mål for elevernes læring i forbindelse med alle deres undervisningstilbud til grundskoler. Kun 14 pct. angiver, at de ikke har opstillet mål for elevernes læring for nogen af deres undervisningstilbud, mens de resterende 34 pct. angiver, at de har opstillet mål for elevernes læring til *nogle* undervisningstilbud. Der er ikke noget, der indikerer, at størrelsen på de enkelte kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers skoletjenester (målt i antallet af skoleklasser, der det seneste år har booket undervisning. Se tabel 43, bilag 1) har betydning for, om der opstilles mål for elevernes læring i forbindelse med undervisningstilbud.

Arbejdet med at opstille mål for elevernes læring er en faglighed, der er under udvikling både hos kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og hos lærerne, og 86 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer er i gang med arbejdet.

Som beskrevet i indledningen bruger vi i forbindelse med denne kortlægning *mål for elevernes læring* som en bred betegnelse for opstilling af mål i forbindelse med kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers undervisning. Derfor er figur 1 også et udtryk for, hvor mange af kulturinstitutionerne/de eksterne

læringsmiljøer, der har opstillet én eller anden form for mål i forbindelse med deres undervisningstilbud, men ikke nødvendigvis at de har taget udgangspunkt i Fælles Mål. Det underbygges af figur 2 herunder, der viser, hvordan kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har brugt Fælles Mål i udarbejdelsen af mål for elevernes læring i forbindelse med deres undervisningstilbud:

Figur 2
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers brug af Fælles Mål (n = 92)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 17, bilag 1.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Figur 2 viser både, *om* kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har brugt Fælles Mål i udarbejdelse af deres mål for elevernes læring og *hvordan*. Kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer havde mulighed for at give flere svar til ovenstående spørgsmål, fx hvis de enten benytter en kombination af elementerne i Fælles mål, eller hvis de opstiller mål for elevernes læring på forskellige måder til forskellige undervisningsforløb. 61 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har angivet mere end ét svar. Af figuren ser vi, at flest af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at de (blandt andet) tager udgangspunkt i kompetenceområderne, når de opstiller mål for elevernes læring. Ser vi på, hvordan den enkelte kulturinstitution/eksterne læringsmiljøer bruger og eventuelt kombinerer kategorierne i figur 2, når de opstiller mål for elevernes læring, angiver den største del af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer (17 pct.), at de udelukkende tager udgangspunkt i kompetenceområderne, mens næst flest (14 pct.) angiver, at de tager udgangspunkt i en kombination af kompetenceområder og viden-færdighedsmål. 12 pct. tager udgangspunkt i en kombination af både kompetenceområder, kompetencemål og viden-færdighedsmål, når de opstiller mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud, mens de resterende af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer fordeler sig på hele 13 andre forskellige måder at kombinere kategorierne i figur 2 på.

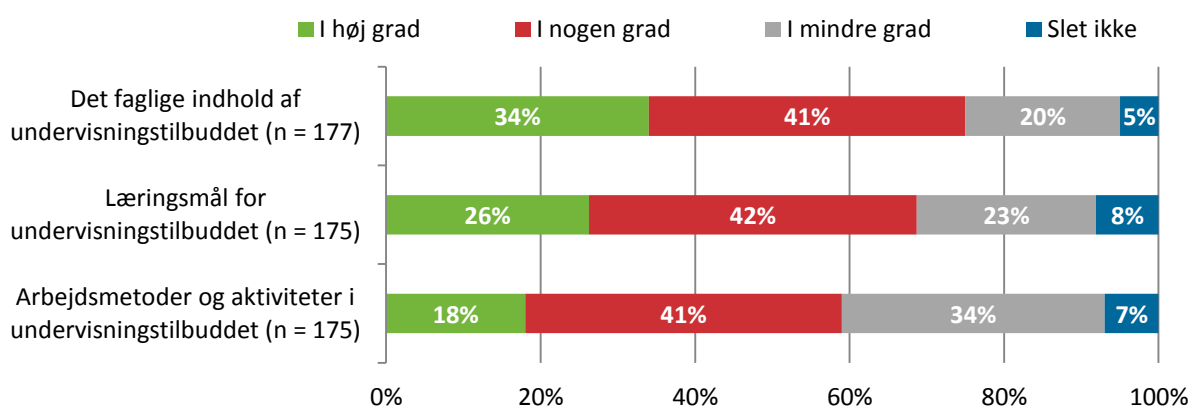
Næsten en fjerdedel af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at de frit formulerer mål for elevernes læring. En del af disse institutioner angiver dog samtidig, at de bruger elementer i Fælles Mål,

hvilket betyder, at de opstiller mål forskelligt fra undervisningstilbud til undervisningstilbud, hvor de til nogle undervisningstilbud benytter Fælles Mål og til andre ikke gør det.

Figuren viser samlet set, at Fælles Mål benyttes på mange forskellige niveauer, og den viser samtidig, at mål for elevernes læring ikke opstilles på en ensartet måde hverken på den enkelte kulturinstitution/eksterne læringsmiljø eller på tværs af dem.

Figur 3 herunder viser i hvilken grad, kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer giver lærerne mulighed for at påvirke forskellige elementer ved undervisningstilbud, fx de læringsmål kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har opstillet for deres undervisningstilbud samt undervisningens faglige indhold og de arbejdsmetoder og aktiviteter, der bruges i undervisningen.

Figur 3
Undervisningstilbuddenes fleksibilitet: Lærernes mulighed for at påvirke undervisningstilbuds faglige indhold, læringsmål og arbejdsmetoder/aktiviteter

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 14-16, bilag 1.

Note: I spørgsmålet præsenteret i anden række i figuren, spørger vi til lærernes mulighed for at påvirke kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers læringsmål for deres undervisningstilbud. Her har vi brugt formuleringen "læringsmål" i stedet for "mål for elevernes læring", da det kan variere, hvor fleksible forskellige typer mål kan være. Derfor spurgte vi specifikt til "læringsmål".

Figur 3 viser, at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer generelt er fleksible i forhold til lærernes ønsker. Der er ikke store forskelle i, hvad lærerne har mulighed for at påvirke, men det faglige indhold af undervisningstilbuddet er det, lærerne har størst mulighed for at påvirke på flest af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer. Arbejdsmetoder og aktiviteter er det, der er mindst fleksibelt. At det netop er arbejdsmetoderne, som kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer er mindst fleksible med, viser, at det er deres særlige genstandsfelt. 71 pct. af skolelederne vurderer, at det i høj grad/i nogen grad er vigtigt, at undervisningsformen er anderledes på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer end derhjemme, når der planlægges besøg, så arbejdsformen og arbejdsmetoderne er også prioriteret højt på skolerne (se tabel 1, bilag 1).

Fleksibilitet i forhold til mål for elevernes læring kan være vigtigt for lærerne:

”Det er jo ikke nødvendigvis dem [kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer], der skal formulere målene, fordi altså en tur på Statens Museum for Kunst om Guldalderen, det kan jo ses i mange sammenhænge. Det kan ses i tematiske sammenhænge eller i historiske sammenhænge, og det, synes jeg, er fint nok, at læreren sætter det ind i den sammenhæng. Så er det jo ofte fremhævet i hvilken sammenhæng, museet foreslår, man kan bruge det i, men ikke som mål, men som tema, eller hvad det nu kan være. Det, synes jeg, er fint nok, at man som lærer selv skal sætte det ind i en sammenhæng. Det er heller ikke altid i den samme sammenhæng, man gør det, fra år til år” (Lærer, Region Hovedstaden)

En ansat på et eksternt læringsmiljø fortæller her, hvorfor de er fleksible i forhold til mål for elevernes læring:

”Lærerne er selv gode til at spotte, hvilke mål de mener ligger indenfor vores tilbud, samtidig er vi meget fleksible til at justere, så det passer til de mål, de arbejder med pt.” (Eksternt læringsmiljø, Region Midtjylland)

Sammenholdes kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøer fleksibilitet med institutionernes skoletjenesters størrelse, målt i antallet af skoleklasser der booker undervisningstilbud årligt, ser vi en sammenhæng. Hvad angår arbejdsmetoder/aktiviteter og læringsmål, er kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer mindre fleksible, jo flere klasser de har igennem årligt. Det indikerer, at jo større kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers skoletjeneste er, desto mindre fleksible er de. Det kan forklares ved, at flere besøgende kræver større krav til at opstille standarder for, hvordan undervisningen gennemføres, hvilket efterlader mindre plads til fleksibilitet. Flexibiliteten i forhold til det faglige indhold af undervisningstilbuddet er ikke påvirket af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers skoletjenesters størrelse. Sammenligner man de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der opstiller mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud, med dem, der ikke gør, er der ikke noget, der indikerer, at de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der har opstillet mål for elevernes læring til alle eller nogle af deres undervisningstilbud, er mindre fleksible i forhold til ønsker fra lærerne. At der er opstillet mål for elevernes læring, gør altså ikke nødvendigvis et undervisningstilbud ufleksibelt.

Hensigten med opstilling af mål for elevers læring

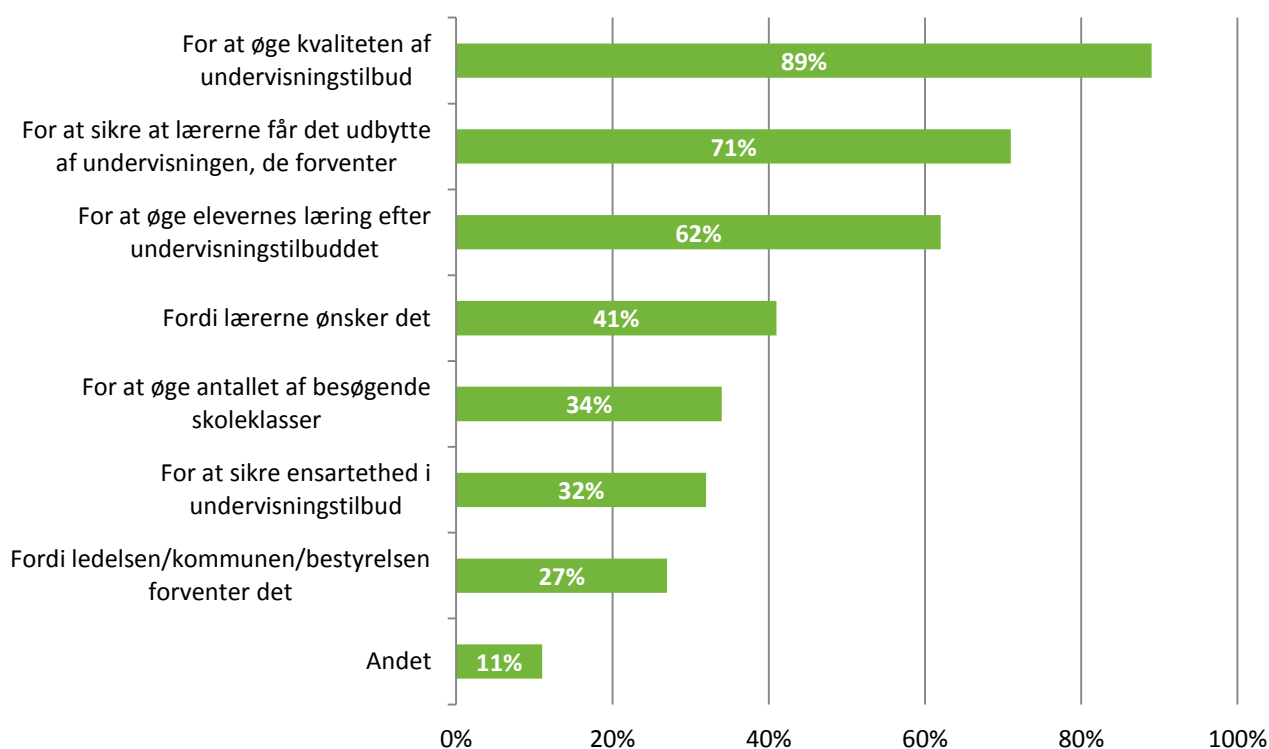
Som vi netop har set, har kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer mange forskellige praksisser for opstilling af mål for elevernes læring, hvilket blandt andet kan være påvirket af, hvad hensigten med opstillingen af mål for elevernes læring er. Som en undervisningsansvarlig på et statsanerkendt/statsligt museum udtrykker det:

”Vores fokus ligger i spændingsfeltet mellem høj faglighed og fornuftige didaktiske overvejelser i vores undervisningstilbud. Det er indlysende, at tilrettelæggelse af forløb og undervisning for børn og unge kvalificeres ved at lade faguddannede ansatte varetage og lave didaktiske overvejelser samt opsætte mål for og evaluere elevernes læring før og efter besøget. De fleste undervisningsforløb i vores regi er ofte en indledende eller afsluttende del

af lærernes plan for de enkelte hold. De opstillede mål er lærernes sikkerhed for, at de får et kvalificeret fagligt og kompetencemæssigt genkendeligt forløb. På den måde er det med til at sikre, at lærerne kan forsvare at bruge tid og penge på et besøg eller et undervisningsforløb i et eksternt læringsmiljø” (Statsanerkendt/statsligt museum, Region Syddanmark)

Figur 4 herunder viser, hvilke grunde kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har til at opstille mål for elevernes læring:

Figur 4
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers grund til at opstille mål for elevernes læring i forbindelse med undervisningstilbud (n = 92)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 18, bilag 1.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Figur 4 viser, at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver mange grunde til, at de opstiller mål for elevernes læring, og at særligt de tre grunde, der relaterer sig til undervisningstilbuddenes kvalitet, angives af flest af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer. Det handler både om at øge kvaliteten af undervisningstilbud (angives af 89 pct.) samt at sikre, at lærerne får det udbytte af undervisningen, de forventer (angives af 71 pct.) og at øge elevernes læring (angives af 62 pct.). De grunde, der handler om at leve op til krav eller ønsker fra andre, fx at opstille mål for elevernes læring fordi lærerne ønsker det, fordi det giver flere besøgende, eller fordi ledelsen, kommunen eller bestyrelsen ønsker det, angives som grund af mindre andele af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer (henholdsvis 41 pct., 34 pct. og 27 pct.). Kun 4 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver en af disse grunde uden også at

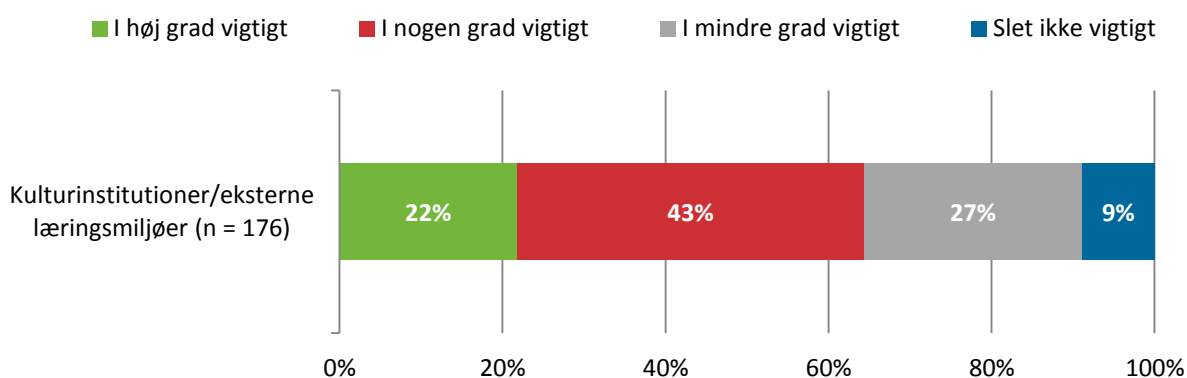
angive en grund, der omhandler undervisningens kvalitet, at sikre udbyttet, at øge elevernes læring, eller at sikre ensartethed i undervisningstilbud. Det er dog stadig betydelige andele af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, der angiver andres ønsker, til at der er opstillet mål for elevernes læring, som én af grundene til, at de opstiller mål for elevernes læring.

32 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at de blandt andet opstiller mål for elevernes læring for at sikre ensartethed i deres tilbud. En ansat på et eksternt læringsmiljø fortæller her, hvordan ønsket om ensartethed er tæt knyttet til ønsket om at imødekomme lærernes ønsker:

”Det er helt centralt, at der opstilles læringsmål. Det sikrer ensartethed i vores undervisning. Det sikrer relevans. Det retfærdiggør, at skolerne tager af sted. Ingen tager længere kun på madpakketure; der skal ’hjerneføde’ til for at retfærdiggøre turene” (Eksternt læringsmiljø, Region Sjælland)

Selvom kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer i høj grad opstiller mål for elevernes læring for at sikre deres undervisnings faglige kvalitet, er opstillingen af målene dog tæt forbundet med et hensyn til, hvad lærerne ønsker og har behov for. Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers oplevelse af, hvilket behov lærerne har for, at der er opstillet mål for elevernes læring for deres undervisningstilbud, ser vi nærmere på i figur 5 nedenfor. Figuren viser kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af, hvor vigtigt de generelt oplever, det er for lærerne, at der er opstillet mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud.

Figur 5
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers oplevelse af, hvor vigtigt det er for lærerne, at der er opstillet mål for elevernes læring til undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 19, bilag 1.

Figuren viser, at 65 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer vurderer, at det i høj grad eller nogen grad er vigtigt for lærerne, at det er opstillet mål for elevernes læring. Flere af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer giver udtryk for, at de oplever, at mål for elevernes læring

er vigtigt for lærerne. Et statsanerkendt/statsligt museum oplever, at lærerne ikke vil besøge dem, hvis der ikke er opstillet mål for elevernes læring:

*”Hvis vi ikke tilbyder noget, som kan tænkes ind i skolernes fag/mål, kommer lærerne ikke”
(Statsanerkendt/statsligt museum, Region Midtjylland)*

Et andet eksternt læringsmiljø beskriver, hvordan opstillingen af mål har en signalværdi overfor lærerne:

”Det signalerer kvalitet, at vi følger tiden” (Eksternt læringsmiljø, Region Hovedstaden)

Et statsanerkendt/statsligt museum skriver:

*”[Mål for elevernes læring] handler grundlæggende om at bygge bro mellem skolen til museet. Altså, at vi gerne vil have kunder i butikken, og så er det det, der skal til”
(Statsanerkendt/statsligt museum, Region Nordjylland)*

Et eksternt læringsmiljø beskriver her, hvordan de oplever, at opstilling af mål for elevernes læring er nødvendigt, hvis man ønsker, at lærerne skal kunne bruge ens undervisningstilbud:

*”Hvis vi skal interagere med folkeskolen, er det nødvendigt, at vi taler deres sprog”
(Eksternt læringsmiljø, Region Midtjylland)*

Selvom mange af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever, at det er vigtigt for lærerne, at der er opstillet mål for elevernes læring, er der stadig 35 pct., der oplever, at det i mindre grad eller slet ikke er vigtigt for lærerne, at der er opstillet mål for elevernes læring. Flere af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever, at lærernes synes, at mål for elevernes læring er mindre vigtigt:

”Læringsmålene ryger nogle gange lidt i baggrunden, når lærerne ikke engang har taget stilling til, hvorfor de ønsker at besøge os. ’Hvad synes du vi skal lave?’ er det mest stillede lærerspørgsmål” (Eksternt læringsmiljø, Region Syddanmark)

”Jeg oplever ikke, at lærerne har fokus på mål i egen undervisning, og derfor er det ikke noget, de udpræget mangler i vore forløbsbeskrivelser” (Eksternt læringsmiljø, Region Syddanmark)

Flere af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever usikkerhed omkring, hvad lærerne vil have, når de benytter deres undervisningstilbud. Et eksternt læringsmiljø udtrykker det således:

”På den ene side er vi forpligtet til at bidrage på lærernes og skolernes præmisser, og på den anden side ønsker lærerne og skolerne, at det [undervisningstilbuddet] er læring forbundet med en god oplevelse, hvor de formelle rammer sprænges, og formalia derfor er lidt nederen” (Eksternt læringsmiljø, Region Hovedstaden)

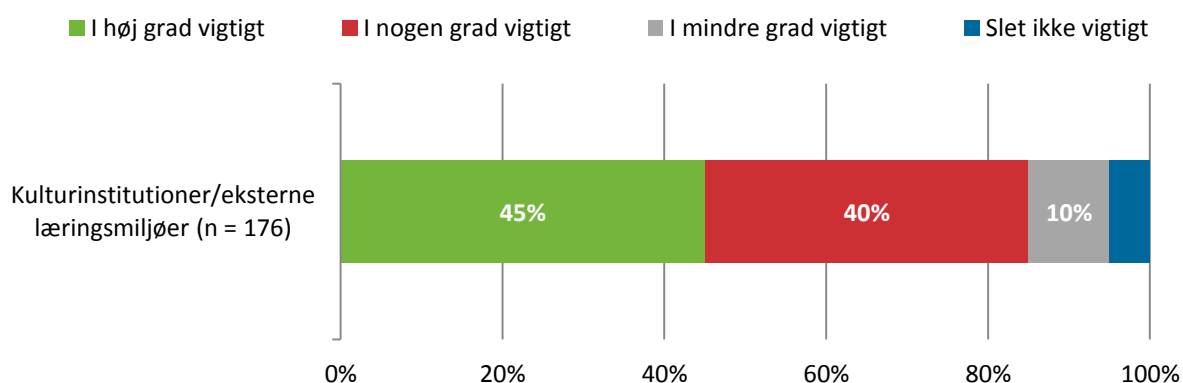
Der er altså forskel på, hvor vigtigt kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever, at lærerne synes, at mål for elevernes læring er. Det, at en kulturinstitution/et eksternt læringsmiljø ikke vil opstille mål, er ikke det samme, som at de ikke vil understøtte lærernes arbejde og behov. I bund og grund handler

det om, hvordan kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer vurderer, at de bedst kan understøtte lærernes arbejde: Det kan være ved fx at bruge Fælles Mål, ved at bruge andre mål, eller ved at lade lærerne definere formålet med brugen af undervisningstilbuddet.

Og det er vigtigt at være opmærksom på, at figur 5 er kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering, og at det ikke nødvendigvis stemmer overens med, hvilket behov lærerne reelt har for, at der er opstillet mål for elevernes læring. I kapitel 2 ser vi nærmere på skoleledernes og lærernes vurdering af vigtigheden af, at der er opstillet mål for elevernes læring i forbindelse med undervisningstilbud.

Figur 4 viste, at forhold, der vedrører undervisningens kvalitet, er vigtigere årsager til at opstille mål for elevernes læring end at leve op til blandt andet lærernes krav og ønsker. Figur 6 herunder underbygger disse resultater og viser kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af, *hvor* vigtigt de mener det er for deres undervisningstilbuds kvalitet, at der er opstillet mål for elevernes læring.

Figur 6
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af hvor vigtigt det er for deres undervisningstilbuds kvalitet, at der er opstillet mål for elevernes læring

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 20, bilag 1.

Figuren viser, at 85 pct. af alle de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, vurderer, at det i høj grad eller nogen grad er vigtigt for kvaliteten af deres undervisningstilbud, at der er opstillet mål for elevernes læring. Selv blandt de af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, der har angivet, at de *ikke* har opstillet mål for elevernes læring, synes 68 pct., at det i høj grad eller nogen grad er vigtigt for kvaliteten af deres undervisningstilbud, at der er opstillet mål. Selvom nogle af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer ikke har opstillet mål i forbindelse med deres undervisningstilbud, er det dermed ikke nødvendigvis et udtryk for, at de ikke mener, at mål kan medvirke til at skabe kvalitet i undervisningen. Selvom mål for elevernes læring generelt opleves at være vigtigt for kvaliteten af undervisningstilbuddene, er der altså signifikant forskel på, hvor vigtigt mål for elevernes læring opleves at være på de af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, der *har* opstillet mål og dem, der ikke har. Et statsanerkendt/statsligt museum beskriver her, hvorfor de oplever, at det er vigtigt for kvaliteten af undervisningstilbuddet, at der er opstillet mål:

”Vi kender ikke eleverne og må derfor tage didaktisk udgangspunkt i indholdet. En omhyggelig målfastlæggelse i indholdet muliggør en differentiering på stedet til den enkelte klasse/underviser” (Statsanerkendt/statsligt museum, Region Hovedstaden)

Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer har altså et andet udgangspunkt for at kunne opstille og arbejde med mål for elevernes læring, end lærerne hjemme på skolerne har. Et eksternt læringsmiljø beskriver her, hvordan det at arbejde med mål har øget deres undervisningstilbud kvalitet:

”Det at arbejde med målstyret undervisning har løftet vores undervisningstilbud meget. Det har blandt andet betydet, at vi har gentænkt tilbud, der ikke fungerede, med stor succes” (Eksternt læringsmiljø, Region Hovedstaden)

Selvom størstedelen af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at det er vigtigt for kvaliteten af deres undervisningstilbud, at der er opstillet mål for elevernes læring, er der stadig 15 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, der vurderer, at det i mindre grad eller slet ikke er vigtigt. Der kan være mange forskellige årsager hertil. Et statsanerkendt/statsligt museum beskriver for eksempel, hvordan de oplever, at mål for elevernes læring ikke er lige så vigtigt hos dem som det er på skolerne:

”Vi tilbyder jo noget andet, der lægges til den daglige undervisning. Derfor fylder vores mål mindre end hjemme i klassen. Det kan være et mål i sig selv at tage på museum eller tur” (Statsanerkendt/statsligt museum, Region Hovedstaden)

På et andet museum oplever man ikke, at opstillingen af mål har tilføjet yderligere kvalitet til undervisningen:

”Vores undervisningstilbud havde samme kvalitet, før vi ’oversatte’ det til mål for elevernes læring” (Statsanerkendt/statsligt museum, Region Nordjylland)

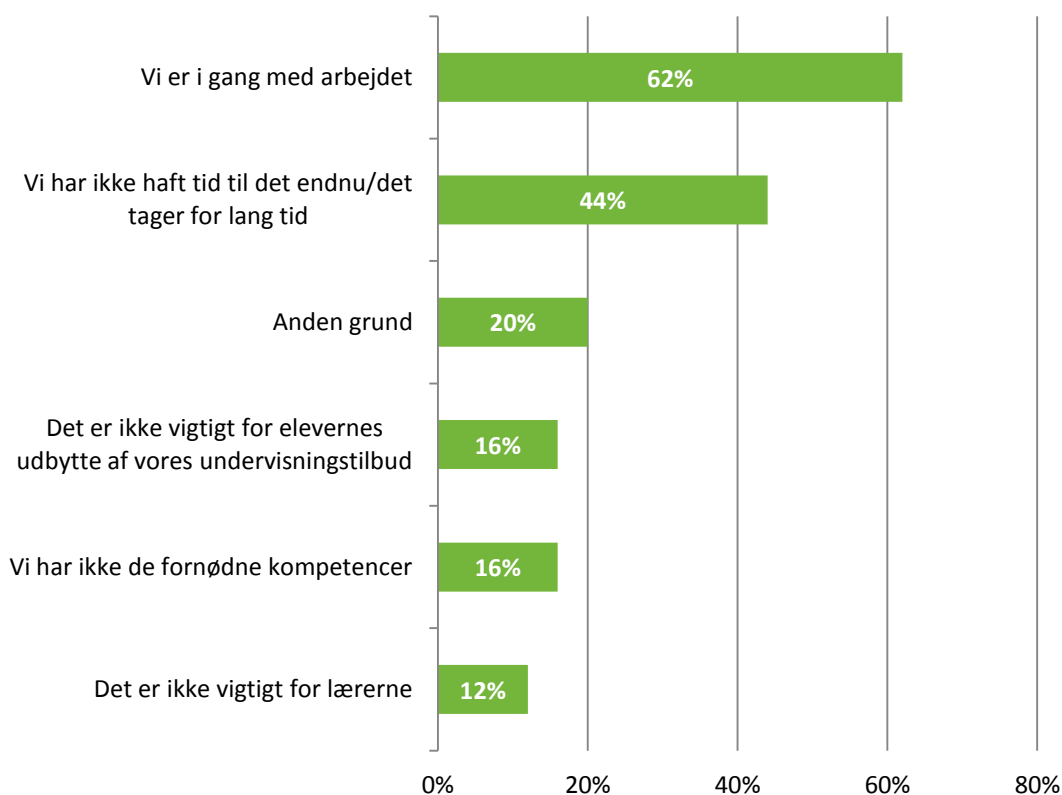
Andre af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever ikke, at det er nok, at de opstiller mål for elevernes læring, fordi den fornødne kvalitet først kan skabes hjemme på skolen:

”Vi kan kun give et bud på læringsmål. Det er læreren, der ved, hvilken sammenhæng besøget skal bruges i” (Eksternt læringsmiljø, Region Midtjylland)

Figur 4, 5 og 6 viser samlet set, at kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål for elevernes læring i højere grad handler om at højne undervisningens kvalitet og det faglige udbytte for eleverne end om at tilfredsstille lærere eller andres krav eller ønsker om mål.

Figur 1 viste, at 14 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer slet ikke har opstillet mål for elevernes læring, mens 34 pct. kun har opstillet mål til *nogle* af deres undervisningstilbud. I figur 7 herunder ser vi, hvilke grunde disse kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer har til ikke at opstille mål for elevernes læring til (alle) deres undervisningstilbud.

Figur 7
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers grunde til ikke at have opstillet mål for elevernes læring til (alle) deres undervisningstilbud (n = 85)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 13, bilag 1.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Figur 7 viser, at 62 pct. af de af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, der ikke har opstillet mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud, er i gang med arbejdet med at opstille mål for elevernes læring. Ser vi separat på gruppen af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der ikke har opstillet mål for elevernes læring til *ingen* undervisningstilbud, angiver 40 pct., at de er i gang med arbejdet, mens hele 72 pct. af de af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, der allerede har opstillet mål for elevernes læring til *nogle* undervisningstilbud, angiver, at de er i gang med arbejdet.

Af figuren ser vi også, at 16 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver manglende kompetencer som en årsag til, at de ikke har opstillet mål for elevernes læring til (alle) deres undervisningstilbud. Flere af de respondenter, der har benyttet svarmuligheden "Anden grund", skriver, at de ikke ønsker at opstille mål, for at holde muligheden åben for, at lærerne selv kan opstille mål.

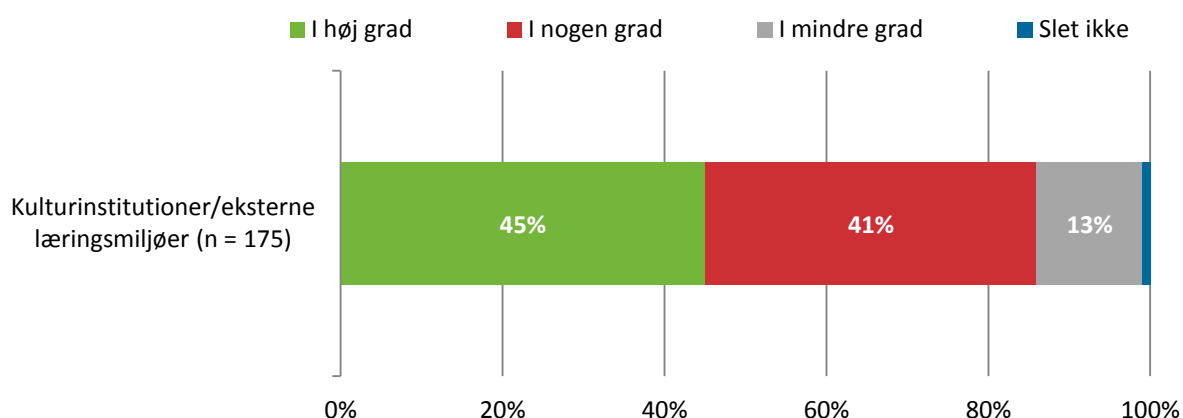
Samlet set er det generelt ikke manglende kompetencer, der er skyld i, at nogle af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer ikke har opstillet mål for elevernes læring, men handler i højere grad handler om manglende tid eller manglende prioritering.

Kompetencer til opstilling af mål for elevers læring og kommuners understøttelse

Figur 8 nedenfor viser kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af, om de har de fornødne kompetencer til at opstille mål for elevernes læring. I figuren indgår både de kulturinstitutioner/de eksterne læringsmiljøer, der har opstillet mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud, og dem, der ikke har. Det er her vigtigt at have for øje, at vi har spurgt generelt til deres kompetencer til at opstille mål og altså ikke udelukkende til Fælles Mål.

Figur 8

Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af om de har de nødvendige kompetencer til at opstille mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 21, bilag 1.

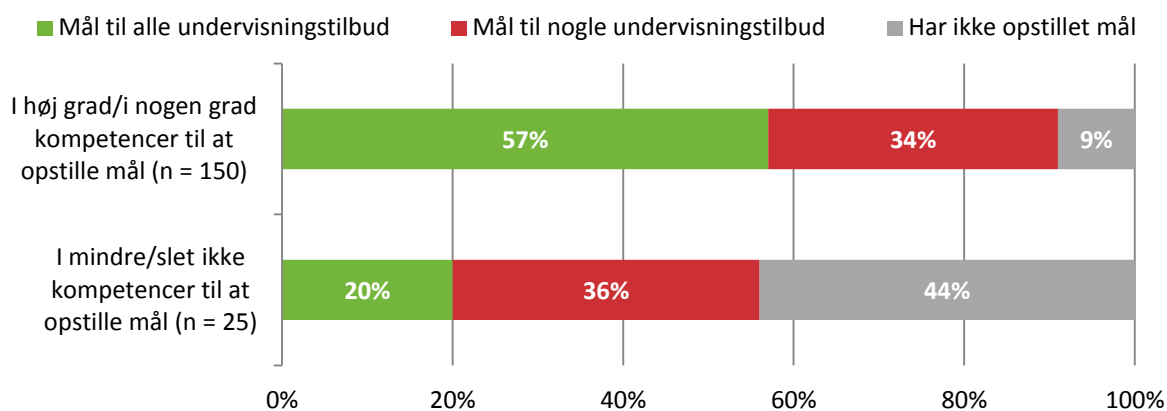
Figuren viser, at hele 86 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever, at de i høj grad eller nogen grad har de nødvendige kompetencer til at kunne opstille mål for elevernes læring, mens kun 14 pct. oplever, at de i mindre grad eller slet ikke har kompetencerne. Figuren er udtryk for kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af deres egne kompetencer og kan derfor ikke tages som udtryk for, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer generelt ikke mangler kompetencer til at opstille mål for elevernes læring.

99 pct. af de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der har fastansat en læreruddannet person, oplever, at institutionen i høj grad eller nogen grad har de kompetencer, der er nødvendige for at kunne opstille mål for elevernes læring, mens den samme kun gør sig gældende for 77 pct. af de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der ikke har en læreruddannet ansat (se tabel 21 og 42, bilag 1).

Figur 9 nedenfor viser sammenhængen mellem kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af egne kompetencer, og hvorvidt de har opstillet mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud.

Figur 9

Sammenhæng mellem kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af egne kompetencer og hvorvidt de har opstillet mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

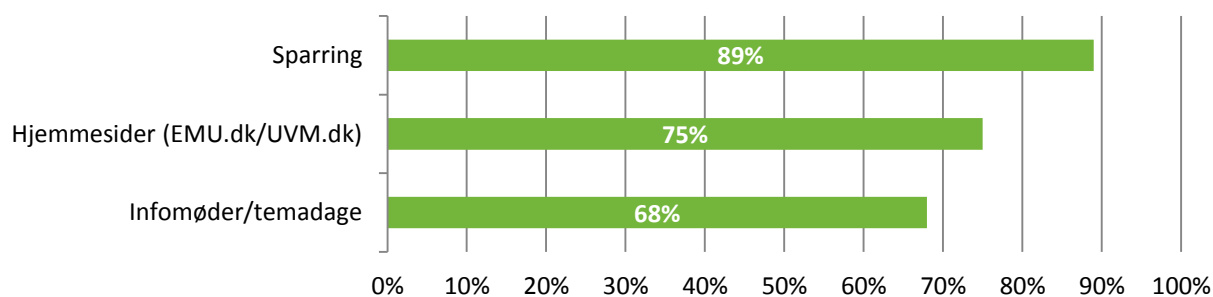
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 9 og 21, bilag 1.

Figur 9 viser en signifikant sammenhæng mellem kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af deres egne kompetencer til at opstille mål, og hvorvidt de har opstillet mål for elevernes læring for deres undervisningstilbud eller ej. Kompetencer til at opstille mål for elevernes læring har altså betydning for, om der på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer arbejdes med at opstille mål. Omvendt kan det dog også tænkes, at vurderingen af egne kompetencer til at opstille mål er påvirket af, hvorvidt man har opstillet mål for elevernes læring eller ej, altså om man har arbejdet sig ind på feltet og fået viden om det.

Kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer er blevet spurgt til, hvad de har gjort for at opsøge viden om at opstille mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud. Deres svar vises i en forenklet form i figur 10.

Figur 10

Hvordan kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har opsøgt viden om at opstille mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud (n = 158)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 22, bilag 1. I kategorien "Sparring" indgår svarmulighederne "Deltaget i studiegrupper", "Fået sparring fra en kommunal konsulent", "Fået sparring fra en af Nationalt netværk af skoletjenestes lokale koordinatører", "Fået sparring fra en privat konsulent" og "Fået sparring fra en lærer". I kategorien "Infomøder/temadage" indgår svarmulighederne "Deltaget i temadage" og "Deltaget i Undervisningsministeriets infomøder".

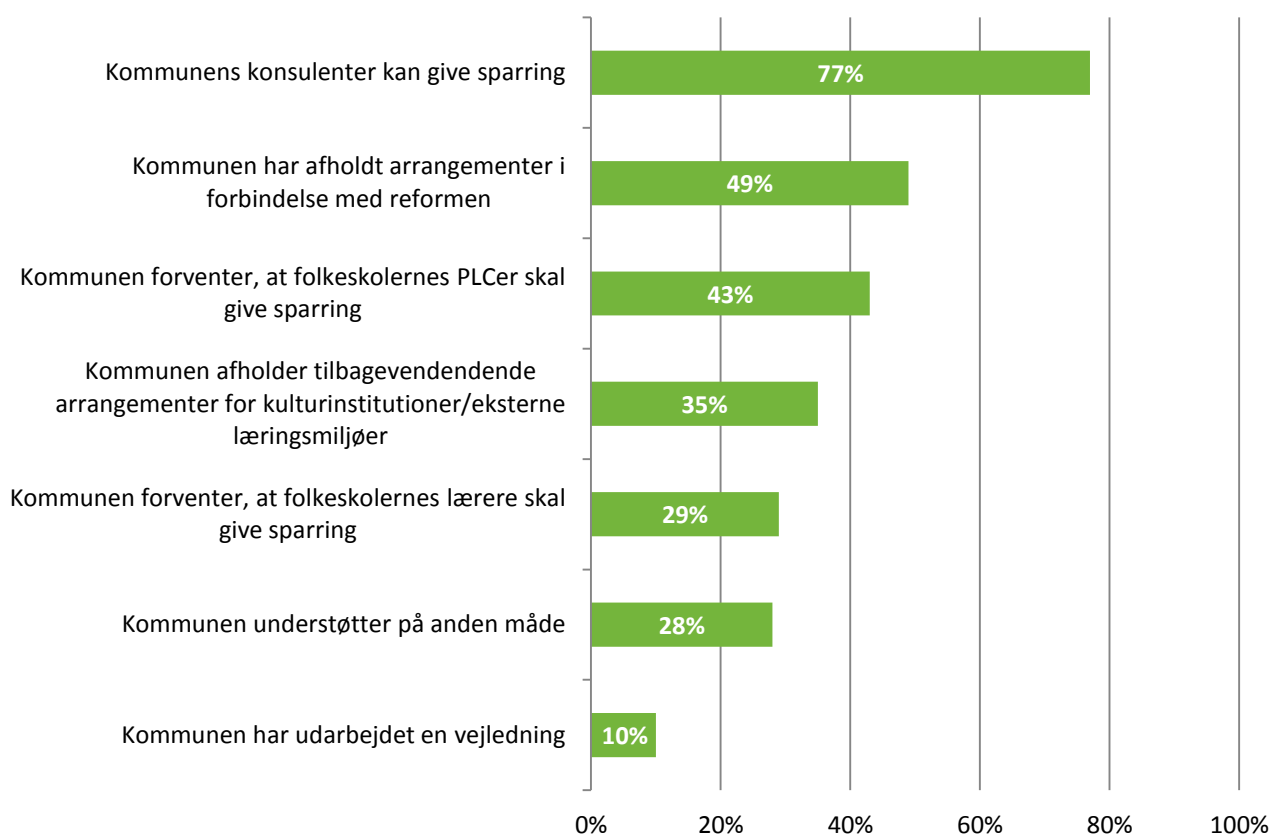
Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Figur 10 viser, at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer både bruger sparring, hjemmesiderne EMU.dk og UVM.dk samt møder til at få viden om, hvordan de skal opstille mål for elevernes læring. Sparring, der bruges af flest af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, indebærer sparring med en kommunal konsulent, en privat konsulent, en CFU-konsulent, en af *Nationalt netværk af skoletjenesters* lokale koordinatore, deltagelse i studiegruppe, og/eller sparring med en læreruddannet fx en ansat på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø. Hver fjerde af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at de benytter hjemmesiderne EMU.dk eller UVM.dk til at opsøge information om opstilling af mål for elevernes læring. Den sidste kategori "Infomøder/temadage" dækker over deltagelse i Undervisningsministeriets infomøder og/eller deltagelse i temadage, hvilket 68 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at de har benyttet. Kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer er blevet bedt om at vurdere brugbarheden af de forskellige kilder til information om at opstille mål for elevernes læring, og generelt er der rigtig stor tilfredshed. 95 pct. af de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der har benyttet en eller anden form for sparring, vurderer, at sparring i høj eller nogen grad er brugbar, mens 90 pct. af dem, der bruger EMU.dk og/eller UVM.dk, vurderer, at disse hjemmesider i høj eller nogen grad er brugbare. 82 pct. af dem, der har deltaget i møder, mener, at de i høj eller nogen grad er brugbare (se tabel 32 til 39, bilag 1). Omkring halvdelen (48 pct.) af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer benytter en kombination af både sparring, hjemmesider og møder til at få information om mål for elevernes læring. Kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har også angivet andre kilder til information om arbejdet med opstilling af mål for elevernes læring, herunder har de blandt andet fået information gennem MuseumsUndervisningsUddannelsen og gennem udviklingssamarbejder med skoler. Hvordan de enkelte kategorier fordeler sig i detaljer, kan ses i tabel 22 i bilag 1. På tværs af landet har kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer samlet set muligheder for at få adgang til forskellige former for brugbar viden om opstilling af mål for elevernes læring.

Kommuners understøttelse af kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål
 Kommunerne kan have en understøttende rolle i forhold til kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål for elevernes læring til undervisningstilbud. Figur 11 nedenfor viser, på hvilke måder kommunerne understøtter kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i deres arbejde med at opstille mål for elevernes læring.

Figur 11

Kommunernes understøttelse af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål for elevernes læring i forbindelse med undervisningstilbud (N = 51)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 3, bilag 1.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 pct.

Figur 11 viser, at kommunerne særligt understøtter kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål for elevernes læring ved at tilbyde, at kommunens konsulenter kan give sparring. Som vi så i figur 10, bruger 89 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer sparring som kilde til viden om, hvordan mål for elevernes læring opstilles, og 29 pct. bruger i denne forbindelse specifikt sparring fra en kommunal konsulent (se tabel 22, bilag 1). 89 pct. af dem, der har benyttet sparring, er i høj grad eller nogen grad tilfredse med den sparring, de har fået fra en kommunal konsulent (se tabel 36, bilag 1). I kategorien "Kommunen understøtter på anden måde", ser vi blandt andet kommuner, der for

eksempel angiver, at de understøtter kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer gennem deres hjemmeside, gennem samarbejdsaftaler eller gennem en åben skole-strategi.

Denne figur viser skolechefernes oplevelse af situationen: I deres optik understøtter kommunerne kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer på flere måder, og de mener dermed også, at det er en opgave, kommunerne tager på sig. Dog er det ikke med disse svar muligt at se, om understøttelsen gælder alle kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i kommunen, eller om det fx kun er dem, der er kommunalt støttet.

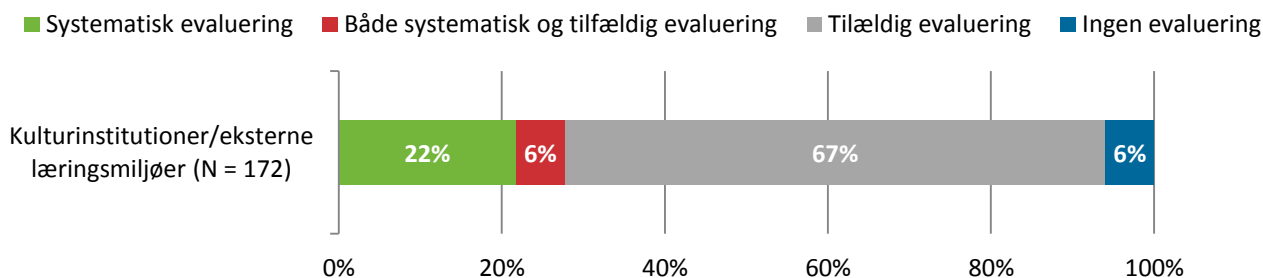
25 af de adspurgte kommunerne angiver, at de har en kommunal skoletjeneste (se tabel 2, bilag 1), og i 15 af disse kommuner er det en forudsætning, at der er opstillet mål for elevernes læring i forbindelse med undervisningstilbud. I 7 af kommunerne er opstilling af mål ikke et krav, men skoletjenesterne opfordres til at opstille dem, mens kun 1 kommune hverken har krav eller opfordringer om opstilling af mål for elevernes læring (se tabel 4, bilag 1). Der er ikke noget, der indikerer, at kommunens størrelse har betydning for, om der er krav om, at der skal opstilles mål for elevernes læring. At det i 15 af kommunerne med en kommunal skoletjeneste er en forudsætning, at de kommunale skoletjenester skal opstille mål for elevernes læring, kan være medvirkende til at forklare, at 86 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, som figur 1 viser, angiver, at de har opstillet mål for elevernes læring til alle eller nogen af deres undervisningstilbud (se tabel 5, bilag 1).

10 af kommunerne angiver, at de har opstillet en vejledning for, hvordan skoletjenesterne skal arbejde med at opstille mål for elevernes læring, mens 8 kommuner planlægger at lave en guide på sigt. 3 af kommunerne har ikke planer om at opstille en vejledning til skoletjenesterne.

Kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers evaluering af undervisningstilbud

Evaluering kan være en hjælp for kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer til at vurdere og udvikle deres undervisningstilbud til grundskoler. Det kan være med til at højne kvaliteten af undervisningstilbuddene, give inspiration til nye tilbud og gøre kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer bedre til at tilbyde undervisningstilbud, der mere præcist opfylder lærernes behov i deres arbejde med elevernes læring. Hvis præmissen for kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer er, at mange besøgende med højt læringsudbytte er en vigtig faktor, så kan det altså være interessant for dem at beskæftige sig konsekvent og beregnende med evaluering af arbejdet med mål for elevers læring i deres undervisningstilbud. Spørgeskemaundersøgelsen blandt kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer viser, at 94 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer evaluerer deres undervisningstilbud til grundskoler (se tabel 23, bilag 1). Figur 12 viser, hvordan kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer evaluerer deres undervisningstilbud. Med systematisk evaluering menes evaluering, der gennemføres med faste intervaller, fx årligt eller efter hvert gennemført undervisningstilbud, mens der med tilfældig evaluering menes evaluering, der gennemføres på tilfældige tidspunkter, fx når der er tid til overs efter et gennemført undervisningstilbud.

Figur 12
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers evaluering af undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

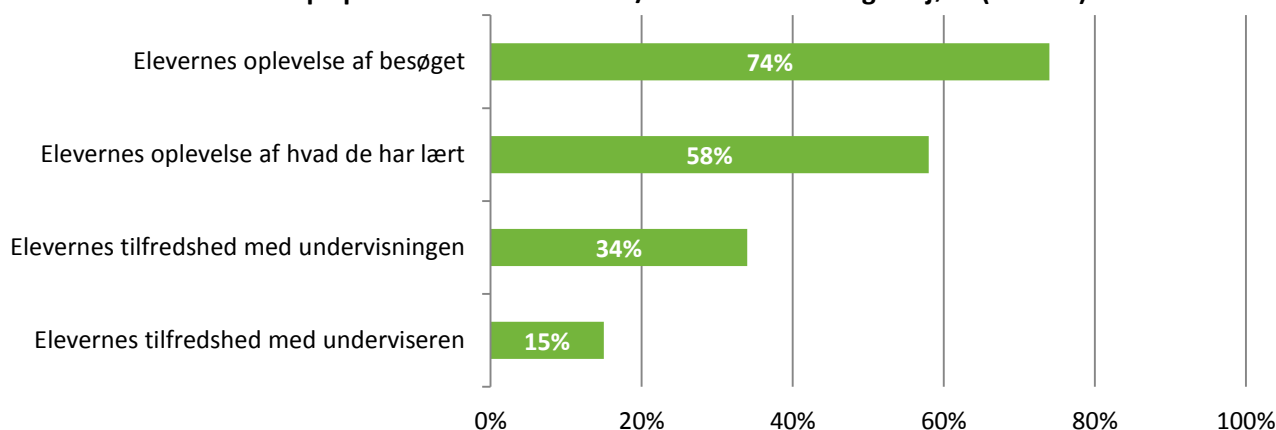
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 23, bilag 1.

Figur 12 viser, at langt størstedelen af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer gennemfører evaluering på tilfældige tidspunkter, mens godt en fjerdedel gennemfører systematiske evalueringer. De resterende benytter enten en kombination af systematisk og tilfældig evaluering eller gennemfører slet ikke evalueringer. Blandt de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der gennemfører systematiske evalueringer, er det mest hyppigt, at de evaluerer enten dagligt eller årligt (se tabel 24, bilag 1).

Størstedelen af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer (85 pct.) laver ustruktureret mundtlig evaluering med elever og/eller lærere, hvor skriftlige spørgeskemaer og struktureret mundtlig evaluering er det næstmest brugte, også selvom det kun bruges af henholdsvis 35 pct. og 28 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer (se tabel 40 og 41, bilag 1). Det er ikke overraskende, at brugen af ustruktureret mundtlig evaluering er den mest anvendte, set i lyset af at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer primært gennemfører evalueringer på tilfældig basis, fx når der er tid til overs efter en gennemført undervisningstilbud.

Figur 13 og 14 herunder viser, hvad kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer beder henholdsvis elever og lærere evaluere på i forbindelse med evalueringer af deres undervisningstilbud.

Figur 13
Hvad eleverne evaluerer på på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer (n = 162)

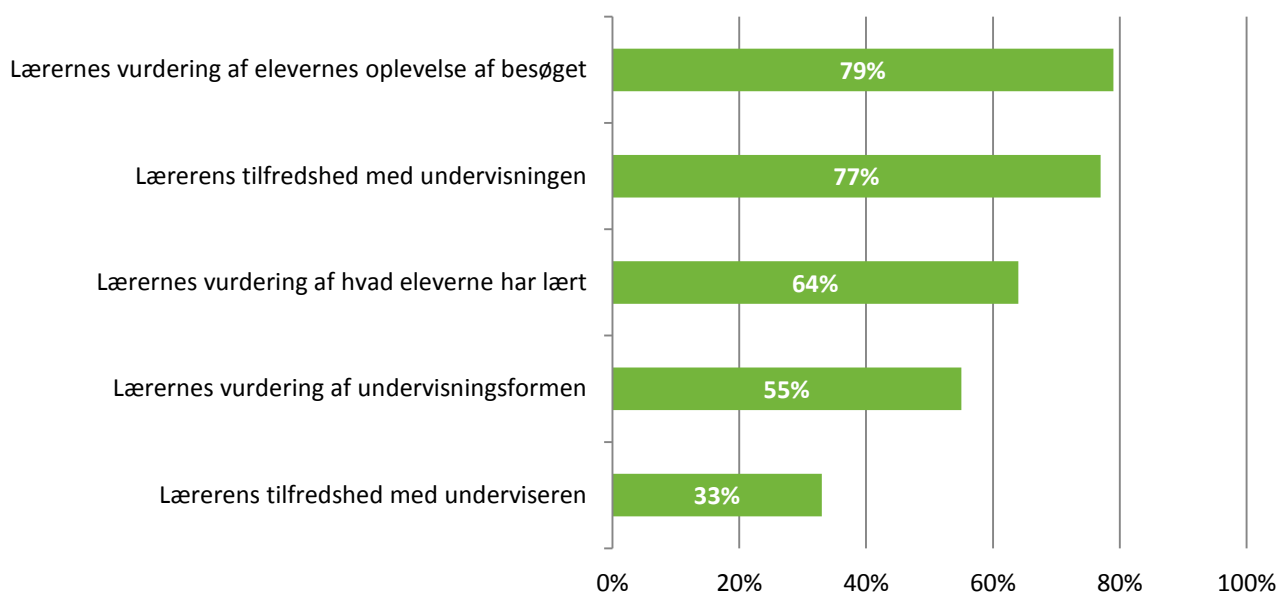
Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 25, bilag 1.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Figur 14

Hvad lærerne evaluerer på på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer (n = 160)

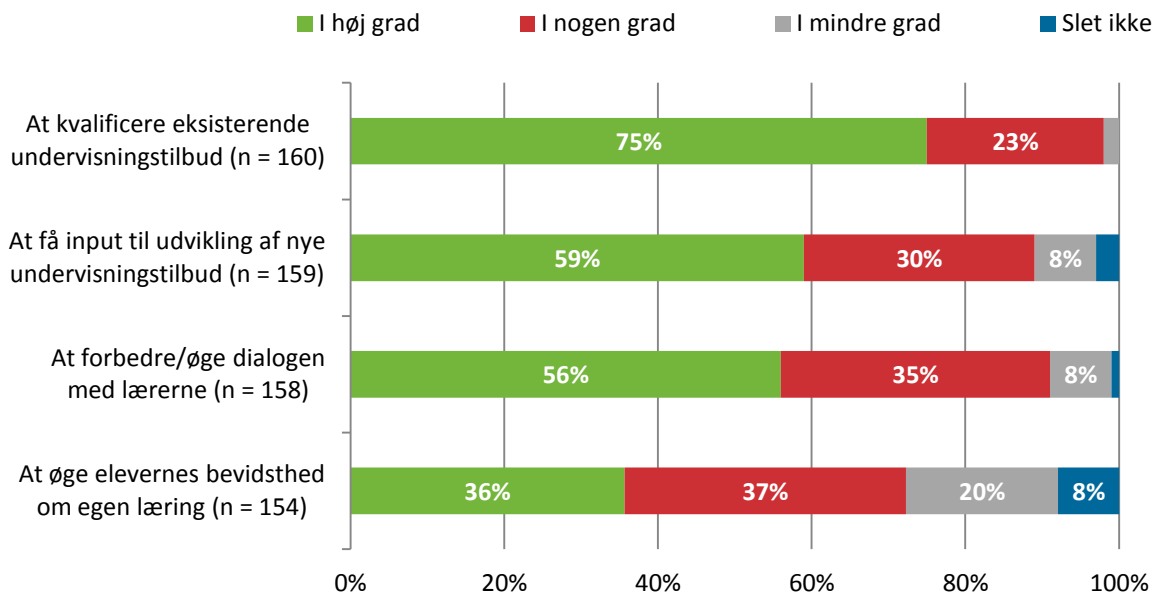
Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 26, bilag 1.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 pct.

De to figurer viser, at elevernes oplevelse af undervisningen er i fokus, både når vi ser på, hvad lærerne bliver bedt om at evaluere på (figur 14), og hvad eleverne evaluerer på (figur 13). 74 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer beder eleverne selv vurderes deres oplevelse, mens 79 pct. beder lærerne evaluere på elevernes oplevelse. Elevernes læringsudbytte er i mindre grad i fokus, når kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer gennemfører evalueringer af deres undervisning, hvor 58 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer beder eleverne om at evaluere på, hvad de har lært, og 64 pct. beder lærerne evaluere på elevernes læringsudbytte. Om det er mere hensigtsmæssigt at evaluere på læringsudbytte frem for oplevelse, kommer i det enkelte tilfælde an på, hvilke mål der er opstillet for undervisningstilbuddet. Er målet netop, at eleverne skal have en god oplevelse, kan det således være hensigtsmæssigt at spørge til deres oplevelse.

Figur 15 herunder viser, hvilke mål kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har med at gennemføre evalueringer af deres undervisningstilbud.

Figur 15
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers mål med at gennemføre evalueringer af deres undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

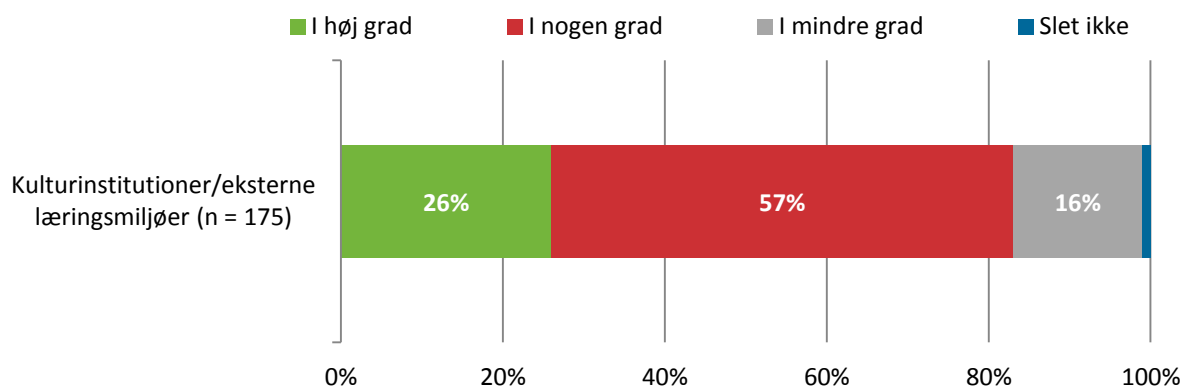
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 27-30, bilag 1.

Figuren viser, at den største andel af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer gennemfører evalueringer for at kvalificere eksisterende undervisningstilbud, mens der også er fokus på at få input til udvikling af nye undervisningstilbud, at forbedre/øge dialogen med lærerne og at øge elevernes bevidsthed om egen læring. Der er dog ikke betydelige forskelle mellem, hvor vigtigt kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at de forskellige grunde til at gennemføre evalueringer er. Dette kunne tyde på, at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer ikke har taget stilling til, hvad målet med deres evalueringer er. Fx er det ikke nødvendigvis de samme evalueringsredskaber, der vil være hensigtsmæssige til at vurdere undervisningens faglige kvalitet, som er de mest hensigtsmæssige til at øge elevernes bevidsthed om deres egen læring.

Som vi viste i figur 4 tidligere, er dét at kunne kvalificere eksisterende undervisning grunden til, at mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer opstiller mål for elevernes læring. Dermed handler både opstilling af mål for elevernes læring og evaluering om at kvalificere undervisningstilbud. Når vi ser på, hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer reelt gennemfører evalueringer af deres undervisning, kan man dog stille spørgsmålstegn ved, om det giver de nødvendige redskaber til at kvalificere undervisningen. Får man fx de nødvendige input ved blot at lade elever og lærere vurdere deres oplevelse af dagen?

Figur 16 nedenfor viser kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af, om de har de fornødne kompetencer til at gennemføre evalueringer af deres undervisningstilbud. I figuren indgår både de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der angiver, at de evaluerer deres undervisningstilbud, og dem, der ikke gør.

Figur 16
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af om de har fornødne kompetencer til at gennemføre evalueringer

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 31, bilag 1.

Figuren viser, at hele 83 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever, at de i høj grad eller nogen grad har de nødvendige kompetencer til at kunne gennemføre evalueringer af deres undervisningstilbud, mens kun 17 pct. oplever, at de i mindre grad eller slet ikke har kompetencerne. Vær opmærksom på, at figuren er udtryk for kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers egne vurderinger af deres kompetencer.

KAPITEL 2: LÆRERES FAGLIGE OG PÆDAGOGISKE ARBEJDE VED BRUGEN AF UNDERVISNINGSTILBUD

Hvilken rolle spiller mål for elevernes læring, for lærernes arbejde i forbindelse med brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? Det belyser vi i dette kapitel, hvor vi har fokus på lærernes faglige og pædagogiske arbejde i forbindelse med brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Med fagligt og pædagogisk *arbejde* mener vi den *forberedelse og opfølgning*, lærerne foretager med eleverne, når de benytter undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. I denne kortlægning har vi fokus på de *faglige og pædagogiske* aspekter, mens lærernes *praktiske* arbejde er behandlet i kortlægningen ”Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer” (2016). I dette kapitel belyser vi først, hvilke *vilkår* lærerne har for at lave den faglige og pædagogiske forberedelse og opfølgning på undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og herefter hvad lærernes *formål* er med deres forberedelse og opfølgning. Til sidst beskriver vi, hvilken rolle mål for elevernes læring spiller i lærernes faglige forberedelse og opfølgning.

Vilkår for læreres faglige/pædagogiske forberedelse og opfølgning

I interviewene med lærerne kan vi se, at vilkårene for lærernes faglige og pædagogiske arbejde varierer. Med vilkårene mener vi de rammer og muligheder, lærerne har, for at forberede eleverne fagligt forud for brugen af et undervisningstilbud og følge op bagefter for at få udbyttet af besøget til at passe ind i det undervisningsforløb, de arbejder med på skolen.

Det første vilkår, vi vil fremhæve her, er tidspunktet for brugen af et undervisningstilbud. Interviewene med lærere viser, at det er forskelligt, hvornår lærere anvender undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer til at supplere undervisningsforløb hjemme på skolen. Nogle lærere bruger et undervisningstilbud *forud* for et undervisningsforløb på skolen, nogle bruger det *under* et undervisningsforløb, og andre bruger det som *afslutning* på et forløb. Hertil kommer, at nogle lærere bruger undervisningstilbud, *uden* at det knyttes til et forløb hjemme på skolen, fx hvis en klasse skal på lejr tur, og der er behov for at fylde tiden ud med et undervisningstilbud.

”Hvis det er en lejrskole eller ekskursion til København, så passer det [undervisningstilbuddet] ikke nødvendigvis ind på forhånd i noget af det, vi har gang i i alle fag. Forestil dig, at vi ved, at vi skal på lejrskole i september med 8. klasse, så er det jo ikke sådan, at både biologi, geografi, historie og dansk lige præcis er nået til, at nu vil det være godt med et besøg”
(Lærer, Region Sjælland)

En brugerundersøgelse fra Nationalmuseet gennemført blandt 100 besøgende lærere i 2015/2016, underbygger dette billede af, at de besøgende lærere bruger deres undervisningstilbud i forskellige sammenhænge: 20 pct. af lærerne bruger deres undervisningstilbud i optakten til et nyt undervisningsforløb, 37 pct. midt i et undervisningsforløb og 29 pct. som afslutning på et undervisningsforløb¹ (Nationalmuseet, 2016).

¹ De resterende 14 % af de adspurgte har ikke svaret på dette spørgsmål.

Når et undervisningstilbud bruges som afslutning på et forløb, oplever nogle lærere, at der ikke er anledning til at følge op bagefter:

”De fleste gange, tror jeg nok, ni ud af ti gange, så er det [undervisningstilbuddet] jo egentlig som sådan en afrunding på et eller andet. Så tager man af sted på en tur, og så oplever man det, som man har snakket om i virkeligheden. Og så bliver det jo sjældent til ret meget efterfølgende” (Lærer, Region Syddanmark)

Hvornår i et læringsforløb, en lærer vælger at benytte et undervisningstilbud på en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø, har altså betydning for lærernes faglige og pædagogiske forberedelse og opfølgning.

Udover at det har betydning, hvornår i et forløb et undervisningstilbud benyttes, er der en række andre vilkår for lærernes faglige forberedelse og opfølgning. Et af de vilkår, der fylder rigtig meget for lærerne, er mangel på tid:

”Mange af os oplever, at vi har mindre tid til forberedelse, end vi før har haft, og så er sådan nogle tilbud, der er lige til at gå til, jo en kæmpe lettelse” (Lærer, Region Syddanmark)

En anden lærer beskriver omvendt, hvordan den tid, der bruges på forberedelse til et undervisningsforløb, ikke er anderledes end den, der bruges på forberedelse til den almindelige undervisning:

”Hvis man ikke skulle forberede det [undervisningstilbuddet], så skulle jeg bare forberede noget andet” (Lærer, Region Midtjylland)

Citatet viser også, hvordan den enkelte lærers holdning er endnu et vilkår, der har betydning i forhold til det faglige og pædagogiske arbejde med forberedelse og opfølgning. En anden lærer fortæller, hvordan det er bevidst, at vedkommende ikke forbereder eleverne inden besøget, fordi det faglige udbytte er noget af det, der automatisk bør følge med et undervisningstilbud:

”Når det [undervisningstilbuddet] er noget, man skal betale noget for (...), så forventer jeg faktisk ikke, at jeg skal komme og være forberedt, jeg forventer faktisk, at hvis jeg betaler 500 kr. for et forløb, så er det dem, der har styr på det, og jeg kommer bare med børnene og sørger for, at de tier stille, og så er det op til dem at putte noget i eleverne” (Lærer, Region Hovedstaden)

Her er holdningen den, at det ikke bør være nødvendigt at forberede eleverne, når et undervisningstilbud benyttes. Der er stor forskel på lærernes holdninger til, hvorvidt læreren bør forberede eleverne forud for et undervisningstilbud, og lærerne har dermed, med deres holdning, forskellige vilkår for deres forberedelse.

Interviewene med lærerne viser desuden også, at det kan være svært for lærerne at forberede sig fagligt, hvis de ikke kender det faglige indhold i undervisningstilbuddet på forhånd:

”Somme tider så ved jeg jo heller ikke, hvad der kommer til at ske [på undervisningstilbuddet], og så må jeg sige til eleverne, at det her er, hvad jeg ved, og at hvad der så sker her [på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø], det er jeg ikke helt klar over” (Lærer, Region Midtjylland)

Ligesom vi i kortlægningen ”Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer” viste, at præcis information om undervisningstilbud er vigtigt, når lærerne skal beslutte hvilke undervisningstilbud, de vil benytte, er det lige så vigtigt, når man skal forberede eleverne godt. En uklar eller ufyldstgørende beskrivelse af et undervisningstilbud giver dårlige vilkår for at forberede eleverne på, hvad de skal opleve og lære.

Et andet centralt vilkår for lærernes forberedelse og opfølgning udgøres af de læremidler, der som regel er tilknyttet undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer. Et læremiddel er alt, der kan inddrages i undervisningen, og som kan understøtte elevernes læring (www.laeremiddel.dk).

I kortlægningen ”Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer” fremgår det, at 37 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har læremidler til alle eller mange af deres undervisningstilbud til grundskoler (se tabel 12, bilag 1). Nogle kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer bruger læremidler under selve undervisningstilbuddet, mens andre har udviklet læremidler, der kan bruges af lærerne hjemme på skolen, enten til forberedelse eller til opfølgning fx et opgaveark eller lignende. Der er altså mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der enten bruger læremidler i undervisningen eller tilbyder læremidler til at supplere deres undervisningstilbud, og det bruger lærerne typisk i deres faglige forberedelse og opfølgning i forbindelse med brug af undervisningstilbud. Udformningen af disse læremidler udgør derfor også et vilkår for lærernes forberedelse og opfølgning. En lærer fortæller her, hvordan mobiltelefoner er blevet brugt som et læremiddel i undervisningstilbuddet, og hvordan det bliver inddraget i lærerens faglige opfølgning på undervisningstilbuddet:

”De [eleverne] skulle bruge deres mobiltelefoner undervejs [i undervisningstilbuddet], og vi stoppede nogle steder og fik foredrag om noget. Så skulle de fotografere det, og når de så kom hjem, skulle de så ud fra de billeder genfortælle, hvad det var, de havde oplevet, og så sluttede vi emnet af på den måde. Så har vi gemt billederne i en mappe, så når vi næste gang skal til at repetere og bygge videre på det op til afgangsprøven, så kan vi tage billederne frem igen” (Lærer, Region Hovedstaden)

Billederne fra elevernes mobiltelefoner er altså blevet brugt som et læremiddel og skaber vilkårene for lærerens opfølgning: en genfortælling baseret på billederne. Lærerne beskriver i interviewene, at det faglige udbytte ved at bruge læremidlerne i deres forberedelse fx er, at eleverne kan få nysgerrighed på emnerne og de ting, de skal opleve på undervisningstilbuddet. De oplever også, at der er en større læring hos eleverne, fordi tiden for læringen forlænges. Kortlægningen ”Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer” viser, at der også er en del *praktiske* udfordringer for lærerne forbundet med brugen af læremidler, for det er ikke altid, at læremidlerne er tilpasset lærernes virkelighed. Vi så også, at lærerne oplever, at de somme tider er nødt til at tilpasse læremidlerne, så de passer til det forløb og den læring, de har planlagt.

Et andet vilkår, der spiller en rolle for lærernes faglige forberedelse og opfølgning, er kommunikationen omkring, hvor vigtigt det er, at læreren har forberedt klassen fagligt. Det kan være en udfordring for lærernes faglige forberedelse, at det ikke altid er tydeligt for lærerne, om de *skal* eller *kan* forberede eleverne for at få det nødvendige læringsudbytte af besøget. En lærer fortæller her om en situation, hvor det ikke var tydeligt:

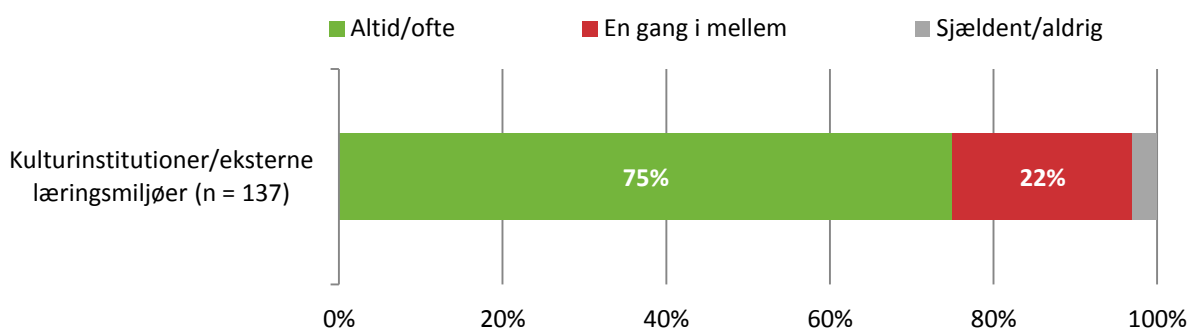
”Vi havde ikke fået læst det materiale, der var på en eller anden hjemmeside, så derfor blev udbyttet heller ikke ret godt. Vi fik ligesom bare besked om, at der var den her koncert, og man kunne gå ind på det her link, hvis man ville. (...) der skal stå lidt mere, sådan så man ved, hvor vigtigt det er på forhånd at få læst det her materiale. I det her tilfælde var det ekstremt vigtigt” (Lærer, Region Midtjylland)

På 76 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer kan det være en forudsætning, at lærerne forbereder eleverne fagligt, inden de benytter et undervisningstilbud hos dem (se tabel 10, bilag 1). Når vi spørger de sidste 24 pct., hvorfor det ikke er en forudsætning, har 53 pct. af dem svaret, at de ikke mener, at det er nødvendigt for kvaliteten af deres undervisningstilbud, at lærerne forbereder sig (se tabel 11, bilag 1). Et eksternt læringsmiljø beskriver, hvordan en anden begrundelse handler om ikke at ville overbebyrde lærerne:

”Det har været et eksplicit ønske fra lærerne, at forløbene ikke kræver forberedelse, men gerne mulighed for opfølgning efterfølgende” (Eksternt læringsmiljø, Region Syddanmark)

15 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer ikke, lærerne har tid til at forberede sig, og 10 pct. forventer, at flere vil booke undervisningstilbud, hvis der ikke er krav om forberedelse. Endnu en begrundelse har blandt 28 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer været, at de ikke beder lærerne om at forberede sig fagligt, fordi de tidligere har oplevet, at lærerne ikke har gjort det, når de har bedt om det (se tabel 11, bilag 1). Figuren nedenfor viser, hvor mange af de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der beder lærerne forberede klassen fagligt, der oplever, at de gør det:

Figur 17
Hvor ofte kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever, at lærerne har forberedt klassen fagligt, når de har bedt dem om det

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, 2016.
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 8, bilag 1.

Figuren viser, at to tredjedele af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever, at lærerne altid eller ofte har forberedt sig fagligt, når de har bedt dem om det. Det viser, at lærerne i de fleste tilfælde prioriterer at bruge den nødvendige tid på at forberede klassen fagligt, forud for et besøg på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, også på trods af de vilkår, de har for forberedelsen, som er gennemgået i dette afsnit.

I dette afsnit har vi vist, at vilkårene for lærernes faglige og pædagogiske forberedelse og opfølgning er meget forskellige og afhænger af faktorer såsom tid, lærerens indstilling, kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers evne til at beskrive det faglige og didaktiske indhold af deres undervisningstilbud så retvisende som muligt og tilstedeværelsen og udformningen af læremidler. Vi vil i det følgende afsnit se nærmere på, hvilket formål lærerne har med deres faglige forberedelse og opfølgning i forbindelse med brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Formål med læreres faglige/pædagogiske forberedelse og opfølgning

Interviewene med lærere viser, at lærerne har forskellige formål med den faglige og pædagogiske forberedelse og opfølgning. En lærer beskriver her, hvordan den faglige forberedelse af eleverne skaber nysgerrighed på emnet og på det, de skal lære:

”Altså jeg kan jo godt lide, at vi [i klassen] på en eller anden måde bliver nysgerrige på det, der er derude. Det betyder meget for elevernes udbytte af besøget, at de er så klar som mulige på, hvad det er, de skal ud og opleve. Det sætter ligesom deres hjerne klar til at modtage, de bliver nysgerrige. Der er noget, de har fået lidt ud af, men mangler at få noget mere ud af eller skal se derude” (Lærer, Region Midtjylland)

En anden lærer understreger, hvordan faglig forberedelse forud for et besøg på en kulturinstitution/et eksternt læringsmiljø kvalificerer undervisningen:

”Der er ingen tvivl om, jo bedre forberedt børnene er, jo mere får de ud af det på dagen” (Lærer, Region Sjælland)

For lærerne handler den faglige forberedelse i høj grad om at skabe sammenhæng mellem det, eleverne lærer hjemme på skolen, og det, de lærer på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø, og dermed skabe relevans:

”Eleverne siger jo tit: ’Hvorfor skal vi lære det, hvad skal vi bruge det til?’ Som om det [undervisningen] kun er noget, der er opfundet for at pine og plage dem. Og så kan man sige, ’Der er jo altså en verden uden for, og det hænger sammen med noget’” (Lærer, Region Hovedstaden)

En lærer fortæller her, hvordan eleverne særligt husker de ting, de oplever på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og at det derfor giver mening at knytte undervisningen hjemme på skolen til et undervisningsforløb på en kulturinstitution/et eksternt læringsmiljø, for at eleverne på den måde bedre husker det, de lærer på skolen:

”Min erfaring er, at det er dér, når vi er af sted, at det er det, de [eleverne] husker. Og jeg synes, det giver mening så at kunne koble undervisningen, som vi laver på skolen, til ting som sker i virkeligheden. (...) børnene kan jo huske nogle detaljer fra ture fra flere år tilbage. Det hænger bedre fast, og hvis man også får det koblet til den almindelige undervisning, så er min overbevisning, at så hænger det [den almindelige undervisning] bedre fast, når de ved, hvad de kan bruge tingene til” (Lærer, Region Hovedstaden)

Den faglige opsamling efter brug af et undervisningstilbud bruges af lærerne, til at give eleverne anledning til at reflektere over, hvordan man kan bruge den nye viden, man har fået:

”Undervisningstilbuddet hænger sammen med de ting, som børnene også laver [på skolen], så vi laver en form for forforståelse, så børnene de er inde i, hvad det er, de skal ud og se og opleve, hvad det er for nogle spørgsmål, man kan stille. Og så er vi ude, og så sætter vi ofte også tid af enten på dagen eller den efterfølgende dag til ligesom at samle op på, hvordan kan vi bruge den her nye viden i vores tema [hjemme på skolen]” (Lærer, Region Hovedstaden)

En anden lærer beskriver, hvordan den faglige opsamling også kan bruges til at overveje om undervisningstilbuddet bør suppleres med undervisning hjemme på skolen, så læreren dermed kan sikre, at eleverne har lært det, de skal, og lever op til de mål, der er opstillet for elevernes læring:

”Så skal man overveje, om man i den tid, vi har med formidleren, så også helt får opfyldt det, jeg havde ønsket mig, eller om vi skal bruge lidt tid efter alene, for at jeg kan få fokus helt hen, hvor jeg vil have det hos eleverne” (Lærer, Region Sjælland)

Interviewene med lærerne viser desuden, at nogle lærere forbereder sig fagligt, fordi de selv vil undervise eleverne ude på kulturinstitutionerne/i de eksterne læringsmiljøer i stedet for at bruge en ekstern underviser på stedet. Det kan fx være, fordi læreren har et bestemt fagligt sigte, de vil være sikre på at opnå med besøget, eller fordi de af økonomiske og logistiske grunde ikke har mulighed for at benytte de undervisningstilbud, kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer tilbyder. Det kan også skyldes, at de tidligere har oplevet ikke at få det faglige udbytte, de havde regnet med på et besøg på en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø, og derfor ikke tør tage flere chancer, eller at de ganske enkelt ikke kender til mulighederne for at få undervisning. Lærernes rolle som selv-formidler i forbindelse med brug af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer blev behandlet i kortlægningen ”Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer”.

Ifølge lærernes udsagn kan den faglige forberedelse og opfølgning gøre en forskel for elevernes udbytte af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Som figur 17 viste, oplever 3 ud af 4 kulturinstitutioner, at lærerne altid eller ofte forbereder eleverne fagligt, når de har bedt dem om det, og det kan blandt andet skyldes, at lærerne i høj grad selv kan se et fagligt udbytte i at forberede sig, og derfor måske ville have gjort det, uanset om de var blevet bedt om det eller ej.

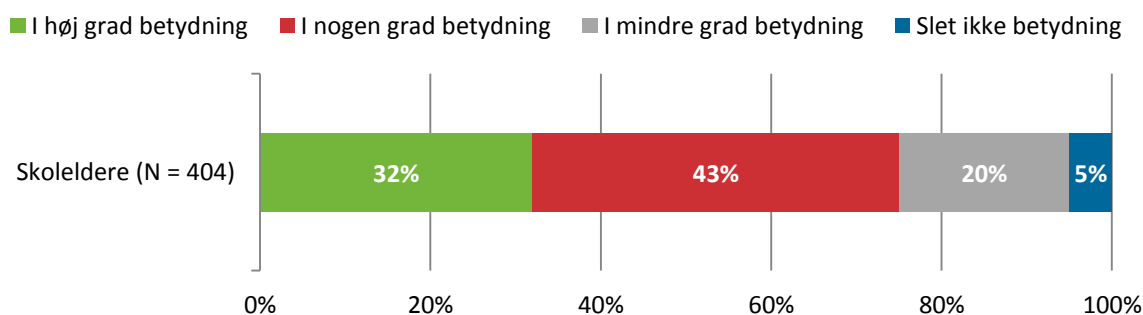
Mål for elevers læring i læreres faglige/pædagogiske forberedelse og opfølgning

I dette afsnit beskriver vi, hvilken betydning mål for elevernes læring har for lærerne i deres faglige forberedelse og opfølgning i forbindelse med brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

I figur 18 herunder ser vi, hvordan skolelederne vurderer vigtigheden af, at der er opstillet mål for elevernes læring i forbindelse med undervisningstilbud, når der på skolen planlægges brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:

Figur 18

Vigtigheden af at der er opstillet læringsmål for undervisningstilbud, når der på skolerne planlægges besøg til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 1, bilag 1.

Note: I spørgsmålet har vi brugt formuleringen "læringsmål" i stedet for "mål for elevernes læring", ud fra en forventning om, at førstnævnte formulering ville være mere genkendelig for skolelederne.

I figuren ser vi, at 75 pct. af skolelederne angiver, at det i høj grad eller nogen grad har betydning, at der er opstillet læringsmål for de undervisningstilbud, der planlægges besøg til, på deres skole, mens 25 pct. procent angiver, at mål for elevernes læring i mindre grad eller slet ikke har betydning. Når vi ser det i relation til, hvor vigtige andre elementer er, vurderes tilstedeværelsen af læringsmål dog langt fra som det vigtigste. Fx viser *Nationalt netværk af skoletjenesters* to tidligere kortlægninger, at det, at der er opstillet mål for elevernes læring, er mindre vigtigt end fx prisen på transport, eller at undervisningstilbuddet kan integreres i undervisningen. Desuden supplerer brugerundersøgelsen fra Nationalmuseet denne pointe: Når lærerne bliver bedt om at prioritere, hvad der er vigtigst for dem ved Nationalmuseets undervisningstilbud, så bliver det "At undervisningen er tilpasset Fælles Mål – herunder kompetencemål og læringsmål" prioriteret lavest af 5 mulige. De andre valgmuligheder handler om, at eleverne får en ny faglig viden, at forløbene er godt pædagogisk skruet sammen, at eleverne lærer i andre rammer end de vant, og at der tages afsæt i museets genstande og samlinger. Ovenstående viser samlet set, at der er stor forskel på, hvor vigtige mål for elevernes læring er for skolerne, og de kvalitative interviews peger også på, at der er forskelle i holdningerne til mål for elevernes læring blandt lærerne. Generelt er lærerne positive i forhold til at bruge og opstille mål for elevernes læring i den åbne skole, mens nogle lærere har en decideret negativ holdning:

”Jeg synes, det der med mål er så overdrevet, det er til at kaste op over. Man ved jo godt, hvad det er, man vil, når man har skrevet det ned. Det tager gnisten lidt ud af det. Vi ved jo godt, hvad vi vil” (Lærer, Region Hovedstaden)

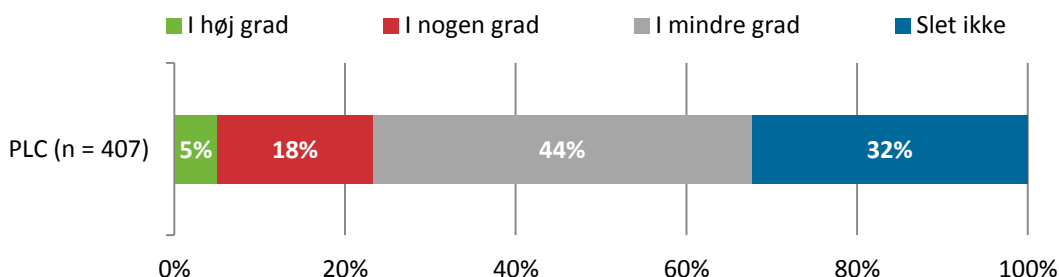
Ovenstående viser, hvor stor forskellighed der er i holdningen til mål for elevernes læring, når lærerne planlægger og forbereder brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

I kortlægningen ”Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer” beskrev vi, hvordan det i bekendtgørelsen for PLC’erne er indskrevet, at det er en opgave for PLC at formidle kulturtilbud og understøtte det undervisende personale. Det er dog ikke konkret beskrevet, hvordan og i hvilket omfang opgaverne skal løses, hvilket giver rum for mange fortolkninger og udmøntninger. Ligesom vi i den tidligere kortlægning beskrev, hvilke opgaver PLC lige nu løser i forbindelse med skolernes informationssøgning omkring undervisningstilbud, udforsker vi i denne kortlægning, hvilken rolle PLC kan have i forbindelse med lærernes faglige og pædagogiske forberedelse og opfølgning.

I spørgeskemaundersøgelsen blandt de PLC-ansatte har vi spurgt til, om PLC’erne vejleder lærerne i at opfylde mål for elevernes læring i forbindelse med deres brug af undervisningstilbud. Resultaterne af dette spørgsmål ses i figur 19 herunder:

Figur 19

PLC vejleder lærerne i at opfylde mål for elevernes læring i forbindelse med brug af undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 6, bilag 1.

I figuren ser vi, at 23 pct. af PLC’erne angiver, at de i høj eller nogen grad vejleder lærerne i at opfylde mål for elevernes læring i forbindelse med brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, mens hele 76 pct. anfører, at PLC i mindre grad eller slet ikke vejleder lærerne om dette. Som det ser ud lige nu, er der ikke mange PLC’er, der vejleder lærerne i at opfylde mål for elevernes læring. At mange PLC’er ikke vejleder lærerne i at opfylde mål for elevernes læring, kan skyldes mange ting: Måske opsøger lærerne ikke PLC for at få denne vejledning, måske er PLC på den enkelte skole ikke blevet pålagt at varetage denne opgave, eller måske har PLC ikke tid til at løse opgaven.

Vi spurgte PLC, hvordan lærerne på skolen foretrækker, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer opstiller mål for elevernes læring, og resultaterne indikerer både, at PLC ikke har en klar oplevelse af, hvordan lærerne ønsker, at der er opstillet mål for elevernes læring til de undervisningstilbud, de benytter, og at der samtidig er stor variation i, hvordan lærerne ønsker, at mål for elevers læring formuleres (se tabel 7, bilag 1). Det gør det svært for PLC at rådgive om at opfylde mål for elevernes læring. Resultaterne viser, at der ikke er et entydigt svar på, hvordan lærernes arbejde med at opstille mål bedst understøttes, da de arbejder meget forskelligt.

Evaluering som faglig opfølgning

Hvor vi i kapitel 1 belyste, hvordan kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer bruger lærernes i deres evaluering af deres undervisningstilbud, beskriver vi her, hvordan lærerne som en form for faglig opfølgning selv evaluerer undervisningstilbud, de har benyttet. Vi beskriver også, hvilken rolle mål for elevernes læring spiller i den forbindelse. Som vi skal se, foregår lærernes evalueringer på flere måder og niveauer. I det følgende vil vi beskrive, hvilket *formål* lærerne har med at evaluere, hvilke *metoder* lærerne benytter, og hvad *indholdet* af evalueringerne er. Derudover belyser vi, hvordan lærerne *formidler* resultaterne af deres evalueringer.

Formål

Gennem interviewene med lærere blev det tydeligt, at der for lærerne er mange forskellige formål med selv at gennemføre evalueringer af undervisningstilbud, de har benyttet på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Formålet kan fx både være en generel opfølgning på det faglige udbytte, opfølgning på om målene for elevernes læring er nået, en uklarhed om besøget som den enkelte lærer vil have belyst, det kan være skolen, der sætter evalueringen i system fx gennem PLC, eller et ønske om at eleverne skal lære gennem evalueringen. Endelig kan det også være kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, der efterspørger feedback fra læreren. Denne lærer beskriver, hvordan han gerne deltager i kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers evalueringer, men aldrig selv umotiveret tager initiativ til at evaluere:

"[Evaluering] det gør vi sådan, hvis vi får noget, hvis vi direkte skal udfylde, så udfylder jeg det altid, men ellers nej, så altså ikke umotiveret" (Lærer, Region Hovedstaden)

Der kan altså være mange formål med at evaluere, som både påvirker *måden*, hvorpå den enkelte lærer evaluerer, og *hvad* der evalueres på.

Metoder

De metoder, lærerne bruger i deres evaluering af undervisningstilbud, spænder bredt fra, at læreren tager en snak med eleverne eller bare fornemmer, om eleverne er tilfredse, til egentlige modeller for evaluering. En lærer beskriver her, hvordan der tages en snak med eleverne om deres oplevelse:

"Så er det dagen efter, man siger, 'Hvad synes I så om det, og var det spændende, og kunne I lide det, og var der noget, I ikke kunne lide?'" (Lærer, Region Hovedstaden)

Det er også lærere, der gennem elevernes udtryk evaluerer deres læring: Eleverne skal løse opgaver, der viser, om de har fået den læring, de var tiltænkt. Eleverne bruger fx deres egne kunstneriske udtryk til at vise, om de har forstået principperne i en bestemt maleteknik eller stilart. På denne måde bruger læreren den faglige opfølgning og evaluering til at undersøge, om eleverne har nået de mål, der er opstillet for deres læring.

Nogle lærere reflekterer selv over undervisningstilbuddets kvalitet, mens andre inddrager eleverne i deres evaluering. Hvad de konkret evaluerer på, beskrives under "Indhold".

Indhold

Ligesom vi i kapitel 1 viste, at der er stor forskel på, hvilke parametre kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer evaluerer deres undervisningstilbud på, er der også stor variation i indholdet i lærernes egne evalueringer. Mens lærerne fx evaluerer på læremidlernes kvalitet, elevernes faglige udbytte, om besøget var "det værd", og om eleverne opførte sig pænt, beder de lærere, der inddrager eleverne i deres evaluering af et undervisningstilbud, typisk eleverne om at vurdere deres egen indsats, deres oplevelse af besøget, og hvad de har lært. En lærer beskriver også, hvordan eleverne bliver bedt om at vurdere underviserens præstation:

"Vi skal lære vores elever at blive gode til at præsentere, og det betyder jo også, at så skal de vurdere, om andre mennesker er dygtige til at præsentere, om der er noget, vi kan lære af dem, vi har mødt, eller om der er noget, vi skal passe på ikke at falde i den samme grøft. Bare sådan noget simpelt som 'syntes du, at formidleren talte højt nok, syntes du, formidleren brugte ord, du ikke forstod?' evaluerer jeg i hvert fald også med eleverne" (Lærer, Region Sjælland)

Nogle lærere benytter også brugen af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer til at få feedback på deres classes opførsel fra den institution, de har besøgt.

Formidling

Nogle lærere videregiver systematisk viden fra deres evalueringer i lærerteamene, mens andre på mere eller mindre systematisk vis videreformidler deres viden til deres kolleger.

"Man lader gode ting sive videre til de andre [lærere]" (Lærer, Region Hovedstaden)

En lærer udtrykker sit lærerteams kontinuerlige refleksion over, hvordan de får samlet deres erfaringer og viden sammen og givet den videre i teamet:

"Det, vi ofte får snakket om, det er, om vi synes, børnene får nok ud af det [undervisningstilbuddet] i forhold til den tid og de ressourcer, vi lægger i det. Og det har vi tit oppe, hvordan vi får stillet skarpt på det. Det kræver noget forarbejde, så det ikke bare bliver en tur og en oplevelse, det er vi sådan ret løbende opmærksomme på og snakker om i teamet, hvordan vi får det her højnet" (Lærer, Region Hovedstaden)

Som nævnt tidligere oplever lærerne nogle gange, at den kulturinstitution/det eksterne læringsmiljø, de har besøgt, beder dem om at give feedback. Her er det altså ikke kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø, der gennemfører en egentlig evaluering, men i stedet efterspørger reaktioner fra læreren, når de er kommet hjem:

"Somme tider får man en opfølgende mail, hvor man bliver bedt om at komme med ris og ros, og det svarer jeg selvfølgelig på" (Lærer, Region Sjælland)

Når feedback efterspørges på denne måde, bliver formidlingen af evalueringresultaterne formålet med selve evalueringen. Lærerne giver udtryk for, at de ikke altid oplever at deres feedback bliver hørt af den kulturinstitution/det eksterne læringsmiljø, de har besøgt, og at det kan påvirke deres motivation til at give feedbacken.

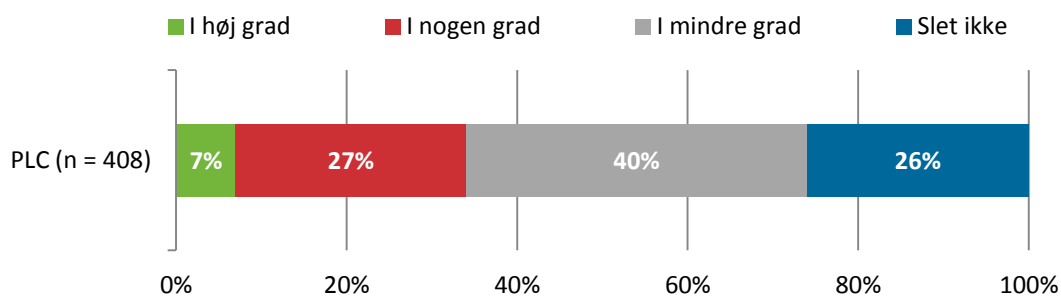
Det er langt fra altid, at denne feedback efterspørges af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, og nogle gange vælger lærerne alligevel uopfordret at sende feedback til det sted, de har besøgt. Interviewene viser, at de særligt gør det, når de enten er meget tilfredse, eller når de er meget utilfredse. En lærer beskriver dog her, hvorfor hun er tilbageholden med at give negativ kritik:

*”Jeg tror faktisk aldrig, at jeg er vendt tilbage med negativ kritik, selvom det en enkelt gang imellem har været berettiget. Det ved jeg ikke, om man skulle for at højne kvaliteten generelt, men på den anden side så er det jo ofte sådan, at man tænker, at nu har stedet [kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø] investeret og været venlige og så videre, og så behøver vi ikke skyde dem oven i hovedet, hvis der var noget, vi syntes var knap så godt”
(Lærer, Region Sjælland)*

I interviewene så vi ikke eksempler på lærere, der formidlede resultaterne af deres evalueringer til PLC. I spørgeskemaundersøgelsen blandt de PLC-ansatte ser vi samme tendens. Resultaterne af, hvor mange PLCer der samler erfaringer fra lærere omkring kvaliteten af de undervisningstilbud, de har benyttet, ses i figur 20 nedenfor.

Figur 20

PLC samler erfaringer fra lærere omkring kvaliteten af de undervisningstilbud, de har benyttet

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 6, bilag 1.

Ovenstående figur viser, at hele 66 pct. af PLCerne i mindre grad eller slet ikke indsamler erfaringer fra lærerne omkring kvaliteten af de undervisningstilbud, de har benyttet, mens de resterende 34 pct. gør det i høj grad eller nogen grad. Der er altså stor forskel på, hvordan de enkelte PLCer arbejder med erfaringsopsamling. At nogle PLCer ikke indsamler erfaringer fra lærerne, kan skyldes mange ting. Fx kan det være, at de ikke er en del af opgavebeskrivelsen for det enkelte PLC, at de skal varetage denne opgave, måske mangler der tid til at løse opgaven, eller måske kan det skyldes, at nogle lærerne ikke får evalueret og samlet op på udbyttet af de undervisningstilbud, de har benyttet. Som tidligere nævnt, er det ikke beskrevet, *hvordan* PLC skal arbejde med at formidle kulturtilbud til børn og unge, og figuren viser, at en fjerdedel af PLCerne ikke samler og formidler skolens erfaringer med undervisningstilbud.

KAPITEL 3: KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

Nationalt netværk af skoletjenester har med denne kortlægning tegnet et billede af, hvordan der lige nu arbejdes med mål for elevers læring i den åbne skole. Med kortlægningen har vi blandt andet tegnet et billede af, hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer arbejder med mål for elevernes læring, hvordan Fælles Mål bruges i denne forbindelse, og hvordan kommunerne understøtter arbejdet med mål for undervisningstilbuddene. Vi har ligeledes undersøgt, hvordan kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer evaluerer deres undervisningstilbud, og hvilken rolle mål har i den forbindelse. Vi har også undersøgt lærernes faglige og pædagogiske arbejde i forbindelse med brugen af undervisningstilbud, og hvordan PLC understøtter lærerne i dette arbejde.

På baggrund af kortlægningens resultater kan vi konkludere, at:

Mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer har opstillet mål for elevernes læring for deres undervisningstilbud, men der bliver arbejdet meget forskelligt med disse mål for elevernes læring både på de enkelte institutioner og på tværs af dem. Også lærere arbejder forskelligt med mål for elevernes læring i forbindelse med brug af undervisningstilbud.

Kortlægningen viser, at 86 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer beskæftiger sig med mål for elevers læring. Den viser også, at der af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer bliver arbejdet forskelligt med at opstille mål for elevers læring og med stor variation i formålene med at opstille målene. Der er en høj grad af fokus på at øge den faglige kvalitet af undervisningstilbuddene og i mindre grad på at imødekomme de krav og forventninger fra andre fx lærere, ledelse eller kommune.

Selv de der ikke opstiller mål, mener, at det giver kvalitet til undervisningstilbuddene, når de er der.

Kortlægningen har også vist, at det, at der er mål for undervisningstilbuddene, ikke gør undervisningstilbuddene uflexible i forhold til lærernes behov og ideer. Lærerne kan i nogen grad godt påvirke det faglige indhold af et undervisningstilbud.

Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer udtrykker usikkerhed om, hvad skolerne og lærerne helst vil på dette felt: Vil de helst have klare, færdige mål eller undervisningstilbud, de selv kan påvirke og forme? At ikke alle undervisningstilbud har tilknyttet mål for elevernes læring kan også være udtryk for, at det er noget andet, der er fokus på i planlægningen.

Anbefalinger

- *For skoleledere:* PLC kan understøtte den åbne skole på mange forskellige måder. Overvej hvilken rolle, skolens PLC kan spille i lærernes brug af den åbne skole, fx om PLC skal understøtte lærernes arbejde med at opfylde mål for elevernes læring for de undervisningstilbud, de benytter.
- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Lærere har forskellige ønsker og behov til mål, så tag lærerne med på råd, hvor I kan, når I opstiller mål for elevernes læring til jeres undervisningstilbud: I kan gennem dialog få vinklet jeres undervisningstilbud, så de bliver så relevante som muligt, og I kan ved at have kontakt inden et besøg være med til at understøtte, at eleverne får mest muligt ud af undervisningstilbuddet. Det er tidskrævende at arbejde med mål for elevernes læring i undervisningstilbud, så vær opmærksomme på det, hvis I går målrettet ind i dette arbejde.

- *For lærere:* Der er mange forskellige måder for kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer at arbejde med mål for elevernes læring på, og mange begrundelser fra deres side for at gøre det. Hvis du har specifikke ønsker i forhold til mål og indhold af undervisningen, så tag kontakt til den konkrete kulturinstitution/det eksterne læringsmiljø du planlægger at besøge.

Mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer oplever, at de har de nødvendige kompetencer til at opstille mål for elevernes læring og gode muligheder for at finde information om opstilling af disse mål.

86 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer mener, at de i høj grad eller nogen grad har de nødvendige kompetencer til at opstille mål for elevernes læring, og kortlægningen viser, at det generelt ikke er manglende kompetencer, der er kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers udfordring, men snarere prioriteringen af tid til arbejdet med opstilling af mål.

Kortlægningen viser, at hvorvidt kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer oplever, at de har kompetencer til at opstille mål for elevers læring eller ej, har betydning for, om målenes opstilles. Derfor er det vigtigt, at kompetencerne understøttes, hvilket de allerede bliver fra flere sider. Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer gør både brug af sparring, hjemmesider, infomøder og temadage til at få viden om opstilling af mål for elevernes læring og er generelt tilfredse med den viden, de får herfra. Kommunerne understøtter desuden kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål for elevernes læring særligt gennem sparring fra kommunale konsulenter, som 77 pct. af kommunerne tilbyder. Kun en tredjedel af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer benytter sig af denne mulighed. De kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer, der benytter sig af denne mulighed, er dog meget tilfredse med den sparring, de får fra de kommunale konsulenter.

Anbefalinger:

- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Kommunerne har generelt et stort udbud af gode muligheder for at få viden om mål for elevernes læring. Undersøg, hvilke muligheder jeres kommune/kommuner har for at rådgive og vejlede om jeres opstilling af mål for elevernes læring, hvis I oplever et behov for at få understøttet arbejdet.

Lærerne forbereder eleverne fagligt til undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer for at skabe interesse for emnet og sætte det ind i en faglig kontekst, men lærerne har forskellige vilkår for og holdninger til at forberede brugen af undervisningstilbud.

Kortlægningen viser, at lærerne har forskellige formål med at forberede eleverne, blandt andet at de kan øge det faglige udbytte af undervisningstilbuddet, og at undervisningen gøres mere relevant for eleverne.

Kortlægningen peger på, at der er mange vilkår, der har betydning for lærernes muligheder for at forberede deres elever fagligt, forud for brug af et undervisningstilbud. Først og fremmest har det betydning, hvornår undervisningstilbuddet bruges i forbindelse med et undervisningsforløb hjemme på skolen: Det kan både bruges før, under eller efter et forløb eller bruges uden tilknytning til et undervisningsforløb. Herudover spiller lærernes tid til forberedelse en rolle, mens kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøers beskrivelser af indholdet af undervisningstilbuddet også har en betydning. Er det ikke tydeligt for læreren, hvad indholdet af undervisningen er, kan det være svært at forberede eleverne tilstrækkeligt. Her er det også

vigtigt, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer tydeligt kommunikerer forventninger til, om det er en forudsætning, at lærerne skal forberede eleverne, inden de ankommer. Et andet vilkår for lærernes forberedelse af eleverne er de læremidler, der eventuelt er tilknyttet et undervisningstilbud. Formen på disse læremidler kan medvirke til at forme lærernes forberedelse, idet det med sit indhold og opgavetyper skaber rammerne for, hvordan lærerne forbereder eleverne.

Til disse ydre vilkår, der påvirker lærernes muligheder for at forberede sig, kommer også lærerens egen holdning til forberedelse. Kortlægningen viser både eksempler på lærere, der ikke mener, at man som lærer bør forberede sig til undervisningstilbud, da elevernes læringsudbytte er kulturinstitutionens/det eksterne læringsmiljøes ansvar, mens andre lærere ser forberedelse som en selvfølgelig ting, der alligevel skulle gøres, hvis klassen blev hjemme på skolen.

På 76 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer kan det være en forudsætning, at eleverne er fagligt forberedte, når de kommer, og derfor er det vigtigt at have fokus vilkårene for lærernes forberedelse.

Anbefalinger:

- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Det er vigtigt for lærernes muligheder for at forberede eleverne til besøg hos jer, at beskrivelser af undervisningstilbud er så præcise og retvisende som muligt. Vær opmærksom på, om beskrivelser af jeres undervisningstilbud stemmer overens med indholdet i dem, og om det er tydeligt nok, hvornår I forventer, at lærerne forbereder sig fagligt.
- *For PLC:* PLC kan understøtte den åbne skole på mange forskellige måder. Overvej, hvilken rolle skolens PLC kan spille i forbindelse med at kvalificere lærernes faglige og pædagogiske arbejde i forbindelse med brug af undervisningstilbud.
- *For lærere:* Nogle gange kan det være afgørende for elevernes udbytte af et undervisningstilbud, at de er forberedte på, hvad der kommer til at ske. Er det ikke tydeligt nok, hvad der forventes, at eleverne kan, når inden de besøger en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø, så tag kontakt til det pågældende sted.

Lærerne evaluerer på forskellig vis de undervisningstilbud, de har benyttet, når de kommer hjem. De oplever, at det giver kvalitet både til undervisningen på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø og til undervisningen hjemme på skolen.

Lærerne har forskellige måder at evaluere deres besøg på, og det er forskelligt, hvor systematisk og struktureret det er. Evalueringerne giver kvalitet til både undervisningstilbud og det forløb, det passer ind i hjemme på skolen.

Kortlægningen viser, at lærerne laver evalueringerne for deres egen, faglige skyld, eller når de bliver bedt om det af andre fx kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer. Mange gør det ikke for at videregive deres viden, og her ligger der et potentiale, hvis der er ressourcer til det og interesse for det fra skolernes side.

Anbefalinger:

- *For PLC:* PLC kan samle erfaringer fra lærernes besøg på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og videregive dem til skolens øvrige lærere. PLC kan fx have denne samlende rolle og kan have en naturlig, central placering i skolens organisering.
- *For skoleledere:* PLCerne kan blive en endnu større ressource i arbejdet med at implementere den åbne skole for lærerkollegiet. Overvej, om I kan understøtte deres arbejde med at indsamle viden om undervisningstilbud ved at opfordre lærerne til at videregive informationer omkring de undervisningstilbud, de har benyttet.
- *For lærere:* Dine erfaringer fra benyttede undervisningstilbud kan være værdifulde for dine kollegaer. Overvej, hvordan du kan videregive dine erfaringer fra undervisningstilbud, du har benyttet fx i et lærerteam eller gennem PLC.
- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Lærerne er villige til at videregive egen evaluering af undervisningstilbud og kan have refleksioner over elevernes læringsudbytte, der kan være værdifulde for jeres undervisningstilbud. Spørg lærerne, hvis I ønsker konkret feedback.

Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer evaluerer, men gør det ofte ikke systematisk og bruger ofte en ustruktureret mundtlig form, hvor der er fokus på oplevelse frem for elevernes konkrete læring.

Kortlægningen viser, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer evaluerer usystematisk. Ofte spørger de til selve oplevelsen for eleverne, om det fx har været sjovt, godt eller spændende og ikke til indholdet og undervisningstilbuddets læringsudbytte for eleverne. Det sker tit i en ustruktureret og mundtlig form og uden klar omtanke på, om det er mest hensigtsmæssigt at evaluere med eleverne eller.

Anbefalinger:

- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Overvej, hvordan I arbejder med evaluering. Evalueringen bør have et tydeligt formål og bør vise tilbage til mål for elevernes læring, hvis der er opstillet mål for undervisningstilbuddet. Overvej, hvordan I kan bruge evaluering til at sikre læringsudbytte, og overvej hvem I skal spørge for at få den nødvendige indsigt.

LITTERATUR

Kulturarvsstyrelsen, 2008: *Museernes læringspotentialer – kortlægning af museernes undervisningsaktiviteter til grundskoler og ungdomsuddannelser.*

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, 2016: *Læringsmål – Inspiration til arbejdet med læringsmål i undervisningen.* Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.

Nationalmuseet, 2016: *Nationalmuseets undervisning. Brugerundersøgelse med lærere.*

Nationalt netværk af skoletjenester, 2016: *Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer.*

Nationalt netværk af skoletjenester, 2016: *Skolers transport af elever til kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer.*

APPENDIKS

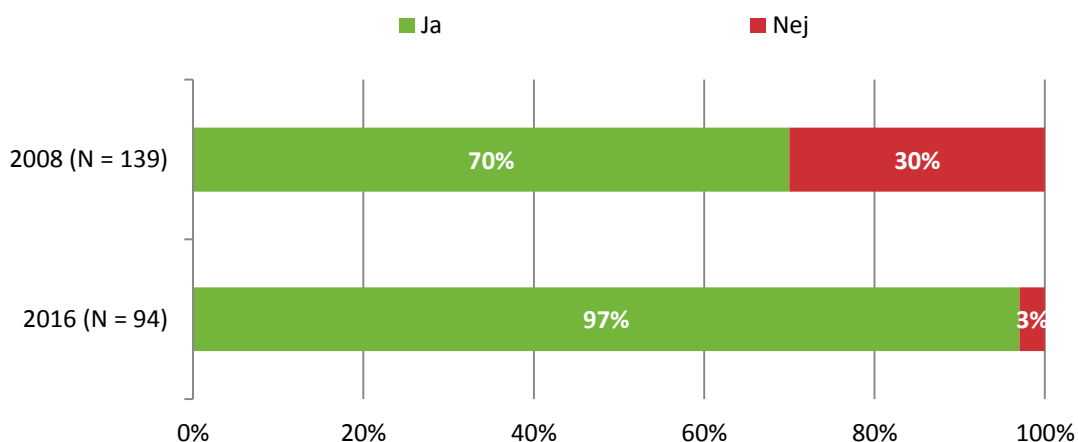
Dette appendiks indeholder en sammenligning af Kulturarvsstyrelsens undersøgelse "Museernes læringspotentialer – kortlægning af museernes undervisningsaktiviteter til grundskoler og ungdomsuddannelser" fra 2008 og *Nationalt netværk af skoletjenesters* datamateriale indsamlet i forbindelse med en række nationale kortlægninger.

Begge undersøgelser er foretaget blandt samtlige statsanerkendte/statslige museer i Danmark med en svarprocent på henholdsvis 100 pct. i 2008 og 94 pct. i 2016. I 2008 bestod totalpopulationen af 143 museer og i 2016 af 106 museer. Denne udvikling er særligt et resultat af sammenlægninger af museer foretaget i perioden fra 2008 og 2016.

I undersøgelsen fra 2008 skelnes der ikke mellem grundskoler og ungdomsuddannelser med undtagelse af, når der spørges specifikt til forhold i grundskolen (se figur 3 og 4). Undersøgelsens resultater og sammenligningerne med undersøgelsen fra 2016 skal derfor læses med dette forbehold.

I dette appendiks beskrives og sammenlignes spørgsmål fra undersøgelserne i 2008 og 2016, der tilnærmelsesvis ligner hinanden. I tabelnoterne er væsentlige forskelle mellem spørgsmålsformuleringerne beskrevet.

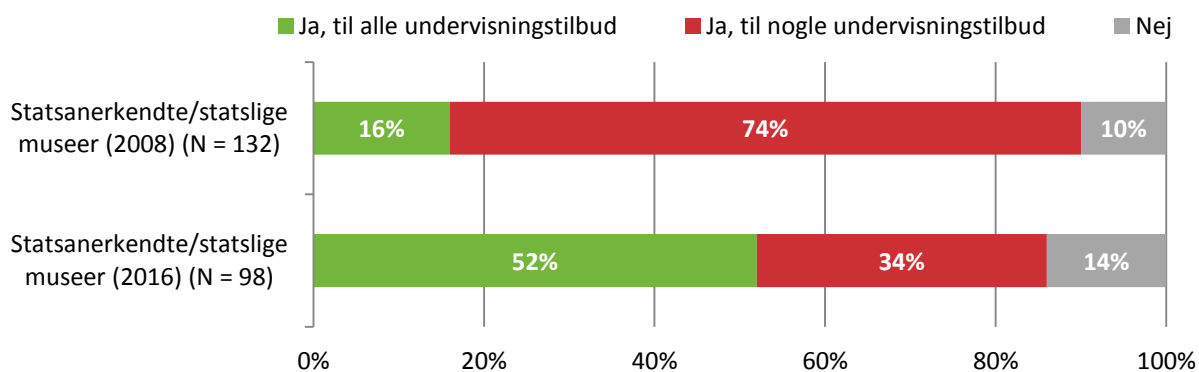
Figur 1
Museernes evalueringspraksis: Evaluerer museet?

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenester (2016) og Kulturarvsstyrelsen (2008).

Figur 1 viser, at 70 pct. af de statsanerkendte/statslige museer evaluerede deres undervisningstilbud i 2008, mens det sammen gør sig gældende for hele 97 pct. af museerne i 2016. Der er dermed sket en stigning i andelen af museer, der evaluerer deres undervisningstilbud.

Figur 2
Museernes opstilling af mål for elevernes læring

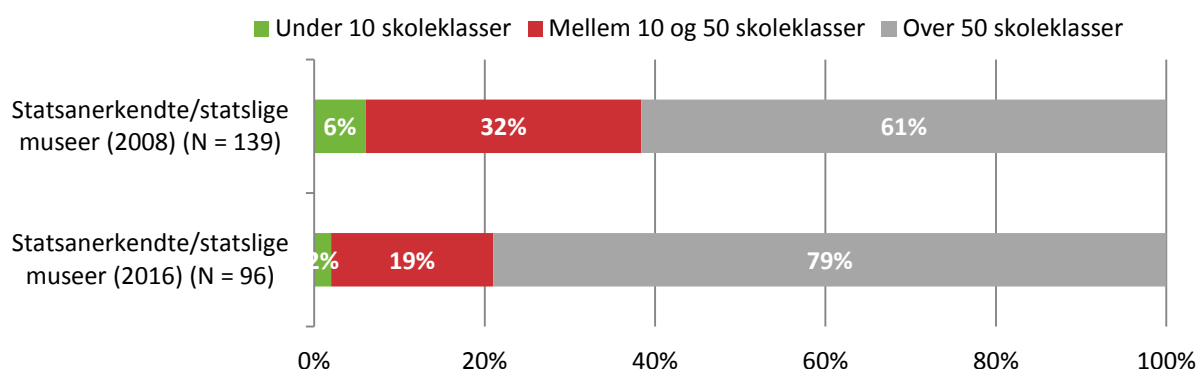

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenester (2016) og Kulturarvsstyrelsen (2008).

Note: I 2008 blev respondenterne spurgt således "Tager I højde for undervisningsmål for de enkelte fag, når I tilrettelægger jeres undervisningstilbud?" med svarmulighederne "Ja, altid", "Ja, i de fleste tilfælde", "Ja, men kun i enkelte tilfælde", "Nej, aldrig" og "Ved ikke". Kategorien "Ved ikke" er ikke medtaget i ovenstående figur, ligesom kategorierne "Ja, i de fleste tilfælde" og "Ja, men kun i enkelte tilfælde" er sammenlagt og præsenteres under kategorien "Ja, til nogle undervisningstilbud". I 2016 blev respondenterne spurgt således: "Har I tilknyttet/formuleret mål for elevernes læring til jeres undervisningstilbud til grundskoler?"

Figur 2 viser, at 16 pct. af de statsanerkendte/statslige museer har formuleret mål for elevernes læring for alle deres undervisningstilbud i 2008, mens det samme gør sig gældende for hele 52 pct. af museerne i 2016. Andelen af museer, der ikke har formuleret mål for elevernes læring for nogen undervisningstilbud, er steget med 4 procentpoint fra 2008 til 2016.

Figur 3
Antal besøgende grundskoleklasser per år

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenester (2016) og Kulturarvsstyrelsen (2008).

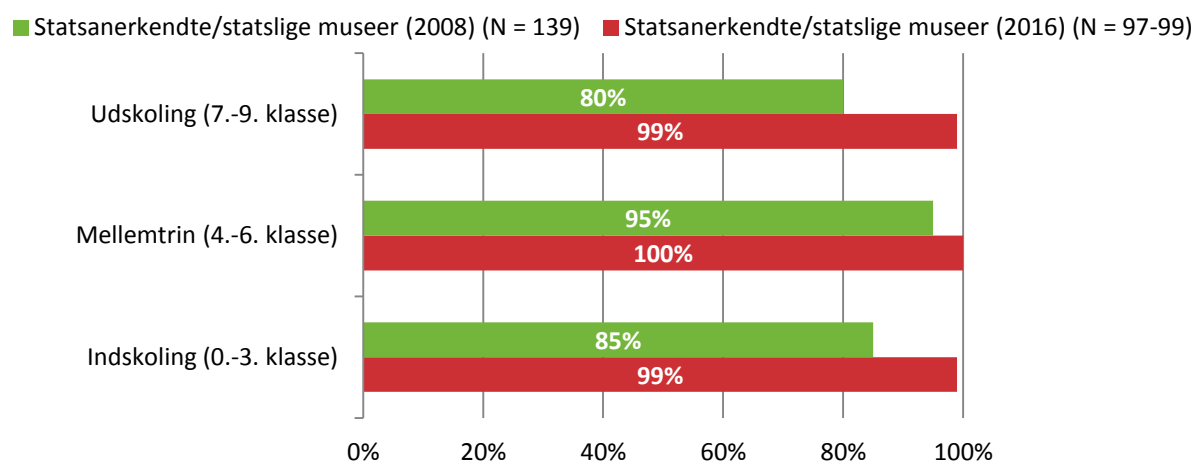
Note: Der er små overlap mellem kategorierne fra undersøgelse fra 2008 og 2016.

I undersøgelsen fra 2008 blev respondenterne spurgt "Hvor mange FOLKESKOLEKLASSER anvender årligt museets undervisningstilbud?", og kategorierne var "Ingen klasser", "1-5 klasser", "6-10 klasser", "11-20 klasser", "21-50 klasser" og "Mere end 50 klasser".

I undersøgelsen fra 2016 blev respondenterne spurgt "Hvor mange skoleklasser benyttede ét af jeres undervisningstilbud i det foregående år?", og kategorierne var "Ingen skoleklasser", "Under 10 skoleklasser", "Mellem 10 og 50 skoleklasser", "Mellem 51 og 100 skoleklasser", "Mellem 101 og 500 skoleklasser", "Over 500 skoleklasser" og "Ved ikke".

Figur 3 viser, hvor mange folkeskoleklasser der bookede undervisningstilbud hos de statsanerkendte/statslige museer i henholdsvis 2008 og 2016. I 2016 er der sket en stigning i antallet af statsanerkendte/statslige museer, der har haft besøg af over 50 skoleklasser, og et fald i museer, der har haft besøg af under 50 skoleklasser.

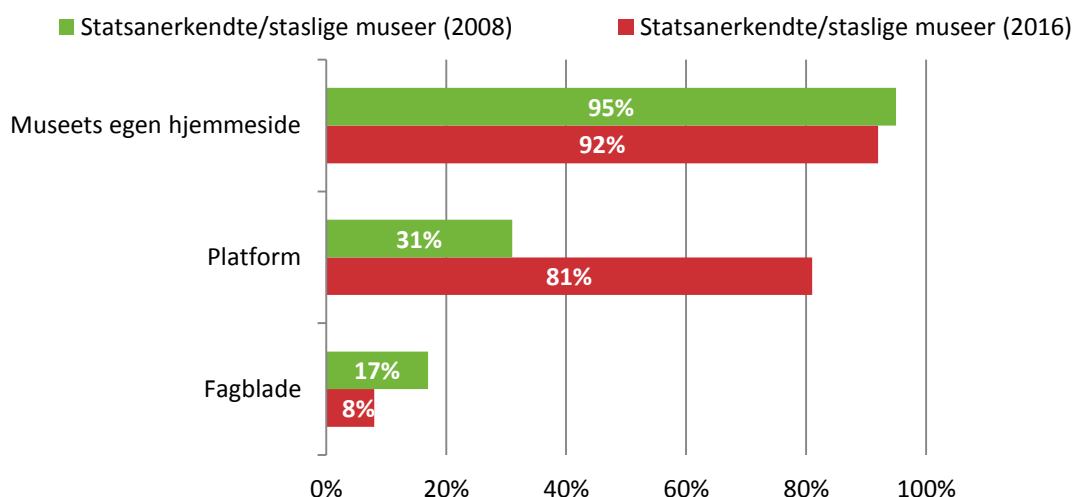
Figur 4
Hvilke af grundskolens faser, museernes undervisningstilbud henvender sig til

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenester (2016) og Kulturarvsstyrelsen (2008).

Figur 4 viser, at der er sket en lille stigning i udbuddet af undervisningstilbud til de enkelte klassetrin fra 2008 til 2016. I 2016 tilbydes der undervisningstilbud til alle klassetrin på stort set alle statsanerkendte/statslige museer (99 pct.).

Figur 5
Udvikling i brug af udvalgte kilder til markedsføring af tilbud (N = 139/98)

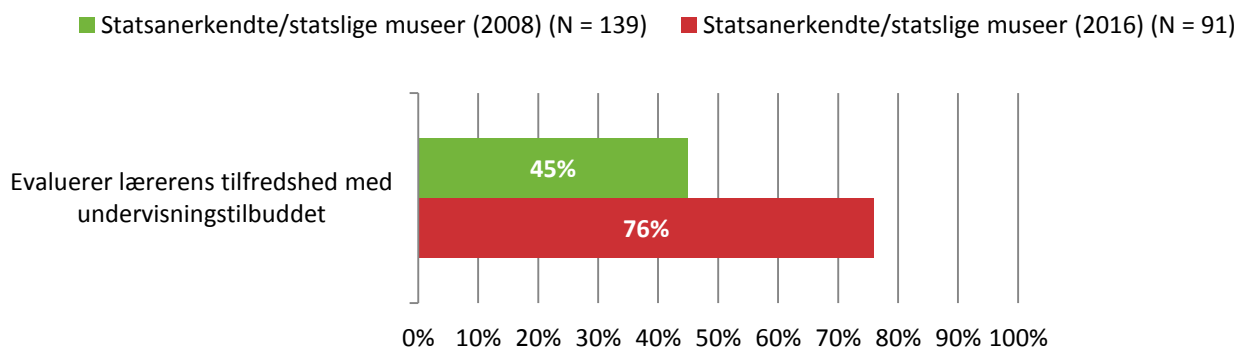

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenester (2016) og Kulturarvsstyrelsen (2008).

Note: Kategorien "Fagblade" dækker i undersøgelsen fra 2008 over kategorierne "Fagbladet Folkeskolen" og "Andre fagblade", men da det i undersøgelsen ikke er tydeligt, om nogle af respondenterne har angivet begge kategorier, kan besvarelsene derfor tælle dobbelt. De 17 pct. museer, der bruger fagblade, kan altså potentielt være lavere. Kategorien "Platform" dækker i undersøgelsen fra 2008 kun over skoletjenesten.dk, mens der i 2016 blev spurgt til platforme generelt.

Figur 5 viser, hvilke platforme de statsanerkendte/statslige museer bruger til at markedsføre deres undervisningstilbud gennem. Her ser vi, at brug af museets egen hjemmeside både var meget brugt i 2008 og 2016, mens der er sket et fald på 9 procentpoint fra 2008 til 2016 i forhold til brugen af fagblade, og der er sket en markant stigning på 50 procentpoint i andelen, der benytter platforme, der samler undervisningstilbud.

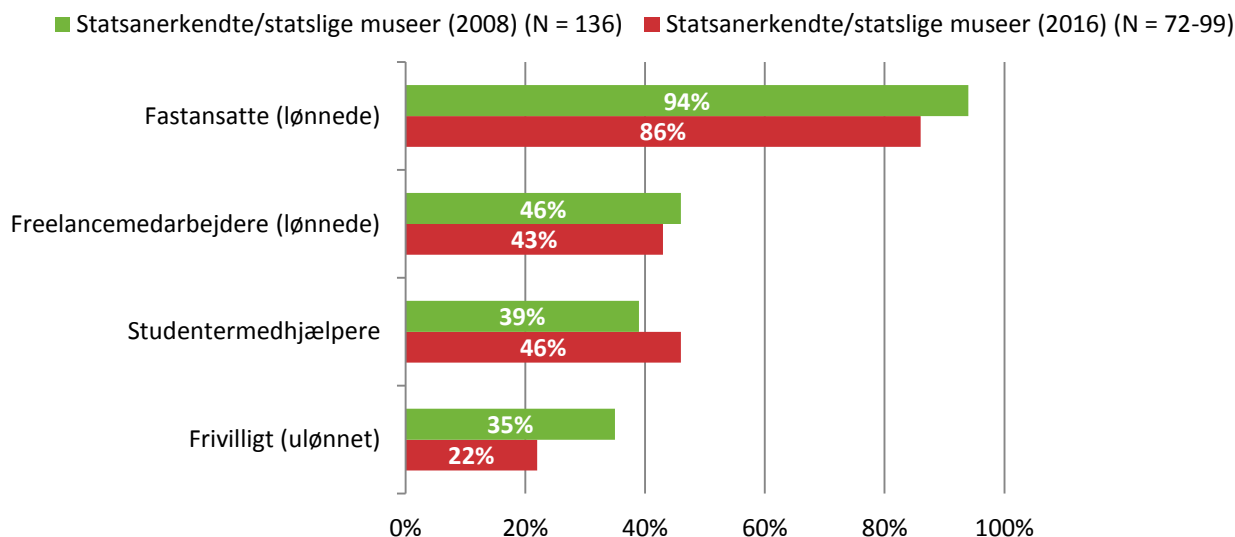
Figur 6
Evaluerer lærernes tilfredshed med undervisningstilbud de har benyttet

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenester (2016) og Kulturarvsstyrelsen (2008).

Figur 6 viser, at der er sket en stigning i andelen af statsanerkendte/statslige museer, der evaluerer på lærerens tilfredshed med det undervisningstilbud, de har benyttet. I 2008 evaluerede 45 pct. af museerne på lærerens tilfredshed, mens det gør sig gældende for 76 pct. af museerne i 2016.

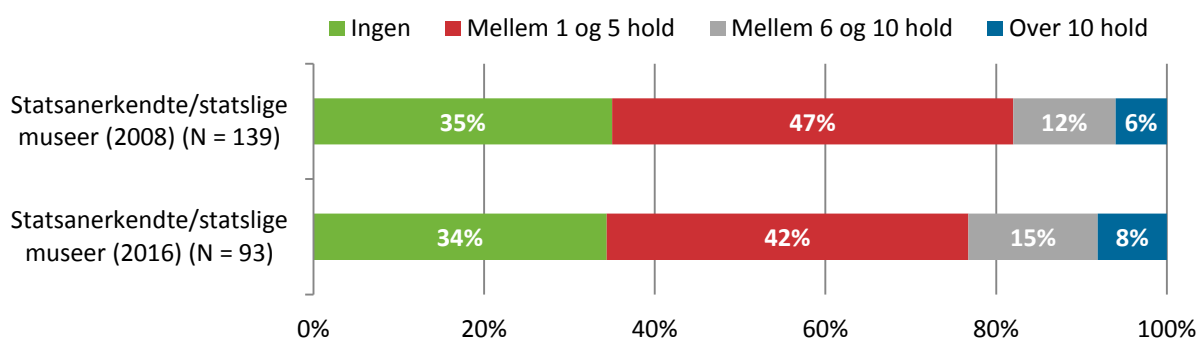
Figur 7
Ansatte der arbejder med undervisning på museet

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenester (2016) og Kulturarvsstyrelsen (2008).

Figur 7 viser, hvilke typer ansatte de statsanerkendte/statslige museer har. Den største udvikling er sket i forhold til de frivillige (ulønnede) medarbejdere, hvor vi ser et fald fra 35 pct. i 2008 til 22 pct. i 2016.

Figur 8
Besøgende hold fra læreruddannelserne

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenester (2016) og Kulturarvsstyrelsen (2008).

Figur 8 viser, at der stort set ikke er sket nogen udvikling i antallet af hold fra læreruddannelserne, der har besøgt de statsanerkendte/statslige museer i 2008 og 2016. Generelt viser tallene, er der stor forskel på, hvor mange besøgende hold fra læreruddannelserne museerne modtager, og at lidt over en tredjedel af museerne slet ikke har haft besøg fra hold fra læreruddannelserne i henholdsvis 2008 og 2016.

BILAG

Bilag 1: Tabeller

Dette bilag til *Nationalt netværk af skoletjenesters kortlægning "Mål for elevers læring ved skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer"* viser svarfordelingerne på de spørgsmål, der er præsenteret i kortlægningen. Spørgsmålene stammer fra de i alt fire spørgeskemaundersøgelser, der er gennemført i forbindelse med kortlægningen blandt følgende grupper:

- Folkeskoleledere
- Skolechefer
- PLCer
- Statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer

Da spørgeskemaundersøgelserne skal bidrage med viden til flere kortlægninger, indgår svarfordelingerne for spørgeskemaundersøgelsesnes øvrige spørgsmål således ikke i dette bilag.

Detaljerede beskrivelser af de anvendte metoder findes i kortlægningens bilag 2.

FOLKESKOLELEDERE

Tabel 1

Hvor stor betydning har følgende omstændigheder, når der på din skole planlægges besøg til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?

	I høj grad betydning	I nogen grad betydning	I mindre grad betydning	Slet ikke betydning	Total
Prisen på transport til kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø (N = 415)	221 (53 %)	111 (27 %)	61 (15 %)	22 (5 %)	415 (100 %)
Prisen på selve undervisningstilbuddet (N = 412)	177 (43 %)	172 (42 %)	57 (14 %)	6 (2 %)	412 (100 %)
At der er opstillet læringsmål for undervisningstilbuddet (N = 404)	130 (32 %)	173 (43 %)	79 (20 %)	22 (5 %)	404 (100 %)
At undervisningen henvender sig til flere fag på én gang (N = 408)	30 (7 %)	132 (32 %)	196 (48 %)	50 (12 %)	408 (100 %)
At undervisningen kan integreres i et undervisningsforløb (N = 407)	176 (43 %)	185 (45 %)	41 (10 %)	5 (1 %)	407 (100 %)
At skolen har gode erfaringer med kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø (N = 404)	129 (31 %)	209 (52 %)	58 (14 %)	8 (2 %)	404 (100 %)
At skolen indgår i et længerevarende samarbejde med kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø (N = 392)	38 (10 %)	98 (25 %)	194 (49 %)	62 (16 %)	392 (100 %)
At undervisningsreformen er anderledes, end den der bruges på skolen (N = 405)	113 (28 %)	176 (43 %)	97 (24 %)	19 (5 %)	405 (100 %)
At besøget kan give rum for en social oplevelse for eleverne (N = 412)	98 (24 %)	228 (55 %)	79 (19 %)	7 (2 %)	412 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

SKOLECHEFER

Tabel 2

Har din kommune en kommunal skoletjeneste (med en kommunal skoletjeneste menes en kommunalt forankret organisering af undervisningstilbud fra kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer)? (N = 60)

	Antal	Procent
Ja	25	42
Nej	35	58
Total	60	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Tabel 3

Hvordan understøtter kommunen kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål for elevernes læring for deres undervisningstilbud til grundskoler? (N = 51)

	Antal	Procent
Kommunens konsulenter kan give sparring	39	77
Kommunen har afholdt arrangementer for kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer som en del af overgange til den nye folkeskolereform	25	49
Kommunen afholder tilbagevendende arrangementer, hvor kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer kan deltage	18	35
Kommunen har udarbejdet en vejledning for, hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer skal arbejde med at opstille mål for elevernes læring	5	10
Kommunen forventer, at folkeskolernes PLC'er skal give sparring til kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer	22	43
Kommunen forventer, at folkeskolernes lærere skal give sparring til kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer	15	29
Kommunen understøtter ikke at kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers arbejde med at opstille mål	1	2
Kommunen understøtter på anden måde	14	28
Total	139	273

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 4

Stiller I krav til, at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer i jeres kommunale skoletjeneste skal opstille mål for elevernes læring til deres undervisningstilbud til grundskoler? (N = 23)

	Antal	Procent
Ja, det er en forudsætning	15	65
Nej, men vi opfordrer til det	7	30
Nej	1	4
Total	23	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Tabel 5

Har din kommune en vejledning for, hvordan kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer i jeres kommunale skoletjeneste skal opstille mål for elevernes læring i forbindelse med deres undervisningstilbud til grundskoler? (N = 23)

	Antal	Procent
Ja	10	44
Nej, men vi har planer om at opstille en vejledning på sigt	8	35
Nej, og vi har ikke planer om at opstille en vejledning på sigt	3	13
Ved ikke	2	9
Total	23	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

PÆDAGOGISKE LÆRINGSCENTRE (PLC)

Tabel 6

I hvilken grad varetager dit PLC følgende opgaver i forbindelse med lærernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Vi formidler undervisningstilbud fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer til lærerne (n = 409)	156 (38 %)	189 (46 %)	57 (14 %)	7 (2 %)	409 (100 %)
Vi giver lærerne overblik over, hvilke undervisningstilbud der er tilgængelige på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 405)	106 (26 %)	186 (46 %)	93 (23 %)	20 (5 %)	405 (100 %)
Vi rådgiver lærerne om, hvordan de kan anvende undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 408)	41 (10 %)	150 (37 %)	166 (41 %)	51 (13 %)	408 (100 %)
Vi vejleder lærerne i at opfylde mål for elevernes læring i forbindelse med brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 407)	22 (5 %)	75 (18 %)	178 (44 %)	132 (32 %)	407 (100 %)
Vi samler erfaringer fra lærere omkring kvaliteten af de undervisningstilbud, de har benyttet (n = 408)	28 (7 %)	110 (27 %)	165 (40 %)	105 (26 %)	408 (100 %)
Vi opsøger aktivt information om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 407)	45 (11 %)	149 (37 %)	147 (36 %)	66 (16 %)	407 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 7
Ud fra dit PLCs erfaring, hvor mange af skolens lærere foretrækker...

	Alle	Mange	Nogen	Få	Ingen	Ved ikke	Total
...at der er beskrevet kompetenceområder for undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 399)	59 (15 %)	84 (21 %)	99 (25 %)	55 (14 %)	8 (2 %)	94 (24 %)	399 (100 %)
...at der er beskrevet kompetencemål for undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 401)	60 (15 %)	92 (23 %)	103 (26 %)	50 (12 %)	8 (2 %)	88 (22 %)	401 (100 %)
...at der er beskrevet videns-færdighedsmål for undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 402)	60 (15 %)	95 (24 %)	102 (25 %)	55 (14 %)	8 (2 %)	82 (20 %)	402 (100 %)
...at de selv kan formulere mål for elevernes læring ved brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 398)	20 (5 %)	66 (17 %)	111 (28 %)	90 (23 %)	20 (5 %)	91 (23 %)	398 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

STATSANERKENDTE/STATSLIGE MUSEER OG EKSTERNE LÆRINGSMILJØER

Tabel 8

Hvor ofte oplever I, at lærerne har forberedt klassen fagligt, når I har bedt dem om det?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 75)	Eksterne læringsmiljøer (n = 62)	Total (n = 137)
Altid	12 (16 %)	6 (10 %)	18 (13 %)
Oft	44 (59 %)	41 (66 %)	85 (62 %)
En gang i mellem	18 (24 %)	12 (19 %)	30 (22 %)
Sjældent	1 (1 %)	3 (5 %)	4 (3 %)
Aldrig	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Total	75 (100 %)	62 (100 %)	137 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 9

Har I tilknyttet/formuleret mål for elevernes læring til jeres undervisningstilbud til grundskoler?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 79)	Total (n = 177)
Ja, til alle undervisningstilbud	51 (52 %)	41 (52 %)	92 (52 %)
Ja, til nogle undervisningstilbud	33 (34 %)	27 (34 %)	60 (34 %)
Nej	14 (14 %)	11 (14 %)	25 (14 %)
Total	98 (100 %)	79 (100 %)	177 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 10

I hvor mange af jeres undervisningstilbud er det en forudsætning, at lærere og elever har forberedt sig fagligt forud for besøget?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 80)	Total (n = 178)
I alle undervisningstilbud	3 (3 %)	6 (8 %)	9 (5 %)
I mange undervisningstilbud	7 (7 %)	17 (21 %)	24 (14 %)
I nogle undervisningstilbud	33 (34 %)	19 (24 %)	52 (29 %)
I få undervisningstilbud	32 (33 %)	19 (24 %)	51 (29 %)
I ingen undervisningstilbud	23 (24 %)	19 (24 %)	42 (24 %)
Total	98 (100 %)	80 (100 %)	178 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 11
Hvad er årsagerne til, at I ikke beder lærere og elever om at forberede sig fagligt, forud for at de benytter jeres undervisningstilbud?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 22)	Eksterne læringsmiljøer (n = 18)	Total (n = 40)
Det er ikke nødvendigt for kvaliteten af vores undervisningstilbud	14 (64 %)	7 (39 %)	21 (53 %)
Vi har erfaring med, at lærere ikke forbereder sig, selvom vi beder dem om det	6 (27 %)	5 (28 %)	11 (28 %)
Vi tror ikke, at lærerne har tid til det	3 (14 %)	3 (17 %)	6 (15 %)
Vi forventer, at flere lærere booker vores undervisningstilbud, når vi ikke kræver forberedelse	1 (5 %)	3 (17 %)	4 (10 %)
Anden årsag	9 (41 %)	9 (50 %)	18 (45 %)
Total	33 (150 %)	27 (150 %)	60 (150 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.
Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.
Tabel 12
Har I materialer, der understøtter lærerne og/eller elevernes arbejde hjemme på skolen, før og/eller efter et undervisningstilbud hos jer?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 99)	Eksterne læringsmiljøer (n = 79)	Total (n = 178)
Ja, til alle undervisningstilbud	7 (7 %)	19 (24 %)	26 (15 %)
Ja, til mange undervisningstilbud	25 (25 %)	15 (19 %)	40 (23 %)
Ja, til nogle undervisningstilbud	35 (35 %)	24 (30 %)	59 (33 %)
Ja, til få undervisningstilbud	20 (20 %)	14 (18 %)	34 (19 %)
Nej	12 (12 %)	7 (9 %)	19 (11 %)
Total	99 (100 %)	79 (100 %)	178 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 13

Hvad er årsagerne til, at I ikke har opstillet mål for elevernes læring til (alle) jeres undervisningstilbud?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 47)	Eksterne læringsmiljøer (n = 38)	Total (n = 85)
Det tager for lang tid	5 (11 %)	1 (3 %)	6 (7 %)
Vi har ikke de fornødne kompetencer	5 (11 %)	9 (24 %)	14 (16 %)
Det er ikke vigtigt for lærerne	5 (11 %)	5 (13 %)	10 (12 %)
Det er ikke vigtigt for elevernes udbytte af vores undervisningstilbud, at der er opstillet mål for deres læring	7 (15 %)	7 (18 %)	14 (16 %)
Vi har ikke haft tid til det endnu	17 (36 %)	16 (42 %)	33 (39 %)
Vi er i gang med arbejdet	34 (72 %)	19 (50 %)	53 (62 %)
Anden årsag	13 (28 %)	4 (11 %)	17 (20 %)
Total	86 (183 %)	61 (161 %)	147 (173 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 14

I hvilken grad har lærerne mulighed for at påvirke det faglige indhold af undervisningstilbuddet forud for et undervisningstilbud hos jer?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 79)	Total (n = 177)
I høj grad	33 (34 %)	27 (34 %)	60 (34 %)
I nogen grad	37 (38 %)	36 (46 %)	73 (41 %)
I mindre grad	27 (28 %)	9 (11 %)	36 (20 %)
Slet ikke	1 (1 %)	7 (9 %)	8 (5 %)
Total	98 (100 %)	79 (100 %)	177 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 15

I hvilken grad har lærerne mulighed for at påvirke, hvilke arbejdsmetoder og aktiviteter der indgår i undervisningstilbuddet forud for et undervisningstilbud hos jer?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 77)	Total (n = 175)
I høj grad	17 (17 %)	15 (20 %)	32 (18 %)
I nogen grad	42 (43 %)	30 (39 %)	72 (41 %)
I mindre grad	35 (36 %)	24 (31 %)	59 (34 %)
Slet ikke	4 (4 %)	8 (10 %)	12 (7 %)
Total	98 (100 %)	77 (100 %)	175 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 16
I hvilken grad har lærerne mulighed for at påvirke, hvilke læringsmål der skal være for undervisningstilbuddet forud for et undervisningstilbud hos jer?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 97)	Eksterne læringsmiljøer (n = 78)	Total (n = 175)
I høj grad	24 (25 %)	22 (28 %)	46 (26 %)
I nogen grad	43 (44 %)	31 (40 %)	74 (42 %)
I mindre grad	23 (24 %)	18 (23 %)	41 (23 %)
Slet ikke	7 (7 %)	7 (9 %)	14 (8 %)
Total	97 (100 %)	78 (100 %)	175 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 17
Hvordan har I brugt Fælles Mål i udarbejdelsen af jeres læringsmål (hvis der er forskel på, hvordan I har brugt Fælles Mål for forskellige undervisningstilbud, bedes du sætte flere markeringer)?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 52)	Eksterne læringsmiljøer (n = 40)	Total (n = 92)
Vi har taget udgangspunkt i kompetenceområderne og formuleret vores læringsmål ud fra dem	39 (75 %)	22 (55 %)	61 (66 %)
Vi har kopieret vidensfærdighedsmål fra Fælles Mål og brugt dem til vores undervisningstilbud	28 (54 %)	26 (65 %)	54 (59 %)
Vi har kopieret kompetencemål fra Fælles Mål og brugt dem til vores undervisningstilbud	21 (40 %)	16 (40 %)	37 (40 %)
Vi har frit formuleret mål for elevernes læring uden at tage udgangspunkt i Fælles Mål	12 (23 %)	9 (23 %)	21 (23 %)
Anden måde	4 (8 %)	5 (13 %)	9 (10 %)
Total	104 (200 %)	78 (195 %)	182 (198 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 18
Hvorfor opstiller I mål for elevernes læring?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 52)	Eksterne læringsmiljøer (n = 40)	Total (n = 92)
For at øge kvaliteten af vores undervisningstilbud	47 (90 %)	35 (88 %)	82 (89 %)
Fordi lærerne ønsker det	20 (39 %)	18 (45 %)	38 (41 %)
Fordi ledelsen/kommunen/bestyrelsen forventer det	11 (21 %)	14 (35 %)	25 (27 %)
For at sikre at lærerne får det udbytte af undervisningstilbuddet, de forventer	37 (71 %)	28 (70 %)	65 (71 %)
For at sikre ensartethed i vores undervisningstilbud	16 (31 %)	13 (33 %)	29 (32 %)
For at øge elevernes læring efter undervisningstilbuddet	35 (67 %)	22 (55 %)	57 (62 %)
For at øge antallet af besøgende skoleklasser	20 (39 %)	11 (28 %)	31 (34 %)
Anden grund	7 (14 %)	3 (8 %)	10 (11 %)
Total	193 (371 %)	144 (360 %)	337 (366 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 19
I hvilken grad oplever du, at det er vigtigt for lærerne, at der er opstillet mål for elevernes læring til jeres undervisningstilbud?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 78)	Total (n = 176)
I høj grad vigtigt	24 (25 %)	14 (18 %)	38 (22 %)
I nogen grad vigtigt	44 (45 %)	31 (40 %)	75 (43 %)
I mindre grad vigtigt	24 (25 %)	24 (31 %)	48 (27 %)
Slet ikke vigtigt	6 (6 %)	9 (12 %)	15 (9 %)
Total	98 (100 %)	78 (100 %)	176 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 20

I hvilken grad mener du, at det er vigtigt for jeres undervisningstilbuds kvalitet, at der er opstillet mål for elevernes læring?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 78)	Total (n = 176)
I høj grad vigtigt	45 (46 %)	34 (44 %)	79 (45 %)
I nogen grad vigtigt	40 (41 %)	31 (40 %)	71 (40 %)
I mindre grad vigtigt	10 (10 %)	7 (9 %)	17 (10 %)
Slet ikke vigtigt	3 (3 %)	6 (8 %)	9 (5 %)
Total	98 (100 %)	78 (100 %)	176 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 21

I hvilken grad oplever du, at museet som helhed har de kompetencer, der er nødvendige for at kunne opstille mål for elevernes læring i forbindelse med jeres undervisningstilbud?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 77)	Total (n = 175)
I høj grad	45 (50 %)	29 (38 %)	78 (45 %)
I nogen grad	40 (41 %)	32 (42 %)	72 (41 %)
I mindre grad	8 (8 %)	15 (20 %)	23 (13 %)
Slet ikke	1 (1 %)	1 (1 %)	2 (1 %)
Total	98 (100 %)	77 (100 %)	175 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 22

Hvad har I gjort for at få viden om, hvordan I kan arbejde med at opstille mål for elevernes læring?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 93)	Eksterne læringsmiljøer (n = 66)	Total (n = 159)
Deltaget i studiegrupper	55 (59 %)	28 (42 %)	83 (52 %)
Deltaget i temadage	63 (68 %)	40 (61 %)	103 (65 %)
Læst om det på EMU.dk og/eller UVM.dk	68 (73 %)	51 (77 %)	119 (75 %)
Deltaget i Undervisningsministeriets infomøder	14 (15 %)	5 (8 %)	19 (12 %)
Fået sparring fra en kommunal konsulent	29 (31 %)	17 (26 %)	46 (29 %)
Fået sparring fra en af SkoletjenesteNetværks lokale koordinatører	39 (42 %)	13 (20 %)	52 (33 %)
Fået sparring fra en privat konsulent	0 (0 %)	2 (3 %)	2 (1 %)
Fået sparring fra en lærer	68 (73 %)	30 (46 %)	98 (62 %)
Andet	13 (14 %)	17 (26 %)	30 (19 %)
Total	349 (375 %)	203 (308 %)	552 (347 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 23
På hvilken måde evaluerer I jeres undervisningstilbud til grundskoler?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 94)	Eksterne læringsmiljøer (n = 78)	Total (n = 172)
Systematisk (fx efter hvert gennemført undervisningstilbud)	24 (26 %)	23 (30 %)	47 (27 %)
Tilfældigt (fx som en stikprøve eller når der er ekstra tid til rådighed efter undervisningen)	74 (79 %)	51 (65 %)	125 (73 %)
Aldrig	3 (3 %)	7 (9 %)	10 (6 %)
Total	101 (107 %)	81 (104 %)	182 (106 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 24
Hvor ofte gennemfører I systematiske evalueringer af jeres undervisningstilbud?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 26)	Eksterne læringsmiljøer (n = 24)	Total (n = 50)
Dagligt (fx efter hvert gennemført undervisningstilbud)	15 (58 %)	15 (63 %)	30 (60 %)
Ugentligt	3 (12 %)	1 (4 %)	4 (8 %)
Månedligt	2 (8 %)	4 (17 %)	6 (12 %)
Årligt	14 (54 %)	7 (29 %)	21 (42 %)
Sjældnere end årligt	1 (4 %)	0 (0 %)	1 (2 %)
Total	35 (135 %)	27 (113 %)	62 (124 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 25
Hvad evaluerer I med eleverne?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 92)	Eksterne læringsmiljøer (n = 70)	Total (n = 162)
Hvad de har lært	55 (60 %)	39 (56 %)	94 (58 %)
Deres oplevelse af besøget	69 (75 %)	51 (73 %)	120 (74 %)
Deres tilfredshed med undervisningen	35 (38 %)	20 (29 %)	55 (34 %)
Deres tilfredshed med underviseren	15 (16 %)	8 (11 %)	23 (15 %)
Vi evaluerer ikke med eleverne	13 (14 %)	17 (24 %)	30 (19 %)
Anden form for evaluering	11 (12 %)	1 (1 %)	12 (7 %)
Total	198 (215 %)	136 (194 %)	334 (206 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 26
Hvad evaluerer I med lærerne?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 91)	Eksterne læringsmiljøer (n = 69)	Total (n = 160)
Deres vurdering af hvad eleverne har lært	64 (70 %)	39 (57 %)	103 (64 %)
Deres vurdering af elevernes oplevelse af besøget	75 (82 %)	51 (74 %)	126 (79 %)
Deres egen tilfredshed med undervisningen	69 (76 %)	54 (78 %)	123 (77 %)
Deres egen tilfredshed med underviseren	30 (33 %)	23 (33 %)	53 (33 %)
Deres vurdering af undervisningsformen	51 (56 %)	37 (54 %)	88 (55 %)
Vi evaluerer ikke med lærerne	5 (6 %)	4 (6 %)	9 (6 %)
Anden form for evaluering	9 (10 %)	2 (3 %)	11 (7 %)
Total	303 (333 %)	210 (304 %)	513 (321 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 27
Hvad er målet med jeres evalueringer? At øge elevernes bevidsthed om egen læring:

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 89)	Eksterne læringsmiljøer (n = 65)	Total (n = 154)
I høj grad	34 (38 %)	21 (32 %)	55 (36 %)
I nogen grad	36 (40 %)	21 (32 %)	57 (37 %)
I mindre grad	14 (16 %)	16 (25 %)	30 (20 %)
Slet ikke	5 (6 %)	7 (11 %)	12 (8 %)
Total	89 (100 %)	65 (100 %)	154 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 28
Hvad er målet med jeres evalueringer? At kvalificere vores eksisterende undervisning:

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 92)	Eksterne læringsmiljøer (n = 68)	Total (n = 160)
I høj grad	71 (77 %)	49 (72 %)	120 (75 %)
I nogen grad	21 (23 %)	16 (24 %)	37 (23 %)
I mindre grad	0 (0 %)	3 (4 %)	3 (2 %)
Slet ikke	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Total	92 (100 %)	68 (100 %)	160 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 29
Hvad er målet med jeres evalueringer? At få input til udvikling af nye undervisningstilbud:

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 91)	Eksterne læringsmiljøer (n = 68)	Total (n = 159)
I høj grad	59 (65 %)	34 (50 %)	93 (59 %)
I nogen grad	23 (25 %)	25 (37 %)	48 (30 %)
I mindre grad	8 (9 %)	5 (7 %)	13 (8 %)
Slet ikke	1 (1 %)	4 (6 %)	5 (3 %)
Total	91 (100 %)	68 (100 %)	159 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.
Tabel 30
Hvad er målet med jeres evalueringer? At forbedre/øge dialogen med lærerne:

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 90)	Eksterne læringsmiljøer (n = 68)	Total (n = 158)
I høj grad	55 (61 %)	33 (49 %)	88 (56 %)
I nogen grad	28 (31 %)	28 (41 %)	56 (35 %)
I mindre grad	7 (8 %)	6 (9 %)	13 (8 %)
Slet ikke	0 (0 %)	1 (2 %)	1 (1 %)
Total	90 (100 %)	68 (100 %)	158 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.
Tabel 31
I hvilken grad oplever du, at I på museet har de fornødne kompetencer til at gennemføre evalueringer af jeres undervisningstilbud?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 77)	Total (n = 175)
I høj grad	26 (27 %)	19 (25 %)	45 (26 %)
I nogen grad	55 (56 %)	45 (58 %)	100 (57 %)
I mindre grad	16 (16 %)	12 (16 %)	28 (16 %)
Slet ikke	1 (1 %)	1 (1 %)	2 (1 %)
Total	98 (100 %)	77 (100 %)	175 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.
Tabel 32
I hvilken grad oplever du, at den viden, I har fået om mål for elevernes læring gennem deltagelse i studiegrupper, er brugbar?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 54)	Eksterne læringsmiljøer (n = 26)	Total (n = 80)
I høj grad brugbar	27 (50 %)	13 (50 %)	40 (50 %)
I nogen grad brugbar	25 (46 %)	13 (50 %)	38 (48 %)
I mindre grad brugbar	2 (4 %)	0 (0 %)	2 (3 %)
Slet ikke brugbar	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Total	54 (100 %)	26 (100 %)	80 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 33

I hvilken grad oplever du, at den viden, I har fået om mål for elevernes læring gennem deltagelse i temadage, er brugbar?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 63)	Eksterne læringsmiljøer (n = 39)	Total (n = 102)
I høj grad brugbar	23 (37 %)	14 (36 %)	37 (36 %)
I nogen grad brugbar	30 (48 %)	21 (54 %)	51 (50 %)
I mindre grad brugbar	9 (14 %)	4 (10 %)	13 (13 %)
Slet ikke brugbar	1 (2 %)	0 (0 %)	1 (1 %)
Total	63 (100 %)	39 (100 %)	102 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 34

I hvilken grad oplever du, at den viden, I har fået om mål for elevernes læring gennem EMU.dk og/eller UVM.dk, er brugbar?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 68)	Eksterne læringsmiljøer (n = 51)	Total (n = 119)
I høj grad brugbar	29 (43 %)	19 (37 %)	48 (40 %)
I nogen grad brugbar	32 (47 %)	27 (53 %)	59 (50 %)
I mindre grad brugbar	6 (9 %)	5 (10 %)	11 (9 %)
Slet ikke brugbar	1 (2 %)	0 (0 %)	1 (1 %)
Total	68 (100 %)	51 (100 %)	119 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 35

I hvilken grad oplever du, at den viden, I har fået om mål for elevernes læring gennem deltagelse i undervisningsministeriets infomøder, er brugbar?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 14)	Eksterne læringsmiljøer (n = 5)	Total (n = 19)
I høj grad brugbar	3 (21 %)	2 (40 %)	5 (26 %)
I nogen grad brugbar	5 (36 %)	3 (60 %)	8 (42 %)
I mindre grad brugbar	6 (43 %)	0 (0 %)	6 (32 %)
Slet ikke brugbar	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Total	14 (100 %)	5 (100 %)	19 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 36

I hvilken grad oplever du, at den viden, I har fået om mål for elevernes læring gennem sparring med en kommunal konsulent, er brugbar?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 27)	Eksterne læringsmiljøer (n = 17)	Total (n = 44)
I høj grad brugbar	13 (48 %)	6 (35 %)	19 (43 %)
I nogen grad brugbar	12 (44 %)	8 (47 %)	20 (46 %)
I mindre grad brugbar	0 (0 %)	3 (18 %)	3 (7 %)
Slet ikke brugbar	2 (7 %)	0 (0 %)	2 (5 %)
Total	27 (100 %)	17 (100 %)	44 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 37

I hvilken grad oplever du, at den viden, I har fået om mål for elevernes læring gennem sparring med en af SkoletjenesteNetværks lokale koordinatore, er brugbar?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 39)	Eksterne læringsmiljøer (n = 12)	Total (n = 51)
I høj grad brugbar	31 (80 %)	7 (58 %)	38 (75 %)
I nogen grad brugbar	7 (18 %)	4 (33 %)	11 (22 %)
I mindre grad brugbar	0 (0 %)	1 (8 %)	1 (2 %)
Slet ikke brugbar	1 (3 %)	0 (0 %)	1 (2 %)
Total	39 (100 %)	12 (100 %)	51 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 38

I hvilken grad oplever du, at den viden, I har fået om mål for elevernes læring gennem sparring med en privat konsulent, er brugbar?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 0)	Eksterne læringsmiljøer (n = 2)	Total (n = 2)
I høj grad brugbar	0 (0 %)	2 (100 %)	2 (100 %)
I nogen grad brugbar	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
I mindre grad brugbar	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Slet ikke brugbar	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Total	0 (100 %)	2 (100 %)	2 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 39

I hvilken grad oplever du, at den viden, I har fået om mål for elevernes læring gennem sparring med en lærer, er brugbar?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 61)	Eksterne læringsmiljøer (n = 29)	Total (n = 90)
I høj grad brugbar	41 (67 %)	19 (66 %)	60 (67 %)
I nogen grad brugbar	18 (30 %)	8 (28 %)	26 (29 %)
I mindre grad brugbar	2 (3 %)	2 (7 %)	4 (4 %)
Slet ikke brugbar	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Total	61 (100 %)	29 (100 %)	90 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 40
Hvordan evaluerer eleverne?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 82)	Eksterne læringsmiljøer (n = 51)	Total (n = 133)
Skriftligt spørgeskema	13 (16 %)	11 (22 %)	24 (18 %)
Mundtlig evaluering, hvor spørgsmålene på forhånd er formuleret	23 (28 %)	14 (28 %)	37 (28 %)
Mundtlig evaluering, hvor der tales løst om undervisningen	63 (77 %)	41 (80 %)	104 (78 %)
Telefoninterview	0 (0 %)	1 (2 %)	1 (1 %)
Gæstebog	8 (10 %)	2 (4 %)	10 (8 %)
Tegninger	11 (13 %)	8 (16 %)	19 (14 %)
Logbog	6 (7 %)	2 (4 %)	8 (6 %)
Fokusgruppe	7 (9 %)	4 (8 %)	11 (8 %)
Anden evalueringsmetode	15 (18 %)	7 (14 %)	22 (17 %)
Total	146 (178 %)	90 (176 %)	236 (177 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 41
Hvordan evaluerer lærerne?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 84)	Eksterne læringsmiljøer (n = 65)	Total (n = 149)
Skriftligt spørgeskema	18 (21 %)	22 (34 %)	40 (27 %)
Mundtlig evaluering, hvor spørgsmålene på forhånd er formuleret	14 (17 %)	9 (14 %)	23 (15 %)
Mundtlig evaluering, hvor der tales løst om undervisningen	69 (82 %)	44 (68 %)	113 (76 %)
Telefoninterview	7 (8 %)	5 (8 %)	12 (8 %)
Gæstebog	3 (4 %)	0 (0 %)	3 (2 %)
Logbog	1 (1 %)	0 (0 %)	1 (1 %)
Fokusgruppe	10 (12 %)	4 (6 %)	14 (9 %)
Anden evalueringsmetode	17 (20 %)	6 (9 %)	23 (15 %)
Total	139 (165 %)	90 (138 %)	229 (154 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 42

Hvilke uddannelser har de fastansatte (lønnede) medarbejdere (både fuldtid og deltid), der underviser grundskoleklasser hos jer?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 86)	Eksterne læringsmiljøer (n = 67)	Total (n = 153)
Lang videregående uddannelse	75 (87 %)	43 (64 %)	118 (77 %)
Læreruddannelse	39 (45 %)	35 (58 %)	78 (51 %)
Pædagoguddannelse	7 (8 %)	10 (15 %)	17 (11 %)
Naturvejlederuddannelse	10 (12 %)	23 (34 %)	33 (22 %)
Anden professionsbacheloruddannelse	5 (6 %)	10 (15 %)	15 (10 %)
Skuespiller	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Teknisk uddannelse	11 (13 %)	14 (21 %)	25 (16 %)
Ingen uddannelse	2 (2 %)	7 (10 %)	9 (6 %)
Anden uddannelse	16 (19 %)	14 (21 %)	30 (20 %)
Total	165 (192 %)	156 (233 %)	325 (537 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 43

Hvor mange skoleklasser benyttede ét af jeres undervisningstilbud i det foregående år?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 99)	Eksterne læringsmiljøer (n = 83)	Total (n = 182)
Under 10 skoleklasser	2 (2 %)	7 (8 %)	9 (5 %)
Mellem 10 og 50 skoleklasser	18 (18 %)	22 (27 %)	40 (22 %)
Mellem 51 og 100 skoleklasser	23 (23 %)	13 (16 %)	36 (20 %)
Mellem 101 og 500 skoleklasser	44 (44 %)	32 (39 %)	76 (42 %)
Over 500 skoleklasser	9 (9 %)	7 (8 %)	16 (9 %)
Ved ikke	3 (3 %)	2 (2 %)	5 (3 %)
Total	99 (100 %)	83 (100 %)	182 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Bilag 2: Metodebeskrivelse

Denne kortlægning baserer sig på seks forskellige typer data, der er tilvejebragt gennem:

- Spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets skolechefer
- Spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets folkeskoleledere
- Spørgeskemaundersøgelse blandt ansatte i landets pædagogiske læringscentre (PLC)
- Spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer
- Interviewundersøgelse blandt 5 lærere
- Interviewundersøgelse blandt 20 lærere

Alle undersøgelser er gennemført af *Nationalt netværk af skoletjenester*. I dette metodebilag uddybes den anvendte metode i forbindelse med gennemførelse af spørgeskema- og interviewundersøgelser.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSER

I dette afsnit beskrives, hvordan de fire spørgeskemaundersøgelser er gennemført.

Udarbejdelse og validering af spørgeskemaerne

Alle spørgeskemaer er udarbejdet af *Nationalt netværk af skoletjenesters* projektgruppe. Da data fra spørgeskemaundersøgelserne ikke kun er brugt i denne kortlægning, men også indgår i en række andre kortlægninger, indeholder spørgeskemaerne derfor spørgsmål om en bred vifte af forskellige temaer, der relaterer sig til skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner. Disse temaer omfatter for de forskellige undersøgelser:

Spørgeskemaundersøgelse blandt skolechefer
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Kommunal skoletjeneste ▪ Mål for elevernes læring ▪ Skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ▪ Kommunens understøttelse af kommunikation omkring undervisningstilbud ▪ Folkeskolernes samarbejde med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer
Spørgeskemaundersøgelse blandt skoleledere
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ▪ Skolernes valg af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ▪ Skolernes samarbejde med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ▪ Skolernes brug af forskellige transportformer og udfordringer forbundet hermed ▪ Skoleledernes sammenligning af nuværende og forhenværende muligheder for brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer samt forventninger til fremtidige muligheder.
Spørgeskemaundersøgelse blandt PLC-ansatte
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Kommunalt organiseret netværk af PLCer ▪ PLCs arbejdsopgaver

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Information om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ▪ PLCs rolle i forbindelse med lærernes brug af undervisningstilbud ▪ Mål for elevernes læring i forbindelse med undervisningstilbud ▪ Partnerskaber/samarbejder med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer
Undersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Gennemførelse af undervisningstilbud til grundskoler ▪ Kommunikation omkring undervisningstilbud til grundskoler ▪ Undervisningstilbuddenes mål for elevernes læring ▪ Evaluering af undervisningstilbud til grundskoler ▪ Samarbejder med grundskoler

Alle spørgeskemaer er valideret gennem pilottests. I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere er der gennemført tre pilottests telefonisk i uge 39, 2015. Pilottest af spørgeskemaet til de statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer er pilottestet på to statsanerkendte/statslige museer i uge 3 og seks eksterne læringsmiljøer i uge 1, 2 og 4, 2016. Spørgeskemaet til de PLC-ansatte blev pilottestet to gange i uge 2 og uge 4 2016, mens spørgeskemaet til skolechefer blev pilottestet en enkelt gang i uge 3 2016. Formålet med pilottestene var at afdække, om spørgsmålene i spørgeskemaerne var tydelige og utvetydige, og om de var mulige for respondenterne at svare på. På baggrund af pilottestene blev spørgeskemaerne tilpasset, og i denne forbindelse blev der blandt andet tilføjet ekstra svarkategorier på en række spørgsmål, mens enkelte spørgsmålsformuleringer blev ændret eller præciseret. Herefter blev spørgeskemaerne opsat elektronisk.

Udsendelse og rykkerprocedure

Udsendelse og rykkerprocedurerne for de fire spørgeskemaundersøgelser er foregået meget forskelligt, og de beskrives derfor separat i det følgende. Spørgeskemaundersøgelsen til de statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer er blevet udsendt på forskellig vis, og vil derfor ligeledes blive beskrevet separat, selvom respondenterne har fået det samme spørgeskema

Spørgeskemaundersøgelse blandt skolechefer

Udsendelseslisten til spørgeskemaundersøgelsen blandt skolechefer blev konstrueret manuelt. *Nationalt netværk af skoletjenester* indsamlede i januar 2016 kontaktoplysninger på alle landets kommuners skolechefer. Det er ikke alle kommuner, der har en leder med titlen skolechef; vi har her for hver kommune fundet den person, der har det overordnede ansvar for kommunens skoleområde, omend deres titler varierer en del. Navne og mailadresser blev delvist indsamlet via kommunernes hjemmesider (fx via organisationsdiagrammer) samt delvist via opkald til kommunerne. Der er sendt spørgeskema til skolechefer i alle 98 kommuner.

Spørgeskemaundersøgelse blandt folkeskoleledere

Vi har valgt at begrænse undersøgelsespopulationen for spørgeskemaundersøgelsen til kun at indeholde skoleledere fra folkeskoler, da folkeskolerne udgør den største andel af grundskoler i Danmark. Samtidig er folkeskolerne som de eneste forpligtet på den nye folkeskolereform herunder den åbne skole.

Udsendelseslisten til udsendelse af spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere blev konstrueret vha. et udtræk fra Undervisningsministeriets institutionsregister. Udtrækket blev foretaget den 18. september

2015 og indeholdt samtlige af landets 1.368 folkeskoler. Herefter blev 141 skoler fjernet fra udtrækket, heraf 78 skoler fordi de var hovedskoler, og 63 skoler fordi de var rene tiendeklasseskoler. Herefter rummede den endelige udsendelsesliste 1.226 skoler. I institutionsregisteret er skolerne kun registreret med deres hovedmail, og *Nationalt netværk af skoletjenester* valgte derfor at indsamle personlige skolemailadresser på et tilfældigt udtrukket antal skoleledere. En skoleleder forstås i denne sammenhæng som skolens øverste leder. Denne indsamling resulterede i, at den endelige udsendelsesliste bestod af 717 personlige skolemailadresser og 510 hovedmailadresser.

Spørgeskemaundersøgelse blandt PLC-ansatte

Udsendelseslisten til PLC-ansatte blev konstrueret med udgangspunkt i udsendelseslisten fra spørgeskemaet til skoleledere, der var rensat for hovedskoler og rene tiendeklasseskoler. Listen bestod af 1.226 folkeskoler, som alle modtog en mail fra *Nationalt netværk af skoletjenester*, hvor de blev bedt om at oplyse navnet på én person, der er tilknyttet skolens PLC. På baggrund af tilbagemeldinger fra skolerne modtog *Nationalt netværk af skoletjenester* mailadresser på 745 PLC-ansatte. I de tilfælde, hvor skoler oplyste mere end ét navn, blev første person udvalgt til at deltage i undersøgelsen. De 745 adresser på PLC-ansatte repræsenterer altså dermed 745 skoler og 745 PLC'er. I forbindelse med tilbagemeldinger fra skolerne blev *Nationalt netværk af skoletjenester* opmærksom på 5 skoler/afdelinger, der ikke havde eget PLC, 1 skole der er lukket, samt 1 skole der er registreret to gange i registeret. Dermed var det altså muligt at indsamle kontaktoplysninger fra 1.219 skoler. Heraf modtog vi 745 kontakter, hvilket er 61 pct. af det samlede antal. Disse 745 PLC-kontakter udgør dermed stikprøven for undersøgelsen, og stikprøven er således konstrueret gennem selvsektion, hvor skolesekretærens tilbagemelding til *Nationalt netværk af skoletjenester* er afgørende for, om skolens PLC er repræsenteret i stikprøven. *Nationalt netværk af skoletjenester* har ikke grund til at tro, at denne selvsektion har ført til en systematisk skævhed i stikprøven, og har desuden testet stikprøven i forhold til totalpopulationen på variablen region uden at finde signifikante skævheder.

Spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer

Nationalt netværk af skoletjenester har udsendt spørgeskemaet til direktører på de statsanerkendte/statslige museer gennem Slots- og kulturstyrelsen. Den enkelte museumsdirektør havde mulighed for at videresende spørgeskemaet til en medarbejder på museet, i tilfælde af at der var en anden, der bedre kunne svare på spørgsmålene.

Spørgeskemaundersøgelse blandt eksterne læringsmiljøer

Da der ikke findes opgørelser over, hvor mange eksterne læringsmiljøer, der findes i Danmark, har *Nationalt netværk af skoletjenester* valgt at gennemføre spørgeskemaundersøgelsen som en åben undersøgelse. Det åbne link til spørgeskemaundersøgelsen er distribueret gennem *Nationalt netværk af skoletjenesters* Facebook-gruppe, nyhedsbrev, samt gennem kontakter i netværket. Her er spørgeskemaet blevet sendt ud til relevante samarbejdspartnere med henblik på både at få deres besvarelse samt at få dem til at distribuere undersøgelseslinket i deres eget netværk fx gennem deres egne distributionslister, nyhedsbreve og Facebook-sider. I spørgeskemaundersøgelsen er respondenterne blevet bedt om at angive navnet på det eksterne læringsmiljø, de er ansat i, og ved flere besvarelser fra samme sted indgår den sidste besvarelse ikke i undersøgelsen. I tabel 9 i dette bilag kan det ses, hvordan de indkomne besvarelser fordeler sig på forskellige typer af eksterne læringsmiljøer.

Tabel 1 herunder beskriver de anvendte udsendelses- og rykkerprocedurer for de fire spørgeskemaer. Spørgeskemaet til de statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer er blevet udsendt og rykket gennem to forskellige procedurer, og beskrives derfor endnu engang separat.

Tabel 1
Udsendelses- og rykkerprocedurer

	Spørgeskema udsendt	Påmindelse udsendt	Rykker udsendt	Spørgeskema lukket
Skolechefer	22/2 - 2016	29/2 - 2016	7/3 - 2016	10/3 - 2016
Folkeskoleledere	29/9 - 2015	4/10 - 2015	9/10 - 2015	22/10 - 2015
PLC	11/2 - 2016	29/2 - 2016	7/3 - 2016	10/3 - 2016
Statsanerkendte/statslige museer	15/2 - 2016	2/3 - 2016	14/3 - 2016	29/3 - 2016
Eksterne læringsmiljøer	12/2 - 2016	29/2 - 2016	-	10/3 - 2016

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelser blandt skoleledere (2015), Statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer (2016), PLC-ansatte (2016) og skolechefer (2016).

Som vi ser af ovenstående tabel, blev spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere gennemført i perioden september til oktober 2015, mens spørgeskemaundersøgelserne blandt statsanerkendte/statslige museer, eksterne læringsmiljøer, PLC-ansatte og skolechefer blev gennemført i perioden februar til marts 2016.

Svarprocent og bortfaldsanalyse

I nedenstående tabel ses udregninger af undersøgelsesernes endelige svarprocenter.

Tabel 2
Spørgeskemaundersøgelsesernes svarprocenter

	Populationsstørrelse	Stikprøvestørrelse	Antal besvarelser	Endelig svarprocent
Skolechefer	98	-	60	61
Folkeskoleledere	1.226	-	441	36
PLC	1.219	745	443	59
Statsanerkendte/statslige museer	105	-	99	94
Eksterne læringsmiljøer	-	-	86	-

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelser blandt skoleledere (2015), Statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer (2016), PLC-ansatte (2016) og skolechefer (2016).

Det fremgår af ovenstående tabel, at svarprocenterne på spørgeskemaundersøgelserne fordeler sig mellem 36 pct. og 94 pct. I nedenstående tabeller tester vi undersøgelsesernes bortfald ved at sammenligne spørgeskemaundersøgelsesernes totalpopulation og analyseudvalg på en række centrale variable. Disse tests udgør analysen af undersøgelsesernes bortfald.

Bortfaldet for spørgeskemaundersøgelsen blandt landets skolechefer er testet i forhold til region og kommunistørrelse. Af nedenstående tabel ser vi en lille overrepræsentation af besvarelser fra skolechefer i Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Syddanmark, mens Region Nordjylland og Region Sjælland er en anelse underrepræsenterede. Der er dog ikke tale om signifikante skævheder. Hvad angår

kommunestørrelse målt på indbyggertal, er der i analyseudvalget en lille underrepræsentation af respondenter fra de mindste kommuner med under 30.000 indbyggere samt de næststørste kommuner på mellem cirka 50.000 og 100.000 indbyggere. Disse skævheder er dog ligeledes ikke signifikante.

Tabel 3
Bortfaldsanalyse, spørgeskemaundersøgelse blandt skolechefer

REGION	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Region Hovedstaden	29	29,6	22	36,7
Region Midtjylland	19	19,4	13	21,7
Region Nordjylland	11	11,2	4	6,7
Region Sjælland	17	17,4	6	10,0
Region Syddanmark	22	22,4	15	25,0
Total	98	100,0 %	60	100,0 %
KOMMUNESTØRRELSE	Totalpopulation		Analyseudvalg	
Under 30.000 indbyggere	25	25,5	14	23,3
Mellem 30.000 og 50.000 indbyggere	36	36,7	26	43,3
Mellem 50.001 og 100.000 indbyggere	30	30,6	15	25,0
Over 100.000 indbyggere	7	7,2	5	8,3
Total	98	100,0	60	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt skolechefer gennemført i 2016, og Social- og Indenrigsministeriets Kommunale Nøgletal pr. 1. januar 2016 (trukket 15/3-16).

Bortfaldet for spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere er testet i forhold til de regioner, skoleledernes skoler er placeret i samt på skolestørrelse. Som det ses af tabel 4, er der en lille overrepræsentation af besvarelser fra skoleledere på skoler i Region Hovedstaden, Region Nordjylland, og Region Syddanmark, men da analysen viser, at fordelingen på region i analyseudvalget ikke afviger *signifikant* fra fordelingen i populationen, er der ikke tale om et skævt bortfald. Der er altså dermed ikke noget, der indikerer, at der er regionale skævheder i undersøgelsens resultater. I forhold til skolestørrelse er der i analyseudvalget en lille overrepræsentation af små skoler, men ligeledes er der ikke tale om et signifikant skævt bortfald.

Tabel 4
Bortfaldsanalyse, spørgeskemaundersøgelse blandt folkeskoleledere

REGION	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Region Hovedstaden	259	21,1	101	22,9
Region Midtjylland	335	27,3	116	26,3
Region Nordjylland	155	12,6	59	13,4
Region Sjælland	196	15,9	60	13,6
Region Syddanmark	281	22,9	105	23,8
Total	1.226	100,0	441	100,0
SKOLESTØRRELSE	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Under 300 elever	445	34,4	138	31,2
Mellem 300 og 600 elever	497	38,4	172	39,0
Over 600 elever	353	27,2	131	30,8
Total	1.295	100,0	441	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt skoleledere gennemført i 2015, udtræk fra Undervisningsministeriets institutionsregister hentet den 18. september 2015, samt data om elevtal i folkeskolen 2014-2015 fra Styrelsen for IT og Læring.

I tillæg til ovenstående bortfaldsanalyse ses i nedenstående tabel (tabel 5) en fordeling af de indkomne besvarelser på spørgsmålet i spørgeskemaet omkring skolernes geografiske placering i forhold til de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, skolerne ønsker at gøre brug af. Af tabellen ses det, at de indkomne besvarelser fordeler sig tilnærmelsesvis ligeligt mellem skoleledere, der vurderer, at deres skole i høj grad eller nogen grad er godt placeret (53 pct.), samt skoleledere, der vurderer, at deres skole i mindre grad eller slet ikke er godt placeret (47 pct.). Da spørgsmålet baserer sig på skoleledernes subjektive vurdering af skolens geografiske placering, er det ikke muligt at teste analyseudvalget op mod totalpopulationen på denne variabel. Fordelingen af besvarelser på spørgsmålet giver dog en indikation af, at der hverken er en overvægt af skoler, der er godt eller dårligt placeret geografisk i data fra spørgeskemaundersøgelsen.

Tabel 5
Skoleledernes vurdering af skolens geografiske placering i forhold til relevante kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer

	Antal	Procent
I høj grad godt placeret	70	16
I nogen grad godt placeret	162	37
I mindre grad godt placeret	157	36
Slet ikke godt placeret	47	11
Total	436	100

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt skoleledere gennemført i 2015.

I tabel 6 nedenfor ses bortfaldsanalysen for spørgeskemaundersøgelsen blandt PLC-ansatte baseret på en test på variablerne region og skolestørrelse. Af tabellen ser vi, at der er en lille overvægt af besvarelser fra PLC-ansatte i Region Hovedstaden samt en lille underrepræsentation af besvarelser fra Region Sjælland. Disse skævheder er dog ikke signifikante.

Tabel 6
Bortfaldsanalyse, spørgeskemaundersøgelse blandt PLC-ansatte

REGION	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Region Hovedstaden	256	21,0	113	25,5
Region Midtjylland	333	27,3	116	26,2
Region Nordjylland	156	12,8	56	12,6
Region Sjælland	192	15,7	52	11,7
Region Syddanmark	282	23,1	106	23,9
Total	1.219	100,0	443	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt PLC-ansatte gennemført i 2016, udtræk fra Undervisningsministeriets institutionsregister, hentet den 18. september 2015.

Bortfaldet for spørgeskemaundersøgelsen blandt statsanerkendte/statslige museer er testet i forhold til museumsstørrelse (besøgstal), region og museumstype (er museet statsanerkendt eller statsligt).

Tabel 7
Bortfaldsanalyse, spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer

MUSEUMSSTØRRELSE (BESØGSTAL)	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Under 20.000 besøgende	25	24,3	24	24,7
Mellem 20.000-49.999	28	27,2	28	28,9
Mellem 50.000 og 100.000	24	23,3	20	20,6
Over 100.000 besøgende	26	25,2	25	25,8
Total	103	100,0	97	100,0
REGION	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Region Hovedstaden	30	28,6	29	29,3
Region Midtjylland	25	23,8	23	23,2
Region Nordjylland	13	12,4	13	13,1
Region Sjælland	11	10,5	10	10,1
Region Syddanmark	26	24,8	24	24,2
Total	105	100,0	99	100,0
MUSEUMSTYPE	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Statsanerkendte museer	98	93,3	92	92,9
Statslige museer	7	6,7	7	7,1
Total	105	100,0	99	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer gennemført i 2016, "Aktiviteter på museer 2014" fra Danmarks Statistik, samt oplysninger fra Slots- og Kulturstyrelsen. I opgørelsen over museumsstørrelse indgår Museum Mors og Museum Langeland ikke, da oplysninger om deres besøgstal ikke var tilgængelige i "Aktiviteter på museer 2014" fra Danmarks Statistik

Ovenstående analyse af bortfaldet blandt statsanerkendte/statslige museer viser ikke nogle signifikante skævheder hverken i forhold til museumsstørrelse, region eller museumstype.

Da spørgeskemaundersøgelsen blandt eksterne læringsmiljøer er gennemført som en åben undersøgelse, hvor vi ikke kender totalpopulationen, er det ikke muligt at gennemføre analyser af undersøgelsens bortfald. I stedet beskriver vi i nedenstående figur analyseudvalget fordelt på type af eksternt læringsmiljø og på region.

Tabel 8
Analyseudvalg, spørgeskemaundersøgelse blandt eksterne læringsmiljøer

TYPE	Analyseudvalg	
	Antal	Procent
Museum/udstilling	5	5,8
Akvarie/zoologisk anlæg	12	14,0
Sciencepark/andet naturfagligt oplevelsescenter	5	5,8
Forsyningsvirksomhed	13	15,1
Anden virksomhed	2	2,3
Dans/teater/musik	3	3,5
Bibliotek/kulturhus	5	5,8
Arkiv	7	8,1
Folkekirkelig skoletjeneste	1	1,2
Idrætsforening	0	0
Historisk værksted	2	2,3
Naturskole/naturvejleder	20	23,3
Forening/organisation	0	0
Musikskole/ungdomsskole/billedskole/kulturskole	2	2,3
Andet/ikke mulig at kategorisere	9	10,5
Total	86	100,0
REGION		
	Antal	Procent
Region Hovedstaden	32	37,2
Region Midtjylland	18	20,9
Region Nordjylland	6	7,0
Region Sjælland	12	14,0
Region Syddanmark	18	20,9
Total	86	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, gennemført i 2016.

Analyse af data

De indkomne data fra spørgeskemaundersøgelserne blev rensset og udtrukket som frekvenstabeller.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere er opdelt på region, mens spørgeskemaundersøgelsen blandt statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer er opdelt i henholdsvis statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer. Derudover blev udvalgte variable

sammenholdt i krydstabeller. I forbindelse med analysen af krydstabellerne er anvendt χ^2 -tests til at undersøge, om sammenhængene er signifikante. I forbindelse med disse tests samt med bortfaldsanalysen er anvendt et signifikansniveau på 0,05 samt en nedre grænse på 80 % celler med en forventet værdi på mindst 5. Ligeledes er der anvendt en grænse på den mindst tilladte forventede værdi på 1.

INTERVIEWUNDERSØGELSER

Kortlægningens kvalitative data baserer sig på to interviewundersøgelser gennemført af *Nationalt netværk af skoletjenester* i henholdsvis uge 44 til 46 2015 og uge 1 til 5 2016. Formålet med interviewundersøgelserne var at indsamle forskellige perspektiver fra lærernes hverdag, der kan nuancere og perspektivere det overordnede billede, som spørgeskemaundersøgelserne tegner.

Begge interviewundersøgelser blev foretaget på baggrund af en interviewguide udarbejdet af *Nationalt netværk af skoletjenesters* projektgruppe. Interviewene havde en varighed på mellem 30 til 60 minutter. Tabellen herunder viser, hvilke temaer de to interviewguides er baseret på.

Interviewundersøgelse blandt 5 grundskolelærere, gennemført i 2015 <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Seneste transportoplevelse hvor læreren transporterede elever ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. ▪ Hvordan transporten mellem skolen og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer fungerer i praksis ▪ Den samlede oplevelse ved brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (før, under, efter) ▪ Kendskab til og brug af specifikke transportløsninger samt erfaringer hermed
Interviewundersøgelse blandt 15 folkeskolelærere, gennemført i 2016 <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Seneste undervisning på kulturinstitution/eksternt læringsmiljø ▪ Informationssøgning om relevante undervisningstilbud ▪ Arbejdsprocesser ifht. forberedelse, undervisning og rollefordeling ▪ Skolens samarbejder/partnerskaber med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

Interviewene blev transskriberet og analyseret med udgangspunkt i interviewguidens temaer.

Tabel 9 herunder viser, hvordan de deltagende lærere fordeler sig geografisk.

Tabel 9
Geografisk fordeling af lærere der har deltaget i interview

	Interviewundersøgelse blandt 5 grundskolelærere, gennemført i 2015	Interviewundersøgelse blandt 15 folkeskolelærere, gennemført i 2016
Region Hovedstaden	2 lærere	3 lærere
Region Midtjylland		5 lærere
Region Nordjylland	1 lærer	1 lærer
Region Sjælland	1 lærer	3 lærere
Region Syddanmark	1 lærer	3 lærere
Total	5 lærere	15 lærere

Kilder: *Nationalt netværk af skoletjenesters interviewundersøgelser, 2015 og 2016.*

De interviewede lærere er udvalgt gennem to forskellige procedurer:

Lærere til interviewundersøgelsen blandt de fem grundskolelærere gennemført i 2015 blev rekrutteret tilfældigt gennem *Nationalt netværk af skoletjenesters* fem regionale koordinators, der enten har formidlet direkte kontakt til lærere eller formidlet kontakter til andre interessenter, der har sat projektgruppen bag kortlægningerne i kontakt med en eller flere lærere. Da vi ikke vurderer, at der er betydelige forskelle i måden henholdsvis privat- og folkeskolelærere oplever transportsituationer på (det primære fokus for interviewundersøgelsen), har vi i udvælgelsen valgt at inddrage lærere fra begge typer skoler.

Lærere til interviewundersøgelsen blandt de 15 folkeskolelærere er rekrutteret ved kontakt til et tilfældigt udvalg af skolesekretærer ved direkte kontakt til et tilfældigt udvalg af lærere på baggrund af kontaktoplysninger indsamlet fra skolernes hjemmesider og gennem *Nationalt netværk af skoletjenesters* fem regionale koordinators. Da vi vurderer, at der kan være forskel på, hvordan henholdsvis folkeskoler og privatskoler benytter sig af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og hvilke arbejdsprocesser der for lærerne er forbundet med brugen, har vi udelukkende valgt at rekruttere folkeskolelærere.

De interviewedes identitet er anonymiseret i kortlægningen.